

Alle får, men hvem får hva?

Evaluering av Oslo kommunes inntaksordning til videregående opplæring i studieretning for allmennfag/utdanningsprogram for studiespesialisering

Berit Lødding og Håvard Helland

© NIFU STEP Studier av innovasjon, forskning og utdanning
Wergelandsveien 7, 0167 Oslo

Rapport 21/2007
ISBN 82-7218-536-9
ISSN 1504-1824

For en presentasjon av NIFU STEPs øvrige publikasjoner, se www.nifustep.no

Studier av innovasjon, forskning og utdanning
Studies in Innovation, Research and Education
Wergelandsveien 7, 0167 Oslo
Tlf. +47 22 59 51 00 • www.nifustep.no

Forord

I Oslo bystyre ble det 8.12.2004 vedtatt nye regler for inntak til grunnkurs allmenne, økonomiske og administrative fag med virkning fra inntaket i 2005. I den nye ordningen ble Oslo delt inn i fire regioner og søkere ble gitt fortrinn til halvparten av plassene i egen region. Resten av plassene skulle fordeles etter karakterer og uavhengig av regiontilhørighet. Denne inntaksordningen erstattet ordningen med et rent karakterbasert inntak, som var innført i 1997. Det ble samtidig besluttet at inntaksordningen skulle evalueres etter to år av et uavhengig forskningsmiljø.

Evalueringsoppdraget ble utlyst høsten 2006, og NIFU STEP vant anbudskonkurransen. I evalueringen benyttes både registerdata fra søknadsbehandlingen ved Inntakskontoret i Utdanningsetaten og data fra elevers besvarelser av en survey i mars 2007. IST (International Software Trading) har vært underleverandør i tilrettelegging av registerdata fra Utdanningsetatens administrasjon av inntakene i 2004, 2005 og 2006, samt to simuleringer for gjennomføringen av denne evalueringen. Utdanningsetaten har gjennomført de to simuleringene på søker materialet fra 2006. Den første er en simulering av hvordan en karakterbasert inntaksordning ville arte seg. Den andre simuleringen er foretatt med utgangspunkt i NIFU STEPs forslag til alternative regiongrenser. Elever i Vg1 studiespesialisering med realfag, samfunnsfag eller språkfag besvarte spørsmål i Class Fronter. Vesentlig for gjennomføringen av surveyen blant elevene var den tilretteleggingen som en kontaktperson ved hver skole tok ansvar for. Frontergruppen i Utdanningsetaten, under ledelse av Odd Tjade, var behjelpelige både med å legge spørsmålene inn i Class Fronter og å tilrettelegge materialet for analyse. Inntaksleder Kari Wennemo har lest og gitt verdifulle kommentarer til flere utkast underveis. Vi takker alle – og ikke minst elevene – for deres viktige bidrag til denne evalueringen.

Ved NIFU STEP har Nils Vibe bidratt med råd og vurderinger underveis i prosjektet, og han har lest hele rapporten. Håvard Helland har skrevet kapittel 7, og Berit Lødding, som har vært prosjektleder, har skrevet de øvrige kapitlene.

Oslo, mai 2007

Petter Aasen
Direktør

Nils Vibe
Forskningsleder

Innhold

Sammendrag	5
1 Evalueringsoppgaven	9
1.1 Tidligere inntaksordning	9
1.2 Gjeldende inntaksordning.....	10
1.3 Dagens regioninndeling og fortrinnsrett.....	11
1.4 Alternative regiongrenser for simulering	12
1.5 Region versus karakterer	13
1.6 Rapportens disposisjon.....	16
2 Datamaterialet	18
2.1 Registerdata	19
2.2 Surveydata	19
3 Søking og dimensjonering i 2004 – 2006	23
3.1 Innsnevring til avgiverskoler.....	23
3.2 Dimensjonering	24
3.3 Over- og undersøkning.....	25
3.4 Antall regioninterne per region	27
3.5 Stabilitet i søkningen	28
4 Motiver og vurderinger blant søkerne	34
4.1 Faktoranalyse og indeksvariabler	34
4.2 De læringsmotiverte	36
4.3 De mangfoldsorienterte	37
4.4 Tilslutning til inntaksordningen	39
4.5 Tilfredshet med tilbudet	42
4.6 Informasjonskilder.....	43
5 ...«sikret sitt reelle ønske om skolevalg».....	45
5.1 Endringer i hvem som var omfattet av ordningen	45
5.2 Er førsteønsket på søknaden søkerens reelle skoleønske?	46
5.3 Tilbud om allmennfag/studiespesialisering var nesten alltid innfrielse av førsteønske.....	49
5.4 Nesten alle fikk innfridd ønske om allmennfag/ studiespesialisering	50
5.5 Stadig flere med innfridde skoleønsker	51
5.6 Økning i andel som fikk innfridd primærønske i byen	54
5.7 Innfridde skoleønsker i regionene	57
5.8 Nedre poengsum blant søkere med innfridd førsteønske om skole.....	65
5.9 Videresøkte.....	70

6	...«muligheter til å gå på en skole i nærmiljøet».....	73
6.1	Respondentenes nærskoler	73
6.2	Dagens ordning gjør stor forskjell for ungdom i Sentrum	77
6.3	Inntaksordning betyr mindre i de ytre regionene	79
6.4	Søkere uten fortrinn til sentrum ville ha tjent på karakterbasert inntak.....	83
6.5	Videresøkte under ulike inntaksordninger	85
7	Er elevmassen blitt mer heterogen?	90
7.1	Segregeringsindekser	90
7.1.1	Beregning av segregeringsindekser	92
7.2	Segregering etter karakterer	93
7.2.1	Hvor havner de ti prosent ”svakeste”?	93
7.2.2	Hvor havner de tjue prosent ”svakeste”?.....	96
7.2.3	Hvor havner de tjue prosent ”flinkeste”?	98
7.2.4	Hvor havner de ti prosent ”flinkeste”?	99
7.2.5	Er det polariseringstendenser innad på skolene?.....	101
7.2.6	Oppsummering – segregeringsindekser etter prestasjonsnivå.....	103
7.3	Segregering etter etnisk bakgrunn.....	105
7.3.1	Hvor havner de ikke-vestlige ungdommene?	106
7.3.2	Oppsummering – segregeringsindekser etter innvandrerbakgrunn	108
7.4	Segregering etter sosial bakgrunn	109
7.4.1	Hvor havner ungdom med fedre uten høyere utdanning?	109
7.4.2	Oppsummering – segregeringsindekser etter sosial bakgrunn	111
7.5	Har det nye inntaksregimet medført økt heterogenitet?.....	112
	Litteraturhenvisninger.....	114
	Vedlegg	117

Sammendrag

Inntaksordningen i Oslo må kunne betegnes som temmelig kompleks. Både regionfortrinn og karakterbasert konkurranse gjelder for søkere med ungdomsrett. I tillegg er det forskjell i hvor romslig en region er dimensjonert (antall plasser) i forhold til antall ungdommer som har fortrinnsrett til regionen. Søkere med fortrinn til region Sentrum er relativt få i forhold til antall plasser på regionkvoten. Søkere i de ytre regionene er mange, men de har også ganske beskjeden konkurranse fra søkere som ikke har regionfortrinn.

Gjennom mange av de empiriske undersøkelsene i denne rapporten har vi poengtert at søkningen og dimensjoneringen kan ha vel så stor betydning for resultatet av inntaket som selve inntaksordningen. Spesielt var dimensjoneringen langt romsligere i 2005 enn i 2004. Der er derfor særlig verdifullt å kunne vurdere effekter av ulike inntaksordninger ved hjelp av simuleringer. Simuleringene er foretatt på én og samme søkermasse og under den forutsetning at også dimensjoneringen holdes konstant. Det må likevel tas forbehold om at dersom det var en karakterbasert inntaksordning som gjaldt, kunne søkningen ha sett annerledes ut.

I gjennomgangen av søkningen er det imidlertid iøynefallende hvor stabil søkningen har vært gjennom de tre årene, det vil si før og etter innføringen av ny inntaksordning. De endringene som kan spores handler om en avtagende søkning til sentrumsskolene fra ungdom i vest, samt en økning fra ungdom i sentrum. For regionene Nord-øst og Sør-øst er det bemerkelsesverdig at søkningen er den samme, og den er også nesten fullstendig dominert av ungdom fra disse regionene. Søkerne til skolene i sentrum kommer imidlertid fra alle regioner. Det er all grunn til å fremheve at det er her konkurransen om plassene står.

Med spørsmål om hva elevene mener, har vi identifisert en underliggende dimensjon i besvarelsene som vi kaller tilslutning til inntaksordningen. De elevene som hadde fortrinn til skolene i sentrum, er klart tilhengere av ordningen, mens elevene fra region Vest stiller seg så vidt på den negative siden. Elever med fortrinn til de to øvrige regionene er svakt positive til ordningen. Vi ser imidlertid også at jo bedre karakterer elevene hadde fra grunnskolen, jo sterkere hevder de at en rent karakterbasert inntaksordning bør gjelde. En oppfatning om at inntaksordningen i Oslo er rettferdig, har svakere oppslutning jo bedre karakterer elevene har. Det dokumenteres imidlertid i denne rapporten at for søkerne med de beste karakterene, har inntaksordningen ingen betydning, de kommer inn på de skolene de ønsker å gå på uansett. For søkere med lavere poengsummer og dermed dårlig konkurransevne, kan det ha stor betydning hvilket inntaksregime som gjelder.

Konkurransen om plassene på skolene i sentrum viser seg også i kartleggingen av poengsummer for sist inntatte med innfridd førsteønske, på henholdsvis poengkvoten og regionkvoten. Terskelen er lavere men varierende fra skole til skole på regionkvoten, mens

den er jevnt høy for alle skolene på poengkvoten. Dette betyr at disse to kvotene tar inn fra to ulike køer: For det første, søkere med regionfortrinn som har beskjeden konkurranseevne på karakterer alene, og for det andre, søkere uten regionfortrinn som har en hard karakterbasert konkurranse om relativt få plasser i region Sentrum.

Intet sted blir dette tydeligere enn når vi studerer ulike inntaksordninger ved hjelp av simuleringene av førsteinntaket i 2006: Den nåværende, regionbaserte inntaksordningen favoriserer 166 søkere fra avgiverskoler i sentrum. Dersom det var en karakterbasert inntaksordning som gjaldt i 2006, hadde 167 søkere fra andre deler av byen fått oppfylt førsteønskene sine om plasser på disse sentrumsskolene. Spørsmålet om hvilken av disse to søkergruppene som skal ha fortrinnsrett, er og blir et politisk spørsmål.

To av målsetningene med den eksisterende inntaksordningen var at «flere søkere får sikret sitt reelle ønske om skolevalg», samt at flere elever får mulighet til å gå på en skole i sitt nærmiljø dersom de ønsker det. Den første målsetningen kan vanskelig innfris for byen som helhet utelukkende ved å endre inntaksordning. Bare en rausere dimensjonering ved de skolene hvor søkningen er stor, kan øke andel med innfridd førsteønske om skole. Vi ser at dette i stor grad har vært tilfelle: Dimensjoneringen var svært mye romsligere i 2005 enn i 2004 og tok seg ytterligere opp i 2006. Når vi ser at andel med innfridd førsteønske er større i 2. inntaket i 2005 og 2006 sammenlignet med 2004 i alle regioner, er det dimensjoneringen og ikke inntaksordningen som fremstår som hovedårsak til dette. I simuleringene, hvor søkning og dimensjonering holdes konstant, ser vi en tendens til at flere av søkerne til skolene i regionene Sør-øst og Nord-øst ville fått innfridd sine førsteønsker dersom det var en karakterbasert ordning som gjaldt, altså motsatt av hva som var forutsatt for inntaksordningen. For region Vest er forskjellene svært små, og for søkere til Sentrumsskolene sett under ett ser vi ingen forskjell i spørsmålet om flere fikk innfridd sine førsteønsker om skole. Dette bildet gjelder innfridde skoleønsker uavhengig av søkerens regiontilhørighet.

Når vi tar hensyn til søkerens regiontilhørighet for å besvare spørsmålet om flere fikk innfridd ønsker om å gå på en skole i sitt nærmiljø, ser vi relativt små forskjeller i regionene Vest, Nord-øst og Sør-øst, sammenlignet med Sentrum, hvor inntaksordningen er ganske avgjørende for at søkerne med fortrinn til denne regionen skal komme inn på skolene i sentrum. Karakterbasert inntak ville gitt 37 prosentpoeng færre av søkerne som i dag har fortrinn til sentrum, plass. Samtidig ville karakterbasert inntak gitt 20 prosentpoeng flere av dem uten regionfortrinn til sentrum, men med en sentrumsskole som førsteønske, plass på sentrumsskolene. Det er fremfor alt i region Sentrum at den regionbaserte inntaksordningen helt klart sikrer flere plass på en skole i sitt nærmiljø, når de ønsker det.

Et tredje mål med endringen av inntaksordningen var å øke heterogeniteten på skolene. Denne målsetningen er oppnådd i noen grad når det gjelder de svakeste elevene, som under det nye regionbaserte inntaksregimet er noe jevnere fordelt på byens skoler. Spredningen av de flinkeste elevene endres derimot i liten grad. Når vi sammenligner det reelle

førsteinntaket med de to simuleringene for de ti prosent flinkeste, er verdiene identiske. Dette er ikke overraskende all den tid også den nye ordningen er relativt karakterbasert. Når det gjelder spredningen av ungdom med ikke-vestlig bakgrunn, tyder resultatene på at heterogeniteten i Oslos videregående skoler er lavere i 2006 enn den var i 2004. Når det gjelder etnisitet ser altså ikke endringen i inntaksordningen ut til å ha hatt den ønskede virkning. Den *sosiale* segregeringen i Oslos videregående skoler, er mindre enn den etniske segregeringen og påvirkes i liten grad av inntaksordningen.

1 Evalueringsoppgaven

Denne evalueringen er rettet mot å svare på om den inntaksordningen som ble innført i 2005 fungerer etter hensikten. Hovedproblemstillingen i evalueringen er: I hvilken grad er følgende målsetninger for den nye inntaksordningen oppfylt:

- At flere elever får sikret sitt reelle ønske om skolevalg
- At flere elever får mulighet til å gå på skole i nærmiljøet dersom de ønsker det
- At sammensetningen av elevmassen blir mer heterogen.

Disse målsetningene fremgår blant annet i brev av 20.01.2004 fra Byrådsavdeling for barn og utdanning til byråden, hvor de ba om at det ble utredet ulike modeller for inntak til allmennfaglige linjer som bruker både bosted og karakterer som inntakskriterier. Bystyret vedtok i møte 08.12.2004 nye regler for inntak til grunnkurs allmenne, økonomiske og administrative fag (det vil si det som i dag heter Vg1 utdanningsprogram for studiespesialisering med realfag, språkfag eller samfunnsfag).¹ Bystyret besluttet videre å be byrådet gjennomføre en grundig evaluering etter to år, utarbeidet av et uavhengig forskningsmiljø.

Utdanningsetaten leverte en utredning datert 02.12.2005 etter at det første gang var gjennomført inntak under de nye reglene. Her ble resultater av inntaket i 2005 sammenholdt med resultatene av inntaket under gammel ordning i 2004, og simulering av karakterbasert inntak i 2005 ble også analysert. NIFU STEP har også kunnet inkludere data fra inntaket i 2006, i tillegg til to simuleringer og en surveyundersøkelse til Vg1-elever som søkte i 2006. Et hovedelement i Utdanningsetatens utredning, som også følges opp i vår evaluering, er sammenligning mellom resultatene av gammel og ny inntaksordning. Det er på dette grunnlaget vi har mulighet for å vurdere i hvilken grad målsetningene for den nye inntaksordningen er oppfylt.

1.1 Tidligere inntaksordning

I Utdanningsetatens utredning av regionbasert inntak fra 2004, er det beskrevet to inntaksordninger som forutgikk den ordningen som gjaldt i 2004. Fra 1988-1992 gjaldt en ordning basert utelukkende på søkerens karakterpoeng, tilsvarende det som ofte kalles fritt skolevalg. Fra og med inntaket i 1992 og fire påfølgende inntak gjaldt en ordning med seks regioner og fortrinn for søkere fra egen region, i kombinasjon med at halvparten av plassene ved enkelte skoler i sentrum ble fordelt etter konkurranse på grunnlag av karakterer.² Etter dette fulgte en periode fra og med inntaket til skoleåret 1997/98 hvor det

---

¹ For enkelhetens skyld vil betegnelsen grunnkurs allmenne, økonomiske og administrative fag/Vg1 studiespesialisering med realfag, språkfag eller samfunnsfag forkortes til gk allmennfag/Vg1 studiespesialisering.

² Denne ordningen ble evaluert av Fafo (Hagen 1995).

igjen var rangering på grunnlag av karakterer som gjaldt, eller såkalt fritt skolevalg. Dette er den ordningen som gjaldt i 2004 og som utgjør sammenligningsgrunnlaget i denne evalueringen av dagens ordning.

Bystyret i Oslo vedtok 18.12.1997 følgende bestemmelser for inntak til grunnkurs i den videregående skolen:

- 1) *«Inntaket foretas på grunnlag av konkurransepoeng basert på karakterer fra grunnskolen. Fordeling på skoler foretas etter samme prinsipp.»*
- 2) *«Søkere med rett må føre opp tre grunnkursønsker slik inntaksforskriften krever. (...) Søkere kan i tillegg føre opp inntil tre skoleønsker.»*

Når det er flere søkere enn plasser ved en skole, vil altså søkerne med de beste karakterene få tilbud om plass. Argumenter for og imot en slik ordning kommer vi tilbake til nedenfor.

1.2 Gjeldende inntaksordning

Reglene for inntak til utdanningsprogrammer fremgår av Opplæringsloven med forskrifter, som slår fast at søkere har rett til inntak på ett av tre alternative utdanningsprogram på videregående trinn 1 som de har søkt på. Inntak til utdanningsprogrammet, alle skoler sett under ett, skjer utelukkende på grunnlag av karakterer. Deretter fordeles de inntatte søkerne på de skolene som tilbyr utdanningsprogrammet. Fordeling av søkere til de ulike skolene i Oslo skjer etter regler som er vedtatt i Oslo bystyre 8.12.2004, med en kombinasjon av inntak på grunnlag av karakterpoeng og regiontilhørighet. Sistnevnte bestemmes ut fra søkerens avgiverskole, og fortrinn til skoler i egen region gjelder kun for søkere med ungdomsrett i Oslo. Fordelingen av plassene ved skolene er beskrevet i utredningen fra Utdanningsetaten (2005):

Fordelingen av søkere til skoler skjer i to omganger:

- Først fordeles 50 % av plassene ved hver skole til søkere fra egen region som har ført opp skolen på søknaden
- Deretter fordeles øvrige plasser til søkere fra hele byen etter prinsippene for fritt skolevalg, det vil si byomfattende karakterbasert inntak
- Dersom det er flere søkere fra egen region enn antall plasser til fordeling etter fortrinn i egen region, rangeres søkerne med fortrinn på grunnlag av karakterpoeng. Søkere med høyest poengsum tas inn først
- Søkere som ikke kommer inn på regionkvoten, konkurrerer om de resterende 50 % av plassene etter prinsippene for fritt skolevalg
- Dersom det er ledige plasser på regionkvoten etter at alle søkere med fortrinn i regionen har fått plass, fordeles de til søkere fra byen for øvrig, etter prinsippene for fritt skolevalg, det vil si byomfattende karakterbasert inntak

Fortrinnet til skoler i egen region gjelder i begge inntaksrunder. Søkere som ikke har høy nok poengsum til å komme inn på ønsket skole, blir videresøkt til en skole som tilbyr kurset. Videresøking forsøkes først til skoler i søkerens egen region. Dersom det ikke er ledige plasser i

egen region, blir søkere som ikke kommer inn på ønsket skole videresøkt til en skole i en annen region (Utdanningsetaten 2005: side 4-5).

Dette er altså en inntaksordning som kombinerer hensyn til bosted, eller mer presist hvilken ungdomsskole søkeren går ut av, og hensyn til skoleprestasjoner. Utdanningsetaten har utredet ulike modeller for inndeling i regioner, noe som inngikk i bystyrets beslutningsgrunnlag da ordningen med fire regioner ble vedtatt. Det er også ytret ønske om at NIFU STEP som oppdragstaker skulle bidra med forslag til alternative regiongrenser for at evalueringen også kunne omfatte en simulering av hvordan en alternativ regioninndeling ville virke. Beskrivelser av de alternative regiongrensene er gitt nedenfor, etter at dagens ordning med gjeldende regiongrenser er gjennomgått.

1.3 Dagens regioninndeling og fortrinnsrett

Regiontilhørigheten som ble innført i 2005 er knyttet til skoler. Hvilken regiontilhørighet en søker har, bestemmes av hvilken kommunale ungdomsskole søkeren kom fra, mens mottakerregionene er definert gjennom en inndeling av de fylkeskommunale videregående skolene i fire regioner. Følgende oversikt gir et bilde av regioninndelingen:

Tabell 1.1: Oversikt over regioninndelingen som gjelder fra og med inntaket i 2005

Region: nummer og navn	Avgiverskoler: Kommunale grunnskoler med Ungdomstrinn	Mottakerskoler: Fylkeskommunale videregående skoler
Region 1 Sentrum	Bjølsen, Hersleb, Ila, Jordal, Majorstua, Marienlyst, Ruseløkka, Sagene (fra 2006), Uranienborg	Elvebakken (fra 2006), Fagerborg, Foss, Hartvig Nissen, Oslo handelsgym- nasium, Oslo katedralskole
Region 2 Vest	Bjørnsletta, Hovseter, Midtstuen, Nordberg, Ris, Øraker	Berg, Persbråten, Ullern
Region 3 Nord-øst	Apalløkka, Bjøråsen, Engebråten, Gran, Groruddalen, Haugen, Haugenstua, Linderud, Rommen, Sinsen, Stasjonsfjellet, Tokerud, Veitvet, Årvoll	Bredtvet, Grefsen, Stovner
Region 4 Sør-øst	Abildsø, Bjørnholt, Brannfjell, Bøler, Ellingsrud, Haugerud, Hauketo, Holmlia, Hovin, Høyenhall, Karlsrud, Kastellet (fra 2006), Lambertseter, Lindeberg, Lofsrud, Nordseter, Oppsal, Skullerud, Skøyenåsen	Hellerud, Lambertseter, Manglerud, Nordstrand, Bjørnholt (fra 2006, tidl. Søndre Nordstrand/Peer Gynt), Ulsrud

Fortrinn til skoler i egen region gjelder bare for søkere med ungdomsrett. Dersom søkere kommer fra andre skoler enn de kommunale grunnskolene i Oslo eller har flyttet til Oslo fra andre fylker, får de regionfortrinn tildelt manuelt, det vil si at de får tildelt en fiktiv

avgiverskole. Dette skjer på grunnlag av bostedsadresse per 1. mars. En søker som var elev ved en videregående skole foregående opplæringsår, får sin regiontilhørighet definert på samme måte, altså på grunnlag av bostedsadresse per 1. mars i søknadsåret. Søkere som flytter etter 1. mars kan etter søknad få endret regiontilhørighet i samsvar med sin nye adresse, under forutsetning av at søkeren og minst en av søkerens foresatte er folkeregistrert på den nye bostedsadressen per 26. juni.³ Søkere som per 1. mars går på en annen kommunal grunnskole enn sin bostedsskole, kan velge om de vil ha regiontilhørighet ut fra avgiverskole eller bostedsskole.

1.4 Alternative regiongrenser for simulering

I tillegg til en simulering av hvordan et karakterbasert inntak ville virke på søkningen fra 2006, har vi også analysert resultatene av inntak med en annen regioninndeling. Denne består i en tredeling av byen, men modellen er likevel forskjellig fra den modellen med tre regioner som Utdanningsetaten vurderte i forarbeidene til bystyresaken om ny inntaksordning.⁴ I NIFU STEP's forslag til alternativ inndeling, er region Sentrum oppløst ved at alle skolene i sentrum er fordelt på de tre øvrige regionene. Tanken er at dette vil lette presset på region Sentrum som har sterk søkning fra alle regioner, noe som er beskrevet i kapittel 3. Der vil en også finne at inndelingen har noe av sin begrunnelse i søkningen fra dagens tre ytre regioner. Samtidig er grensene mellom regionene, som i den alternative regioninndelingen skjærer gjennom sentrum, trukket med relativt rette linjer. Det kan vanskelig hevdes at skolene i sentrum er nærskoler for ungdom med tilhørighet i det som i dag er de tre ytre regioner, men vi mener at dagens deling i fire regioner heller ikke gir garanti om fortrinnsrett til "en skole i søkerens nærmiljø". Denne alternative regioninndelingen ble lagt inn i Utdanningsetatens program for håndtering av søkningen fra 2006, det ble kjørt et simulert inntak som inntakskontoret kvalitetssikret, og NIFU STEP fikk resultatene fra simuleringen overført via IST (International Software Trading).

Den alternative regioninndelingen går ut på at alle skolene i sentrum fordeles på de øvrige regionene. For videregående skoler gjelder det at Elvebakken og Oslo katedralskole er lagt til region 4 Sør-øst; Fagerborg og Foss er lagt til region 3 Nord-øst; Hartvig Nissens skole og Oslo handelsgymnasium er lagt til region 2 Vest.

Fordeling av avgiverskoler, det vil si kommunale grunnskoler med ungdomstrinn er foretatt som følger:

---

³ Vilbli.no: Regionbasert inntak til Vg1 STUSP1----

⁴ I utredningen fra Utdanningsetaten fra 2004 var en modell med tre regioner vurdert, og denne lignet modellen med fire regioner som gjelder i dag. Modellen gikk ut på at skolene i sentrum (både mottakler og avgiverskoler) ble fordelt på de øvrige regionene, men fordelingen var annerledes enn i den modellen med tre regioner som ligger til grunn for simuleringen som er tatt med i denne evalueringen. Med unntak av Foss som ble lagt til region Nord-øst, ble alle de videregående skolene i sentrum lagt til en utvidet region Sentrum/Vest (Utdanningsetatens utredning av regionbasert inntak fra 2004, side 18).

Hersleb og Jordal er overført til region 4 Sør-øst. Bjølsen, Ila, Marienlyst og Sagene er overført til region 4 Nord-øst. Majorstua, Ruseløkka og Uranienborg er overført til region 2 Vest. Totalt sett gir dette en regioninndeling som fremstilt i tabell 1.2.

Tabell 1.2: Oversikt over alternativ inndeling i tre regioner for simulering på søkermassen fra 2006.

Region: nummer og navn	Avgiverskoler: Kommunale grunnskoler med Ungdomstrinn	Mottakerskoler: Fylkeskommunale videregående skoler med GK AA/Vg1 studiespesialisering:
Utvidet Region 2 Vest:	Bjørnsletta, Hovseter, Majorstua, Midtstuen, Nordberg, Ris, Ruseløkka, Uranienborg, Øraker	Berg, Hartvig Nissens skole, Oslo handelsgymnasium, Persbråten, Ullern.
Utvidet Region 3 Nord-øst:	Apalløkka, Bjølsen, Bjøråsen, Engebråten, Gran, Groruddalen, Haugen, Haugenstua, Ila, Linderud, Marienlyst, Rommen, Sagene, Sinsen, Stasjonsfjellet, Tokerud, Veitvet, Årvoll.	Bredtvet, Fagerborg, Foss, Grefsen, Stovner.
Utvidet Region 4 Sør-øst:	Abildsø, Bjørnholt, Brannfjell, Bøler, Ellingsrud, Haugerud, Hauketo, Hersleb, Holmlia, Hovin, Høyenhall, Jordal, Karlsrud, Kastellet, Lambertseter, Lindeberg, Lofsrud, Nordseter, Oppsal, Bjørnholt, Skullerud, Skøyenåsen.	Bjørnholt, Elvebakken, Hellerud, Lambertseter, Manglerud, Nordstrand, Oslo katedralskole, Ulsrud.

1.5 Region versus karakterer

Som vi har vært inne på ovenfor kan en si at inntaksordningene i Oslo har avløst hverandre over de siste tretti årene med stadige vekslinger mellom et prinsipp om at bare karakterene skal telle ved fordeling av skoleplasser og en ordning med regionfortrinn i en eller annen form. Den gjeldende ordningen i Oslo kan kalles en kombinasjonsmodell ettersom både karakterer og bosted skal telle. Bosted gjelder imidlertid indirekte ved at en søkers regiontilhørighet er definert ut fra hvilken ungdomsskole han eller hun kommer fra. Det finnes en lang tradisjon for at ungdomsskoler som andre grunnskoler, rekrutterer fra skolekretser, eller rettere sagt veiledende inntaksområder.⁵

⁵ Regler for skolebytte, vedtatt av Bystyret i Oslo 22.06.2004, gir anledning til å bytte skole på gitte vilkår, blant annet søsken ved skolen, ønske om at barnet skal komme i et nytt miljø, trafikk- og sikkerhetsmessige forhold osv., i tillegg til bostedets nærhet til skolen.

Den gjeldende ordningen i Oslo kan altså sees som en modell i skjæringspunktet mellom et karakterbasert og et bostedsbasert inntaksprinsipp, noe som gjelder mange andre steder, blant annet i inntaket til all videregående opplæring i Akershus (Lødding 2004).

Et rent bostedsbasert inntak til videregående opplæring er vanskelig å tenke seg. Svært få – om noen – vil argumentere for en fullstendig bostedsbasert inntaksordning, i den forstand at bosted avgjør hvilken konkret videregående skole en får plass på. Et element av valgfrihet synes å ha tilslutning fra alle deltakere i debattene om inntaksprinsipper. Riktignok gir enkelte av elevene som har besvart surveyen, uttrykk for at de kunne tenke seg en garanti om plass på den nærmeste skolen for dem som måtte ønske det, men at inntaket for øvrig bør skje på grunnlag av karakterer.

Et rent karakterbasert inntaksprinsipp har vært praktisert i Oslo i to perioder de siste tre tiårene. Generelt går argumenter for en slik ordning ut på at den sikrer valgmuligheter og motvirker at foreldrenes bosted avgjør hvilket utdanningstilbud en får. Forkjempere for en slik ordning hevder gjerne også at ordningen fører til at skoler anstrenger seg for å fornye seg og tiltrekke søkere, eventuelt at de kan utvikle tilbud som er særlig rettet mot å imøtekomme bestemte behov blant elever.

Argumenter mot et såkalt «fritt skolevalg» er at det over tid utvikles «A»- og «B»- skoler ut fra elevenes karakterer, og at «B»-skoler kommer inn i en negativ utvikling ettersom de får stadig større problem med å trekke til seg elever med gode skoleprestasjoner. Dersom gode lærere forlater skolene med svakt presterende elever, vil dette også kunne føre til at en negativ utvikling akselererer.

Når spørsmålet om hvordan en inntaksordning i Oslo skal være utformet har betydning, er det fordi vi har å gjøre med en by hvor det finnes klare tendenser til geografisk segregering mellom ulike lag av befolkningen etter forskjeller i utdanningsnivå og sosioøkonomiske forhold. Et hovedskille mellom vestkant og østkant har lange tradisjoner. En kan hevde at bildet er noe mer komplekst med en dimensjon sentrum – ytre deler av byen, samtidig som en også kan snakke om en ”vestkant” på ”østkanten” (Nordstrand) og en ”østkant” på ”vestkanten” (Hovseter). Poenget er at boligprisene ofte er høyere i områder hvor prestasjonsnivået på skolene er høyt.

Hansen (2005) viser til antakelsen mange foreldre har om at et høyt prestasjonsnivå ved en skole ikke bare kan tilskrives skolen, men i stor utstrekning skyldes elevene som går der. Dette finnes det støtte for i internasjonal forskning som viser betydningen av medelevenes prestasjoner for elevenes eget prestasjonsnivå, noe Grøgaard (2002) har vist også gjelder i Norge. Hansen peker videre på at en del foreldre gjerne vil at barna skal gå sammen med andre barn som kommer fra omtrent samme bakgrunn som dem selv, når det gjelder sosiale og økonomiske forhold, og at dette særlig vil gjelde privilegerte foreldre. Hun ser det som sannsynlig at foreldre ikke ønsker fullstendig segregering, de er neppe opptatt av at samtlige medelever har høyt utdannede foreldre, men de kan være opptatt av at flertallet

tilhører samme sosiale gruppe som dem selv. Videre sannsynliggjør hun, med grunnlag i medieomtaler av lavt prestasjonsnivå og andre problemer på skoler hvor minoritetspråklige elever dominerer i antall, at privilegerte foreldre med høye utdanningsambisjoner for sine barn vil unngå å sende barna på skoler som har en høy andel elever med ikke-vestlig bakgrunn.

Med et slikt utgangspunkt kan en argumentere for at karakterbasert inntak vil demme opp for segregering. Dette skjer gjennom to prosesser, for det første at såkalt fritt skolevalg gir muligheter for ungdom fra mindre privilegerte boligområder til å konkurrere seg inn på attraktive skoler med høye inntakskrav som ofte vil befinne seg i de mer privilegertes nabolag. Dette vil fortrenge ungdommene fra skolens nærmiljø med lave karakterpoeng, som dermed må reise til andre områder av byen.

For at denne prosessen skal komme i gang, er det nødvendig at høyt presterende ungdommer fra Oslo øst, søker seg til vestkantskolene, for å bruke en øst-vest-terminologi. Hansen (2005) fant to tydelige tendenser i en studie av rekruttering og segregering i osloskolen i perioden 1993 – 2003. For det første at lavt presterende ungdom fra Oslo vest ikke begynner på vanlige østkantskoler, men heller velger private skoler på vestkanten. For det andre at høyt presterende østkantungdommer søkte seg til (enkelte) skoler på vestkanten, men dette gjaldt særlig dersom de hadde foreldre med høy utdanning. Høyt presterende østkantungdommer søkte seg i stor grad til skoler på østkanten med høye inntakskrav. Hun finner at den geografiske segregeringen har avtatt ved at elever fra øst og vest går på de samme skolene, og at dette var en tendens som startet før innføringen av karakterbasert inntak i 1997. Samtidig er det gjerne barn av høyt utdannede foreldre i øst som finner veien til skolene hvor ungdommene fra vest går, slik at sosial segregering opprettholdes til tross for tendensene til geografisk utveksling.

Hagen (1995) drøfter den daværende inntaksordningen i Oslo som et kompromiss mellom et integrasjonsprinsipp og et prestasjonsprinsipp. Han mente at regioninndelingen med klar fortrinnsrett til skoler i egen region reduserte karakterenes betydning for hvordan elevmassen ble sammensatt ved den enkelte skole, men pekte på at jo færre plasser det var i en region i forhold til det potensielle antall søkere, jo mer avgjørende ville karakterene være. Han viste at ungdom som var bosatt på Oslos vestkant hadde tilnærmet fritt skolevalg, mens elever i Groruddalen aldri ville klare å konkurrere seg inn på skolene i vest.

Den nåværende inntaksordningen i Oslo er annerledes enn den Hagen evaluerte. Det finnes mange plasser på sentrumsskolene samtidig som søkerne med regionfortrinn til skolene i sentrum er relativt få. Som det vil komme fram i denne rapporten, er terskelen for å komme inn på poengkvoten på en skole i sentrumsregionen høy samtidig som terskelen på regionkvoten er høy på de fleste skolene i de ytre regionene. Dette siste har imidlertid sin årsak i inntaksrekkefølgen: Først fylles regionkvoten, og de som kommer inn på denne vil ha høyere karakterer enn de som etter hvert tas inn på poengkvoten i de ytre regionene.

Ikke desto mindre er flere elever i surveyen er opptatt av dette: at de har sterk konkurranse på ”hjemmebane”, men enda sterkere konkurranse om de vil inn på en skole i sentrum. Som Utdanningsetaten (2005) redegjør for, har ungdom i den nåværende region Vest hatt tradisjon for å søke seg til sentrumsskolene.

Hansen (2005) mente det var vanskelig å forutsi hvilke konsekvenser den nåværende inntaksordningen ville få, men hun antydte at dersom østkantelever med gode skoleprestasjoner ble tvunget til å gå på skolene i sitt nærområde, ville disse skolene i mindre grad få et «B»-stempel, selv om hun også så muligheter for at det ville utvikle seg et system med «A»- og «B»-skoler innen én og samme region. Det er slike spørsmål denne evalueringen er forventet å gi svar på.

1.6 Rapportens disposisjon

Målsetningene som Oslo bystyre har satt for inntaksordningen kan gi inntrykk av at en forventer entydige tendenser for byen som helhet. I mange av spørsmålene ser vi imidlertid motsatte tendenser særlig for sentrumsregionen i sammenligning med de ytre regionene.

I kapittel 2 beskrives data som er benyttet, og vi redegjør også for svarprosent og skjevheter i surveymaterialet. Søknings- og dimensjoneringen hvert av de tre årene beskrives nokså inngående i kapittel 3. Dette er fordi disse forholdene i stor grad vil virke inn på konkurransesituasjonen og de endelige resultatene av inntaket. Derfor er dette elementer som må tas med i tolkningen av de empiriske funnene.

I kapittel 4 studerer vi mønstre i motiver for søknings- og synspunkter på inntaksordningen ved hjelp av faktoranalyse av surveymaterialet. Ved hjelp av indeksvariabler kartlegger vi hvordan tre hovedtemaer opptrer for søkere til de ulike skolene, det gjelder læringsmotivasjon, mangfoldsorientering og grad av støtte til dagens inntaksordning. Dette siste temaet belyses også med fokus på respondentenes avgiverregion. Her kartlegges også elevenes subjektive oppfatninger av om de har fått skoleønsket innfridd, og om de eventuelt er fornøyd med å gå på den aktuelle skolen. Vi ser til sist på hvilken informasjonskilde elevene anga som den viktigste under valg av henholdsvis studieretning og skole.

I kapittel 5 tar vi for oss spørsmålet om inntaksordningen har ført til at flere får innfridd sitt reelle ønske om hvilken skole de vil gå på. Vi avklarer hvor godt vi treffer søknings- til grunnkurs allmenne, økonomiske og administrative fag eller studiespesialisering når vi konsentrerer undersøkelsen om de som hadde et slikt kurs/programområde-ønske som førstevalg. Vi belyser også forholdet mellom førsteønske på søknaden og hvilken skole respondentene i surveyen aller helst ville ha valgt dersom de ikke behøvde å tenke på mulighetene for å komme inn, samt deres resonnementer bak valg av skole i forhold til vurdering av egne sjanser for å komme inn. Etter dette ser vi på innfrielse av førsteønske om skole under det aktuelle førsteønske om kurs/programområde hvert av de tre

inntaksårene og i sammenligning mellom ulike inntaksordninger på det samme søker materialet fra 2006. I denne sammenhengen trekker vi ikke inn spørsmålet om søkerne hadde regionfortrinn eller ikke. Vi kartlegger imidlertid poengsum for sist inntatte søker på regionkvote og poengkvote til den enkelte videregående skole etter 1.inntaket i 2006 og etter hver av de to simulerte inntakene på samme søkermasse. Det siste temaet under spørsmålet om flere har fått innfridd førsteønske om skole, er utviklingen i andel videresøkte på tvers av inntaksordning etter hvilken region søkerens høyest prioriterte skole lå.

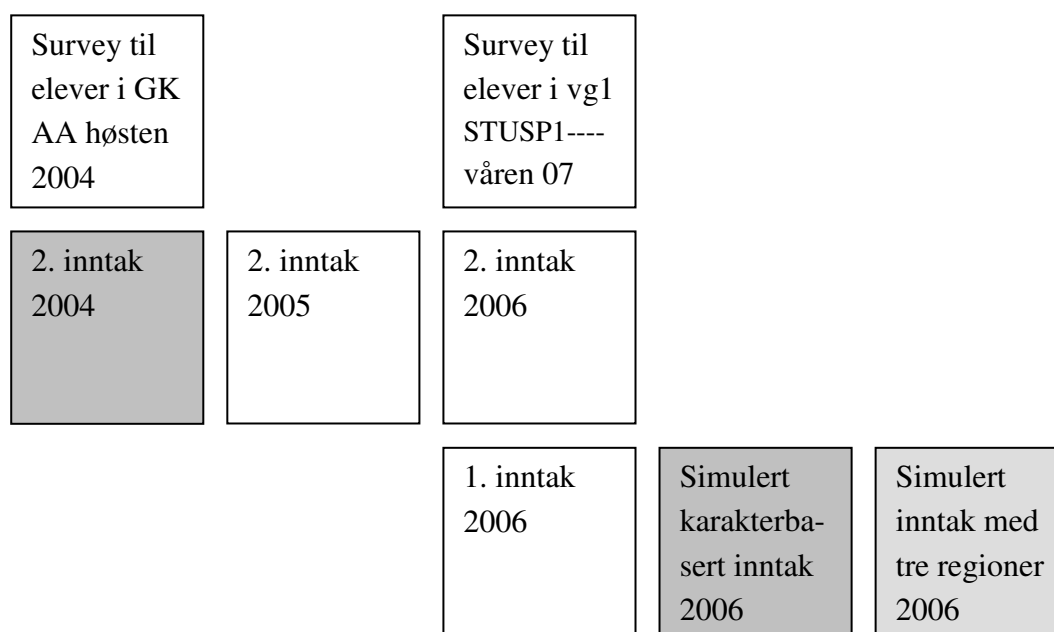
Kapittel 6 henvender seg til problemstillingen om flere får gå på en skole i sitt nærmiljø dersom de ønsker det. Innledningsvis undersøkes hvilke skoler respondentene i surveyen har angitt som en skole nærmest hjemmet, i forhold til hvilken skole som var deres høyest prioriterte skole på søknaden. Vi ser også på grad av sammenfall mellom den regionen de tilhører og den regionen deres nærskole befinner seg i, og om nærskolen er en skole de går på, kunne tenke seg å gå på eller ikke kunne tenke seg å gå på. Dernest handler det om innfridd førsteønske om skole når denne lå i den regionen de hadde fortrinnsrett til, og om forskjeller mellom regioner i dette henseendet. På grunn av den sterke søkningen til region Sentrum, undersøkes det i hvilken grad søkerne uten regionfortrinn til sentrum, men med en sentrumsskole som førsteønske, ble imøtekommet i de siste tre årenes inntak, og dersom det var karakterbasert inntak som gjaldt i 2006 i sammenligning med det reelle 1.inntaket. Mot slutten av kapitlet kartlegges antallet videresøkte, her avgrenset til søkere med skole i egen region som førsteønske, men som ikke fikk tilbud om ønsket skole og ble plassert utenfor den regionen hvor de hadde fortrinn. På denne bakgrunnen drøftes betydningen av regiontilhørighet i forhold til nødvendigheten av å fylle opp plassene på de lite søkte skolene.

I kapittel 7 fremlegges resultatene fra analyser av heterogenitet ved den enkelte skole, både med hensyn til karakterer og med hensyn til elevenes landbakgrunn og sosiale bakgrunn. Blant spørsmålene som belyses er hvordan de 10 og 20 prosent høyest presterende elevene i byen fordeler seg på skoler og regioner, og det samme for de 10 og 20 prosent lavest presterende. Tilsvarende undersøkes det hvordan elever og søkere med ikke-vestlig bakgrunn og med fedre uten høyere utdanning fordeler seg. Det estimeres også ulike segregeringsindekser for de samme dimensjoner, som samlede mål for heterogeniteten ved Oslos skoler.

2 Datamaterialet

Datamaterialet for denne evalueringen består av flere elementer, som vist i figur 2.1.

Figur 2.1: Elementer i datamaterialet som er benyttet i denne evalueringen av inntaksordningen i Oslo med registerdata fra søkning og inntak til gk allmenne, økonomiske og administrative fag/Vg1 studiespesialisering gjennom tre inntaksår, simuleringer av alternative inntaksordninger på søkermassen fra 2006 samt besvarelser fra elever i Vg1 studiespesialisering som var søkere i 2006.

Når vi sammenligner resultatene etter 2. inntak i perioden 2004 – 2006, gir data fra 2004 informasjon om inntaket under den gamle, karakterbaserte inntaksordningen. I de simulerte inntakene, dreier det seg om simuleringer av nye førsteinntak fra 2006 som om inntaksordningen var annerledes, enten den var karakterbasert eller at regioninndelingen var annerledes enn i dagens ordning. Som utdanningsetaten (2005) redegjør for, er det umulig å simulere noe annet enn førsteinntaket, ettersom det forut for 2. inntaket foreligger svar fra søkerne på tilbud per 1. inntak, og det vil være meningsløst å forsøke å simulere denne responsen. Det er imidlertid verdt å merke seg at søkningen har foregått på de vilkårene at dagens inntaksordning gjaldt, og en kan lett tenke seg at søkningen ville vært annerledes dersom det var for eksempel karakterbasert inntak som gjaldt. Simuleringene har likevel den fordel at en kan undersøke hvordan selve inntaksordningen virker i en situasjon hvor to andre svært viktige forhold holdes konstant, det vil si søkningen og dimensjoneringen.

2.1 Registerdata

For de fleste problemstillingene i denne evalueringen har vi kunnet benytte registerdata, det vil si data fra inntakskontorets administrasjon av tre års inntak. Fordelen med dette er at vi ikke er avhengig av responsrater, men har opplysninger om samtlige søkere per 1. inntak og per 2. inntak, deres ønsker om kurs/programområde, skoleønsker, karakterer og hvilket tilbud de fikk. Også simuleringene dekker samtlige søkere som var omfattet av inntaksordningen. Begge de to simuleringene ble gjennomført ved inntakskontoret, og kvalitetssikret der, som nevnt i forrige kapittel.

2.2 Surveydata

Når surveymaterialet fra våren 2007 sammenlignes med et eldre surveymateriale i kapittel 7, dreier sistnevnte seg om en spørreundersøkelse til elever som var tatt inn til allmennfaglige grunnkurs i Oslo høsten 2004. Undersøkelsen ble gjort i forbindelse med NIFU STEPs evaluering av forsøket med valgfritt skriftlig sidemål. Spørsmål om mors, fars og eget fødeland er likt formulert i de to spørreundersøkelsene. Beskrivelsen nedenfor av hvordan klassifiseringen av elever med ikke-vestlig bakgrunn er gjort i materialet fra 2007, gjelder også for materialet fra 2004 slik dette er benyttet i denne undersøkelsen.

Tabell 2.1: *Responsrate ved de enkelte skolene på elevsurveyen som ble gjennomført i løpet av uke 10 i 2007*

Skolenavn	Skolekode	Prosent 15.03.2007
Bredtvet	BRV	79,7
Berg	BVG	81,0
Bjørnholt	SNK	67,2
Elvebakken	ELV	59,4
Fagerborg	FAG	69,0
Foss	FOS	74,8
Grefsen	GRV	52,2
Hartvig Nissen	HAR	88,2
Hellerud	HEL	87,5
Lambertseter	LVG	60,4
Manglerud	MVG	25,4
Nordstrand	NVG	60,5
Handelsgym	OHG	75,8
Katedralskolen	OKS	85,5
Persbråten	PVG	86,6
Stovner	STV	76,7
Ulsrud	ULS	82,7
Ullern	UVG	65,4
	SUM	71,3

Det var et poeng at elever i Vg1 studiespesialisering med realfag, språkfag og samfunnsfag skulle få anledning til å uttale seg om inntaksordningen som de selv hadde erfaring med fra

2006. For surveyen til elevene i 2007 ble et stort apparat mobilisert, med kontaktpersoner på de enkelte skolene som hadde ansvar for gjennomføringen av spørreundersøkelsen. Frontergruppen i Utdanningsetaten tilrettela for at elevene kunne besvare et elektronisk spørreskjema i mars 2007 og for at NIFU STEP fikk tilgang til surveymaterialet i analyserbar form. Det var frivilling for den enkelte elev å besvare surveyen, men responsraten samlet sett kom likevel opp i 71 prosent, etter at enkelte skoler var purret. Den er imidlertid svært lav på Manglerud, som er en skole med mange elever, og den var dessuten nokså lav ved enkelte andre skoler, da det ble satt endelig sluttstrek den 15. mars 2007.

Det nærmeste vi kommer et elevtall stammer fra 1. oktober 2006, og omfatter alle med tilbud om Vg1 studiespesialisering med realfag/språkfag/samfunnsfag, altså uavhengig av om dette var innfrielse av deres førsteønske eller ikke. Disse utgjør 2449 individer. Fra surveyen har vi svar fra 1733 individer som vi også har registerdata for, følgelig har vi en responsrate på 71 prosent, og vi kan sammenligne respondentene med hele den aktuelle elevmassen.

Tabell 2.2: Gjennomsnittskarakter fra grunnskolen blant elever per 1. oktober 2006 etter hvilket skoletilbud de hadde fått per 2. inntak og blant respondentene fra den enkelte skole

	Elever	Respondenter
Berg	4,601	4,630
Bjørnholt skole	3,864	3,918
Bredtvet	3,269	3,126
Elvebakken	4,567	4,665
Fagerborg	4,701	4,771
Foss	4,839	4,859
Grefsen	4,445	4,401
Hartvig Nissen	4,652	4,686
Hellerud	3,253	3,297
Lambertseter	4,970	4,969
Manglerud	4,071	3,846
Nordstrand	4,411	4,318
Oslo handelsgymnasium	4,646	4,693
Oslo katedralskole	5,069	5,022
Persbråten	3,939	3,985
Stovner	4,536	4,591
Ullern	4,548	4,660
Ulsrud	3,679	3,750
Totalt	4,414	4,467

Tabell 2.2 gir et bilde av hvor representative respondentene fra den enkelte skole er med hensyn til gjennomsnittskarakterer fra 10. klasse i forhold til elevene ved skolen, og det er

registerdata som er benyttet i begge kategorier. Riktignok kan vi finne at det har foregått en viss bevegelse når vi sammenholder opplysningene om hvilken skole søkerne hadde tilbud om per 2. inntak med hvor de ifølge surveydata var blitt elever. Dette dreier seg i all hovedsak om en bevegelse bort fra skoler som vi ellers ser er dårlig søkt.

Det er svært små forskjeller å spore med unntak av respondentene fra Manglerud som sammen har et noe lavere karaktersnitt enn elevene ved den samme skolen. Det er også ved denne skolen responsraten er særlig lav, bare 24 prosent, som vist i tabell 2.1. Vi tar derfor forbehold for svarene fra Manglerud når dette er aktuelt.

I surveyen var det spørsmål om mors, fars og eget fødeland med predefinerte svarkategorier. På dette grunnlaget har vi kunnet lage en variabel som skiller mellom følgende fire kategorier:

- Majoritetsungdom uten innvandrerbakgrunn. Her er også elever med foreldre fra et nordisk land inkludert, og dessuten utenlandsfødte elever med to norskfødte foreldre.
- Ungdom med minst en forelder fra et vestlig land utenfor Norden og som selv er født i Norge eller utenfor Norge
- Innvandrere med ikke-vestlig bakgrunn, det vil si ungdom som selv er født i et ikke-vestlig land, samtidig som de har minst en utenlandsfødt forelder. Ikke-vestlige land omfatter også land i Øst-Europa og det tidligere Sovjetunionen.
- Etterkommere med ikke-vestlig bakgrunn, det vil si ungdom som er født i Norge og som har minst en forelder født i et ikke-vestlig land.

Når vi har inkludert respondenter med bare en utenlandsfødt forelder i de tre siste kategoriene, er det fordi minoritetsspråklige i skolesammenheng avgrenses ut fra hjemmespråk, og dette er ikke nødvendigvis (bare) norsk selv om en av foreldrene er norsk. Kategoriseringen er også laget ut fra den erkjennelsen at det aldri vil være noe enkelt sammenfall mellom fødeland og språkbakgrunn. Med opplysninger fra respondentene får vi likevel et litt større antall med ikke-vestlig bakgrunn enn vi ville ha hatt dersom vi bare hadde morsmålsregistreringen i registerdataene å forholde oss til.

Tabell 2.3: Samsvar mellom respondentenes oppgitte landbakgrunn og registeropplysninger om at søkeren har et annet morsmål enn norsk/samisk.

Kategori	Ingen registeropplysninger om morsmål	Annet morsmål enn norsk/samisk iflg. registeropplysninger	N
Majoritet	94,9	5,1	1128
Vestlig bakgrunn	53,3	46,7	92
Innvandrere, ikke-vestlig bakgrunn	12,6	87,4	198
Etterkommer, ikke-vestlig bakgrunn	21,3	78,7	315
Totalt	69,9	30,1	1733

Med respondentenes egne opplysninger har vi kunnet identifisere i underkant av 100 elever med ikke-vestlig bakgrunn som vi ikke hadde kunnet fange opp dersom vi bare hadde hatt registerdata å bygge på. Når noen av respondentene som inngår i majoritetskategorien har morsmålsregistrering, er dette svært ofte en elev med en svensk eller dansk forelder. Det kan synes overraskende at vi har flere etterkommere enn innvandrere med ikke-vestlig bakgrunn, dette har vært omvendt i tidligere undersøkelser, for eksempel i prosjektet Bortvalg og kompetanse (Lødding 2003; Markussen m. fl. 2006). Dette er sannsynligvis fordi vi her har definert etterkommer nokså vidt ved å inkludere også de respondentene som har bare en forelder født i et ikke-vestlig land. Som nevnt, er surveymaterialet fra 2004 behandlet på nøyaktig samme måte for bruk i denne evalueringen.

Univariate analyser ligger til grunn for svært mange av resultatene som presenteres her, dette gjelder særlig i de to kapitlene som omhandler spørsmålene om innfridd høyest prioriterte skoleønske ønske og innfridd ønske om skole i søkerens nærmiljø (kapittel 5 og 6). Det er også brukt enkle frekvensfordelinger.

Indeksene som brukes som mål på heterogenitet er forklart i kapittel 7. Faktoranalyse som inngår i behandlingen av respondentenes synspunkter på inntaksordningen og prinsipper for fordeling av plasser, er beskrevet i kapittel 4.

3 Søkning og dimensjonering i 2004 – 2006

I utredningen fra Utdanningsetaten (2005) poengteres det at søkningen, ved siden av dimensjoneringen av plassene, har stor innflytelse på resultatet av inntaket. Det betyr at ikke bare inntaksordningen spiller en rolle for hvordan søkerne imøtekommes med hensyn til deres skoleønsker, men hvilken grad av konkurranse det finnes om plassene ved den enkelte skole. Konkurransen er betinget av både søkningen, hvor mange andre søkere som ønsker å gå ved skolen, og dimensjoneringen, hvor mange plasser det er avsatt til kurset/programområdet ved den enkelte skole. I dette kapitlet skal vi gi en oversikt over søker mønstre gjennom de tre inntaksårene og spesielt stille spørsmålet om søkningen har endret karakter etter innføringen av fortrinn til plass ved skole i egen region.

3.1 Innsnevring til avgiverskoler

I 2004 fantes ikke regioninndeling, men vi har opplysninger om søkerens avgiverskoler, det vil i all hovedsak si kommunale ungdomsskoler. Etter at regionbasert fortrinnsrett ble innført fra 2005, finnes også regiontilhørighet for søkere fra andre avgiverskoler enn de kommunale grunnskolene med ungdomstrinn. Dette kan være friskoler med alternativ pedagogikk eller kristne skoler, foruten skoler med en annen språklig og læreplanmessig innretning, som den tyske skolen og den franske skolen. I avsnitt 1.3 ovenfor, er det redegjort for hvordan manuell avgiverregion tildeles de søkerne som kommer fra andre ungdomsskoler enn de som utløser regionfortrinn i Oslo.

Når regionfortrinn tematiseres i denne rapporten og inntaket i 2004 skal sammenlignes med inntakene i 2005 og 2006, gjøres dette på grunnlag av søkerens kommunale avgiverskoler, selv om dette ikke gir et fullstendig bilde av søkerens regiontilhørighet i 2005 og 2006. Hvor godt regiontilhørighet basert på kommunale avgiverskoler dekker regiontilhørigheten som ble definert for søkere i 2005 og 2006 og som også inkluderer søkere fra andre enn de kommunale skolene, er gitt i tabell 3.1.

Antallene i linjen for ikke definert regionstilhørighet i tabell 3.1 omfatter de vi mangler opplysninger for, men også søkere med en avgiverskole som ikke gir fortrinnsrett. Dette kan være friskoler, private skoler, men også videregående skoler.⁶ Manuelt tildelt avgiverregion som supplement (og korrektiv) til avgiverskole er den informasjonskilden som gir mest dekkende opplysninger i 2005 og 2006. De 63 søkerne som ikke var gitt regionsfortrinn i 2005, var søkere som ikke kom direkte fra grunnskolen, og i dette inntaket ble slike søkere ikke omfattet av den nye inntaksordningen. Når hensikten er å sammenligne søkningen fra 2005 og 2006 med søkningen i 2004, kan dette altså bare

---

⁶ En søker som var elev ved en videregående skole foregående opplæringsår, får sin regiontilhørighet definert ut fra hvilken ungdomsskole vedkommende gikk ut av. Opplysningen om vedkommendes ungdomsskole finnes i slike tilfeller ikke i vårt materiale.

skje på grunnlag av opplysningene om hvilke kommunale ungdomsskoler søkerne kom fra. Denne opplysningen dekker 88-89 prosent av søkerne hvert av de tre årene.

Tabell 3.1: Regiontilhørighet definert ut fra avgiverskole og det samme supplert med manuell tildeling av regiontilhørighet for 2005 og 2006 blant søkere med gk allmennfag/Vg1 studiespesialisering som første kurs/programområde-ønske. Absolutte tall og prosentandeler med definert regionstilhørighet av søkerne det enkelte år.

Region	2004		2005		2006	
	Kommunal ungdomsskole	Kommunal ungdomsskole	Avgiverregion inkl. tildelt	Kommunal ungdomsskole	Avgiverregion inkl. tildelt	
Sentrum	290	350	446	389	511	
Vest	572	578	627	644	694	
Nord-øst	416	455	480	462	495	
Sør-øst	714	801	843	777	838	
Ikke definert	223	275	63	266	-	
Totalt	2215	2459	2459	2538	2538	
Andel definert	89,9	88,8	97,4	89,5	100,0	

3.2 Dimensjonering

Dimensjoneringen vil også ha betydning for hvor godt søkerne kommer ut med hensyn til å få innfridd sitt førsteønske om skole og kurs/programområde. Her skal vi gi en oversikt over antall med tilbud om gk allmennfag/ Vg1 studiespesialisering samt et tilbud om skoleplass etter 2. inntaket hvert av de tre årene blant søkere med ungdomsrett bosatte i Oslo.⁷ Her angis de totale antallene med tilbud om plass, uavhengig av om dette var innfrielse av primærønske om kurs/programområde og skole eller ikke.

⁷ Tallene for 2005 og 2006 stemmer svært godt overens med tall over inntatte søkere med ungdomsrett som vi har fått fra Inntakskontoret i Utdanningsetaten. Vi har ikke slike opplysninger fra 2004 og velger derfor å la datamaterialet gi oss informasjon om antall med tilbud på hver enkelt skole for å få oversikt over hvordan tilbudet var dimensjonert og endret seg over de tre årene.

Tabell 3.2: *Antall inntatte til den enkelte skole etter 2. inntaket i 2004, 2005, endring (i prosent) fra 2004 til 2005, antall inntatte i 2006 og endring (i prosent) fra 2005 til 2006. Absolutte tall.*

	2004	2005	Endring (%)	2006	Endring (%)
Elvebakken				67	*
Fagerborg	131	149	13,7	146	-2,0
Foss	114	124	8,8	156	25,8
Hartvig Nissen	117	129	10,3	128	-0,8
Oslo handels- gymnasium	218	228	4,6	229	0,4
Oslo katedralskole	152	165	8,6	161	-2,4
Sentrum	732	795	8,6	887	11,6
Berg	119	175	47,1	174	-0,6
Persbråten	161	178	10,6	175	-1,7
Ullern	133	153	15,0	158	3,3
Vest	413	506	22,5	507	0,2
Bredtvet	93	141	51,6	124	-12,1
Grefsen	119	129	8,4	137	6,2
Stovner	121	128	5,8	132	3,1
Nord-øst	333	398	19,5	393	-1,3
Hellerud	127	137	7,9	116	-15,3
Lambertseter	139	180	29,5	186	3,3
Manglerud	148	180	21,6	140	-22,2
Nordstrand	137	151	10,2	149	-1,3
Bjørnholt				66	*
Ulsrud	149	182	22,1	164	-9,9
Sør-øst	700	830	18,6	821	-1,1
Hele byen	2178	2529	16,1	2608	3,1

Tabell 3.2 viser at økningen i antall inntatte fra foregående år var større i 2005 enn i 2006. For å forstå resultatene av søkningen, i form av innfridde førsteønsker om skole og kurs/programområde, skal vi se på antallet som søkte den enkelte skole i forhold til brutto antall plasser avsatt ved den enkelte skole, hvilket er fremstilt i tabell 3.3.

3.3 Over- og undersøkning

Heller ikke her er innfrielse av ønsker under betraktning, det dreier seg bare om hvilket forhold vi finner mellom avsatte plasser per 2. inntaket ved den enkelte skole og søkere med den aktuelle skolen som førsteønske under førsteønske om allmennfag/studiespesialisering. I tabellen oppgis differansen mellom antallet søkere og antallet

plasser. På denne måten fremkommer positive tall som uttrykk for oversøkning og negative tall som uttrykk for undersøkning.

Tabell 3.3: Over- og undersøkning til den enkelte skole og region etter 2. inntak i 2004, 2005 og 2006, absolutte tall.

	2004	2005	2006
Elvebakken			141
Fagerborg	34	17	36
Foss	89	155	16
Hartvig Nissens	6	-44	-4
Oslo handels- gymnasium	158	108	60
Oslo katedralskole	58	56	84
Sentrum	345	292	333
Berg	6	-56	-26
Persbråten	-99	-123	-81
Ullern	-28	20	27
Vest	-121	-159	-80
Bredtvet	-86	-160	-136
Grefsen	15	-28	-27
Stovner	-7	42	22
Nord-øst	-78	-146	-141
Hellerud	-116	-153	-171
Lambertseter	51	170	103
Manglerud	-72	-120	-89
Nordstrand	60	12	-59
Bjørnholt			-26
Ulsrud	-87	-88	-87
Sør-øst	-164	-179	-329
Hele byen	-18	-192	-217

Vi ser en betydelig oversøkning til region Sentrum, mest i 2004, noe fallende i 2005 og tilbake på nesten samme nivå i 2006, dette til tross for at Elvebakken kom til som en helt ny skole og med blant annet tilbud om studiespesialisering. De øvrige tre regionene har gjennomgående undersøkning, men med langt større variasjon: i region Vest er undersøkningen i 2006 det halve av hva den var i 2005. I region Nord-øst økte undersøkningen, det samme gjaldt region Sør-øst. For byen som helhet kan vi merke oss at dimensjoneringen har vært romsligere i 2005 med ny inntaksordning enn den var i 2004, og enda romsligere i 2006. Dette målet på dimensjonering er relativt raust. Vi kunne ha brukt antall inntatte ved den enkelte skole i stedet for avsatte plasser ved andre inntaket. Dette gir samme resultat, nemlig at dimensjoneringen var romsligere etter innføringen av den nye inntaksordningen. Når vi finner romsligere dimensjonering over disse årene, har vi

grunn til å forvente at flere søkere får innfridd sine høyest prioriterte skoleønsker, i den grad det er slik at tilbudet av plasser har økt på gk allmennfag/studiespesialisering. Dette vil i alle fall i noen grad være uavhengig av inntaksordningen. Spørsmålet vil likevel være om søkerne orienterer seg etter hvor plassene finnes, og dette har vi ingen grunn til å anta på forhånd.

Innfrielse av skoleønsker, både for byen som helhet og for regionsinterne søkere, tematiseres i kapittel 5 og 6 i denne rapporten. Her kan vi likevel forespeile visse forskjeller mellom vilkårene som er gitt i de forskjellige regionene med hensyn til mulighetene for å få skoleplass i egen region. Dette handler om forholdet mellom antall søkere med regionsfortrinn og antall inntatte på regionkvoten i den enkelte region. Disse opplysningene, sammenstilles i tabell 3.4 nedenfor. Resultatene må også sammenlignes med søkningen fra de øvrige regionene, som er tema senere i dette kapitlet.

3.4 Antall regioninterne per region

Her er det ikke spesielt interessant å se på tall fra 2004 da prinsippet om regionfortrinn ennå ikke var innført og søkere ikke fikk tildelt regiontilhørighet. Vi velger å forholde oss til søkerne fra 2005 og 2006 og deres regiontilhørighet, inkludert dem som fikk regiontilhørighet tildelt fordi den ikke var gitt i kraft av avgiverskole samme år. Antallet inntatte på regionkvote er opplysninger vi har fått fra Utdanningsetaten.

Tabell 3.4 Søkere med definert regiontilhørighet (enten de søkte i eller utenfor regionen) og inntatte på regionkvote i absolutte tall, samt søkere i regionen som prosentandel av antallet inntatte på regionkvote per 2. inntak i hver av de fire regionene og i byen som helhet i 2005 og 2006.

	2005	2006
Antall søkere med fortrinn til region Sentrum	446	511
Antall inntatte på regionkvote i region Sentrum	396	439
Søkere med regionfortrinn per regionplass i region Sentrum	1,1	1,2
Antall søkere med fortrinn til region Vest	627	694
Antall inntatte på regionkvote i region Vest	255	253
Søkere med regionfortrinn per regionplass i region Vest	2,5	2,7
Antall søkere med fortrinn til region Nord-øst	480	495
Antall inntatte på regionkvote i region Nord-øst	200	208
Søkere med regionfortrinn per regionplass i region Nord-øst	2,4	2,4
Antall søkere med fortrinn til region Sør-øst	843	838
Antall inntatte på regionkvote i region Sør-øst	422	413
Søkere med regionfortrinn per regionplass i region Sør-øst	2,0	2,0
Totalt antall søkere med regiontilhørighet	2396	2538
Totalt antall inntatte på regionkvoter	1279	1313
Søkere med definert regionfortrinn per regionplass totalt	1,9	1,9

Tabell 3.4 viser at forholdet mellom antall søkere med regionfortrinn og antall inntatte med regionfortrinn er meget stabilt fra 2005 til 2006. Vi ser også at dette forholdet varierer fra region til region. Resultatene i tabell 3.4 gir ikke noe uttømmende bilde av konkurransesituasjonen, ettersom det er svært mange søkere til skolene i sentrum i tillegg til de søkerne som har regionsfortrinn. Når vi her bare ser på antall plasser på regionkvoten, må en huske at poengkvoten representerer et omtrent like stort antall plasser i hver region. Dette gjør en stor forskjell i de ytre regionene hvor svært få uten regionfortrinn søker de respektive skolene. Dette kommer vi tilbake til senere i dette kapitlet.

Her er alle søkere som ikke har definert regiontilhørighet holdt utenfor.⁸ Dette er ikke eneste grunn til at antallet søkere med regionfortrinn er høyere i 2006 enn i 2005. Det er også kommet til flere søkere, og økningen i antallet søkere med regionfortrinn er høyest i region Sentrum, litt lavere i region Vest, og lavest i Nord-øst, mens tallene er stabile i Sør-øst. Det kan likevel være nyttig å merke seg at forholdet mellom søkere og plasser er nokså stabilt fra det ene året til det andre i den enkelte region. Dette tyder på at dimensjoneringen er innrettet etter søkningen.

Før innfridde ønsker tematiseres, kan vi altså forvente at i region Sentrum har de regioninterne søkerne store sjanser for å lykkes. For å forstå disse resultatene vi hittil har sett i en sammenheng, skal vi trekke inn noen viktige momenter fra kommende kapitler: I kapittel 6 skal vi se at søkerne i de ytre regionene stort sett kommer inn på de skolene i regionen som de har hatt som førsteprioritet. De kommer i stor grad også inn på skolene de ønsker på poengkvoten. Andel med innfridd førsteønske på skole i egen region er likevel noe lavere for ungdom i de ytre regionene som søker en skole i egen region, enn for ungdom i sentrum. I kapittel 5 beskrives nedre poenggrense på regionkvote og poengkvote i hver enkelt region, og der kommer det fram at terskelen på poengkvoten er høyere enn terskelen på regionkvote i sentrum. Av inntakstekniske årsaker er dette omvendt i de ytre regionene.

3.5 Stabilitet i søkningen

Innfrielse av primærønsker om skoleplass både uavhengig og avhengig av søkerens regiontilhørighet, er altså tema senere i rapporten. Her kan det være hensiktsmessig å klarlegge søkningen ytterligere. Etter at vi nå har tatt for oss dimensjoneringen og forholdet mellom søkere og plasser eller tilbud om plass per 2. inntak ved den enkelte skole og region, skal vi konsentrere oss om selve søkningen. Spørsmålet er om vi finner endringer i søkningen etter at de nye inntaksreglene ble innført. Vi ønsker å kartlegge hvilke regioner ungdommene orienterer seg mot, men også belyse forholdet fra motsatt

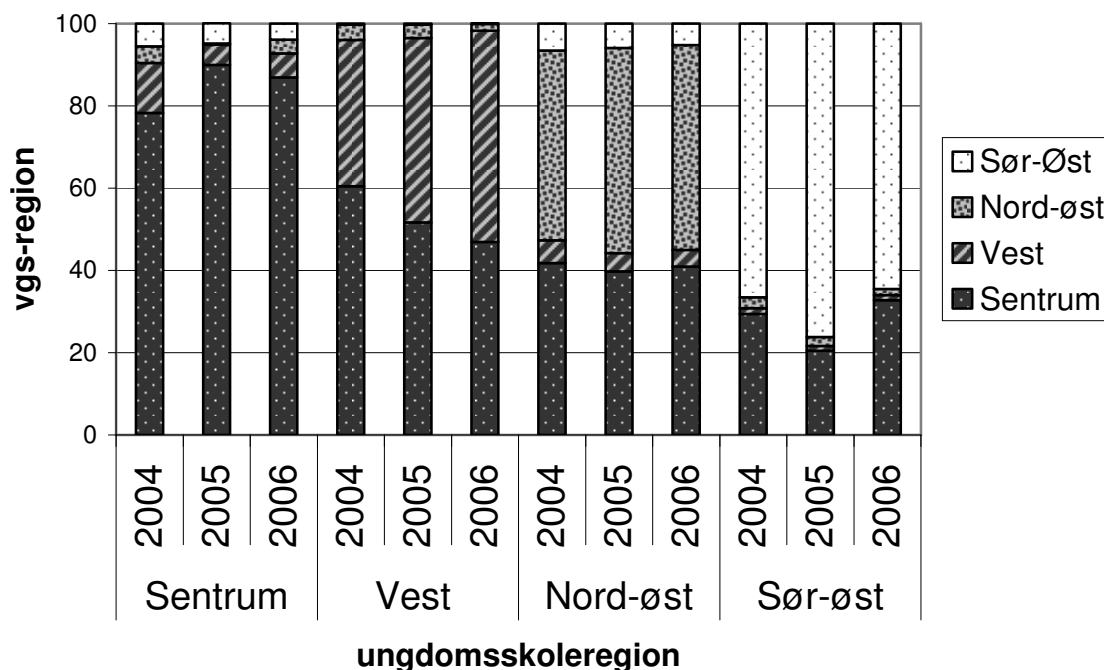
---

⁸ Som vist i tabell 2, var 63 søkere uten tildelt regiontilhørighet i 2005, og disse kom i all hovedsak fra videregående skoler. Tilsvarende søkere ble tildelt regiontilhørighet i 2006.

kant: hvilken regiontilknytning har søkerne til de ulike skolene og regionene. Ettersom forholdet mellom søkere og plasser varierer så mye fra region til region, kan det være nyttig å belyse søkningen både med fokus på søkerens preferanser og med fokus på hvem som utgjør søkerne til de ulike regionene.

Figur 3.1 illustrerer hvordan søkerne fra de fire forskjellige regionene fordeler seg som søkere til skolene i de ulike regionene. Her er det søkerens primærønsker vi forholder oss til, det vil si høyest prioriterte skoleønske når allmennfag/studiespesialisering er det høyest prioriterte kurset/programområdet. Vi ønsker å se om søkermønsteret har endret seg etter innføringen av den nye inntaksordningen. Dette gjør at vi bare kan forholde oss til den snevre regioninndelingen hvor regiontilhørighet er gitt gjennom at søkeren var avgangselev fra kommunal grunnskole med ungdomstrinn det samme året som de søkte videregående opplæring.

Figur 3.1: Søkning til videregående skoler i ulike regioner blant ungdomsskoleelever gruppert etter avgiverregion, data fra 2. inntak i 2004, 2005 og 2006.

Søkningen til sentrumsskolene har økt blant ungdommene fra region Sentrum, men noen av disse har søkt skoler i region Vest, hvilket de gjorde i enda større utstrekning før de fikk fortrinnsretten til sentrumsskolene gjennom den nye inntaksordningen. Vi ser også at enkelte ungdommer fra sentrum har skoler i region Nord-Øst og Sør-Øst som førsteprioritet.

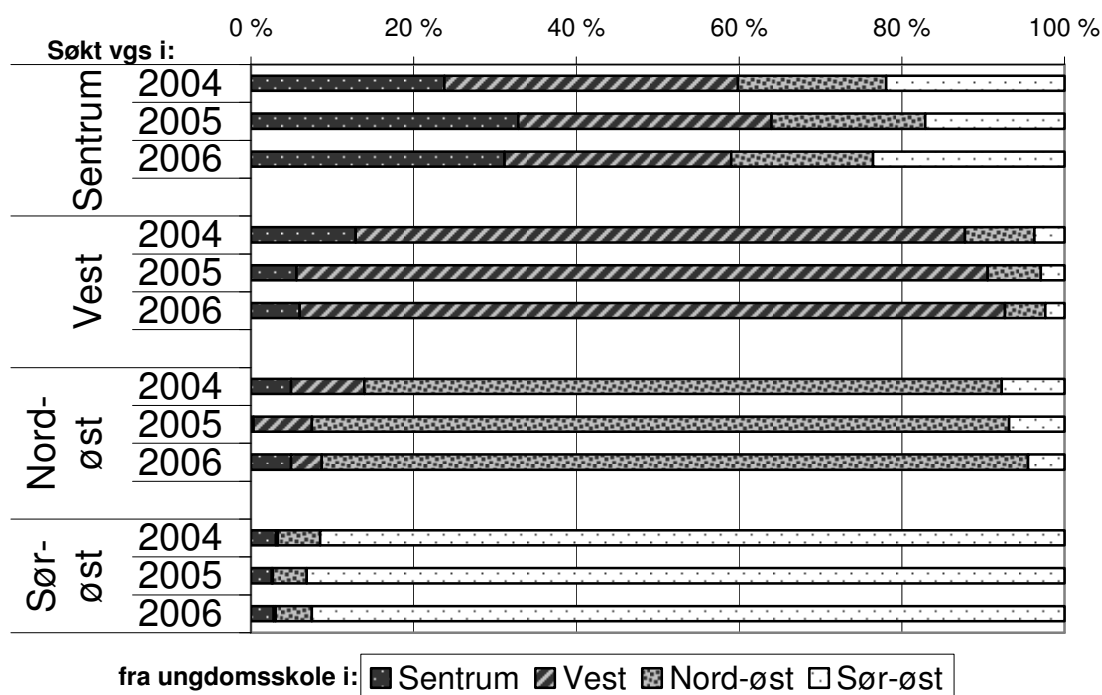
Ungdommene fra vest har i økende grad søkt videregående skoler i egen region fremfor skolene i sentrum. Noen med regionfortrinn til skoler i Vest er søkere til skoler i region

Nord-øst. Det viser seg at dette utelukkende dreier seg om søkning til Grefsen videregående skole.

Med unntak av en økende søkning til egne regioner for ungdom fra sentrum og ungdom fra vest, fremstår søkningen generelt som temmelig stabil over de tre årene, det vil si før og etter innføringen av den nye inntaksordningen. Stabiliteten er særlig karakteristisk for avgangselevne i region Nord-øst, som har det samme søkermønsteret gjennom de tre årene.

I region Sør-øst var orienteringen om skoler i egen region sterk i 2005, mens den avtok betydelig i 2006, da mange av disse ungdommene søkte seg til Elvebakken i Sentrum, som vi snart skal se. Vi vil først gjennomgå en grafisk fremstilling av søkningen til den enkelte region, altså spørsmålet: hvilken regiontilhørighet finner vi blant søkerne til skolene i de ulike regionene.

Figur 3.2: *Regiontilhørighet (definert ut fra kommunale ungdomsskoler som avgiverskole) blant søkere til videregående skoler i hver av regionene ifølge data fra 2. inntak i 2004, 2005 og 2006.*

Et iøynefallende trekk ved søkningen til de ulike regionene er at sentrum tiltrekker søkere fra alle regioner, mens de tre øvrige regionene i langt overveiende grad søkes av ungdom fra den samme regionen. Konkurrentene til søkerne i de tre ytre regionene er de med fortrinn til samme region. Konkurrentene til søkerne til skolene i sentrum er for en stor del andre søkere uten regionfortrinn.

Også i denne figuren kommer det fram at ungdom i Sentrum utgjør en større andel av søkerne til region Sentrum etter innføringen av inntaksordningen som ga nettopp disse fortrinnsrett. Samtidig har søkningen til Sentrum fra ungdom i Vest avtatt noe. Parallelt er skolene i Vest i overveiende grad søkt av ungdom i Vest, noe som har forsterket seg fra 2005. En tilsvarende tendens ser vi for de videregående skolene i region Nord-øst, de er søkt av ungdom fra bestemte ungdomsskoler i regionen, og dette er enda mer uttalt fra 2005. Søkningen til skolene i Sør-øst synes ikke å ha endret seg i det hele tatt i denne perioden. For øvrig er det interessant å legge merke til at søkningen er bemerkelsesverdig stabil før og etter innføringen av den nye inntaksordningen. Dette kommer også til syne når vi fokuserer på søkningen til den enkelte skole, som vist i de fire neste tabellene. I disse tabellene er bare skoler med minst 30 søkere tatt med. For sammenligningen med 2004, er det nødvendig å la ungdomsskole som avgiverskole bestemme avgiverregion. Hvilke andeler av søkerne vi ikke har denne opplysningen om, fremgår i egne kolonner.

Tabell 3.5: Søkning fra ulike regioner til den enkelte skole i region Sentrum og til regionen som helhet. Avgiverregion definert på grunnlag av kommunal ungdomsskole som avgiverskole. Data fra 2. inntak i 2004, 2005 og 2006. Prosent.

		Sentrum	Vest	Nord-øst	Sør-øst	Annet	N=100%
Elvebakken	2006	19	11	15	45	10	211
Fagerborg	2004	21	50	7	12	10	169
	2005	31	54	2	2	11	167
	2006	38	39	7	7	9	183
Foss	2004	31	16	27	14	11	209
	2005	36	7	33	15	10	283
	2006	33	10	33	14	10	173
H.Nissen	2004	24	25	8	17	26	127
	2005	28	17	19	15	20	93
	2006	35	32	11	6	17	126
OHG	2004	17	40	10	23	10	382
	2005	17	40	10	20	14	342
	2006	22	37	9	22	10	294
OKS	2004	14	20	26	24	16	217
	2005	34	16	15	17	18	226
	2006	24	16	19	21	20	250
Sentrum	2004	21	31	16	19	13	1104
	2005	28	27	16	15	14	1111
	2006	27	24	15	21	12	1237

Det ser ut til mange av søkerne til Fagerborg, er ungdom fra region Vest. Foss har ganske sterk søkning både fra Sentrum og fra Nord-Øst, men mer beskjedent fra Vest. Hartvig Nissens skoles søkere er gjerne fra regionene Sentrum og Vest. Den suverent største andelen av søkerne til Oslo handelsgymnasium er ungdom fra region Vest. Søkerne til

Oslo katedralskole kom fra alle regioner, og i økende grad fra region Sentrum i 2005 og 2006. Alle skolene i sentrum har i større eller mindre grad fått en større andel av sine søkere fra region Sentrum, noe som tyder på at disse søkerne har oppfattet at de har fortrinn til sentrumsskolene, og at de velger deretter.

Tabell 3.6: Søkning fra ulike regioner til den enkelte skole i region Vest og til regionen som helhet. Avgiverregion definert på grunnlag av kommunal ungdomsskole som avgiverskole. Data fra 2. inntak i 2004, 2005 og 2006. Prosent.

		Sentrum	Vest	Nord-øst	Sør-øst	Annet	N=100%
Berg	2004	11	57	15	5	13	131
	2005	3	55	14	7	21	120
	2006	8	60	10	4	18	150
Persbråten	2004	8	79	7	3	3	61
	2005	2	81	2	0	16	62
	2006	2	85	0	3	10	94
Ullern	2004	15	78	0	1	6	104
	2005	7	82	1	1	9	174
	2006	5	86	2	0	7	187
Vest	2004	12	69	8	3	8	296
	2005	5	73	6	3	14	356
	2006	5	77	4	2	11	431

Ungdom fra ungdomsskoler i sentrum var langt hyppigere søkere til skolene i Vest i 2004 enn de var etter 2005 da de fikk fortrinnsrett til sentrumsskolene. Berg er den skolen i region Vest som er søkt av ungdom fra Nord-øst, og dette kan handle om tilgjengelighet langs ringvei i sirkel godt utenfor sentrum av byen. Persbråten og Ullern er i stor grad søkt av ungdom med regionfortrinn til disse skolene.

Tabell 3.7: Søkning fra ulike regioner til den enkelte skole i region Nord-Øst og til regionen som helhet. Avgiverregion definert på grunnlag av kommunal ungdomsskole som avgiverskole. Data fra 2. inntak i 2004, 2005 og 2006. Prosent.

		Sentrum	Vest	Nord-øst	Sør-øst	Annet	N=100%
Grefsen	2004	7	16	61	8	8	137
	2005	0	17	76	2	5	109
	2006	11	9	77	1	3	113
Stovner	2004	3	0	89	3	5	116
	2005	1	0	83	8	8	172
	2006	0	0	87	6	8	157
Nord-øst	2004	5	8	73	7	7	263
	2005	0	7	78	6	9	291
	2006	5	4	81	4	7	284

På samme måte som Berg er søkt av ungdom fra Nord-øst, synes ungdom fra vest å gjøre seg gjeldende blant søkerne til Grefsen. Stovner er i alt vesentlig søkt av regionintern ungdom, og dette var også tilfellet før den nye ordningen ble innført. Ingen eller forsvinnende få av søkerne var fra region Vest. Enkelte sentrumsungdommer finnes imidlertid blant søkerne til disse skolene. Bredtvet hadde for få søkere til at det er meningsfullt å oppgi fordelingen i prosent.

Tabell 3.8: Søking fra ulike regioner til den enkelte skole i region Sør-Øst og til regionen som helhet. Avgiverregion definert på grunnlag av kommunal ungdomsskole som avgiverskole. Data fra 2. inntak i 2004, 2005 og 2006. Prosent.

		Sentrum	Vest	Nord-øst	Sør-øst	Annet	N=100%
Lambertseter	2004	2	0	2	92	5	199
	2005	1	0	3	91	5	360
	2006	0	0	3	88	8	294
Manglerud	2004	13	0	14	65	8	78
	2005	3	2	10	73	12	60
	2006	0	0	4	86	10	51
Nordstrand	2004	0	1	1	94	5	200
	2005	1	0	1	96	2	167
	2006	0	0	0	97	3	94
Bjørnholt	2006	0	0	0	95	5	40
Ulsrud	2004	3	0	16	70	11	63
	2005	8	0	7	76	8	97
	2006	17	0	14	64	5	78
Sør-øst	2004	3	0	5	86	6	552
	2005	2	0	4	87	7	701
	2006	3	0	4	86	8	586

Skolene i Sør-øst er sterkt preget av søking fra egen region, som poengtert tidligere. I en særstilling står Nordstrand som nesten ikke har søkere fra andre regioner. Ulsrud har søkere fra noen flere regioner, ikke minst fra sentrum i 2006. Denne skolen har dessuten brukbar kommunikasjon med deler av Nord-øst (buss 79). Det kan være flere årsaker til at ungdom i sentrum søker ut av egen region hvor de i utgangspunktet har relativt gode muligheter. Allianse med venner, kjennskap til skoler gjennom eldre søsken eller en tro på at en har dårlige muligheter for å komme inn på mer populære skoler eller ikke ville trives ved en sentrumsskole er mulige beveggrunner for denne søkingen. Hellerud hadde for få søkere til at det er særlig interessant å si noe om hvem disse søkerne var.

4 Motiver og vurderinger blant søkerne

Visse temaer fra surveyen er behandlet andre steder, som valg av skole i forhold til om en trodde en ville komme inn, som er tema i kapittel 5. Spørsmål om den enkeltes nærskole og hvorvidt dette var en skole en kunne tenke seg å gå på, er belyst i kapittel 6. Her skal det handle om respondentenes synspunkter på hva som er viktig i valg av skole, hvilke prinsipper som burde gjelde for inntaket, trivsel i forhold til innfridd skoleønske og til slutt hvilke informasjonskilder respondentene oppgir som de viktigste da de skulle søke opptak i videregående opplæring våren 2006. Vi gjør oppmerksom på at svarfordelingene fra alle respondentene samlet, på alle utsagn som gjelder hva som var viktig i søkningsprosessen og hvilke prinsipper som burde gjelde for inntaket, er gjengitt i vedleggstabellene 1-3.

4.1 Faktoranalyse og indeksvariabler

I surveyen ble elevene bedt om å ta stilling til en rekke utsagn om hva som hadde vært viktig for dem da de søkte om plass i videregående opplæring mens de var elever i 10. klasse. De ble også bedt om å ta stilling til utsagn om hvordan det er å gå på skolen. For alle utsagn var svaralternativene: helt uenig, litt uenig, litt enig og helt enig. Vi har brukt faktoranalyse for å identifisere mulige mønstre i materialet.

Faktoranalyse er en teknikk som gjør oss i stand til å identifisere mulige underliggende dimensjoner i elevenes besvarelser, det vil si at vi har undersøkt om elever som sier seg enige i ett bestemt utsagn, systematisk sier seg enige (eventuelt uenige) i bestemte andre utsagn. Dette betyr at vi jakter på korrelasjoner mellom variabler, og hvordan disse opptrer sammen i grupper. Når vi finner grupper av høye korrelasjonskoeffisienter, kan vi anta at variablene måler ulike aspekter ved en grunnleggende eller underliggende variabel (en latent variabel), og denne kalles en faktor. Det vil ofte etableres flere faktorer, og disse sorteres etter hvor sterk ladning de får fra ulike variabler. Når det etableres faktorer basert på innbyrdes relaterte variabler og faktorene sorteres etter faktorladning, blir materialet strukturert på en måte som gjør det mer håndterlig. Faktoranalyse gjør oss således i stand til å forklare den størst mulige felles varians i materialet med et lite antall forklarende begreper (Field 2005).

I vårt materiale kan vi identifisere tre faktorer, som vi gir navn på grunnlag av hvilke underliggende dimensjoner det synes å dreie seg om. Dette er bestemt ut fra hvilke variabler som inngår og hvor sterkt den enkelte variabelen lader på faktoren, enten positivt (+) eller negativt (-). Dette betyr at de som har svart bekræftende på et bestemt utsagn typisk har svart benektende på et annet utsagn. Nedenfor er variablene som lader positivt eller negativt på hver av de tre faktorene, listet opp med avtagende styrke på ladningen jo lengre ned på listen en kommer.

Læringsmotivert

- Jeg har lærere som gir meg lyst til å lære mer (+)
- De fleste lærerne mine er flinke (+)
- Videregående så langt har gitt mersmak på utdanning (+)
- Det er kjedelig å gå på skolen (-)
- Mye av tida på skolen er bortkastet (-)
- Det er viktig å gjøre så godt en kan på skolen (+)
- Jeg gruer meg ofte til å gå på skolen (-)
- Å få gode karakterer er viktig (+)
- Jeg gleder meg til å møte de andre i klassen hver dag (+)
- Viktig ved søkningen: Å få gå på en skole med gode lærere (+)

Mangfoldsorientert

- Viktig ved søkningen: Å få gå sammen med elever som har en annen språk- og kulturbakgrunn enn jeg har (+)
- Viktig ved søkningen: Å få gå sammen med minoritetsspråklige elever (+)
- Du lærer mye av å gå sammen med elever som har bakgrunn fra flere land (+)
- En skole med bare etnisk norske elever er en kjedelig skole (+)

Tilhenger av eksisterende inntaksordning

- Både bosted og karakterer bør telle for hvilken skole du kommer inn på (+)
- Inntaksordningen til videregående skoler i Oslo er rettferdig (+)
- De skolene jeg var mest interessert i å søke, ligger langt fra der jeg bor (-)
- Viktig ved søkningen: Å få kort skolevei (+)
- Bare karakterene bør avgjøre om du kommer inn på den skolen du ønsker å gå på (-)

Her skal vi benytte indeksvariabler. Vi summerer verdiene på de utsagnene som lader på de forskjellige faktorene. I de følgende figurene fremstilles gjennomsnittsskår (sirkel) med konfidensintervall (horisontal linje) for hver kategori respondent.⁹ Når konfidensintervallene ikke overlapper hverandre, betyr det at vi har å gjøre med statistisk pålitelige forskjeller i skår. Det er fortsatt slik at verdien 4 betegner helt enig og verdien 1 betegner helt uenig. På y-aksen kan en lese verdiene for de ulike skårene.

Poenget her er å forsøke å forstå noe av beveggrunnene som ligger bak søkningen, men vi må også være klar over at vi finner forskjeller i skår etter andre kjennetegn ved respondentene. Vi finner for eksempel forskjell i skår mellom gutter og jenter på de aktuelle indeksvariablene, og dette skal vi omtale etter hvert.

---

⁹ Når den horisontale linjen er lang, betyr dette at vi har å gjøre med få respondenter eller at det er stor spredning i svarene mellom de respondentene som inngår, eventuelt begge deler.

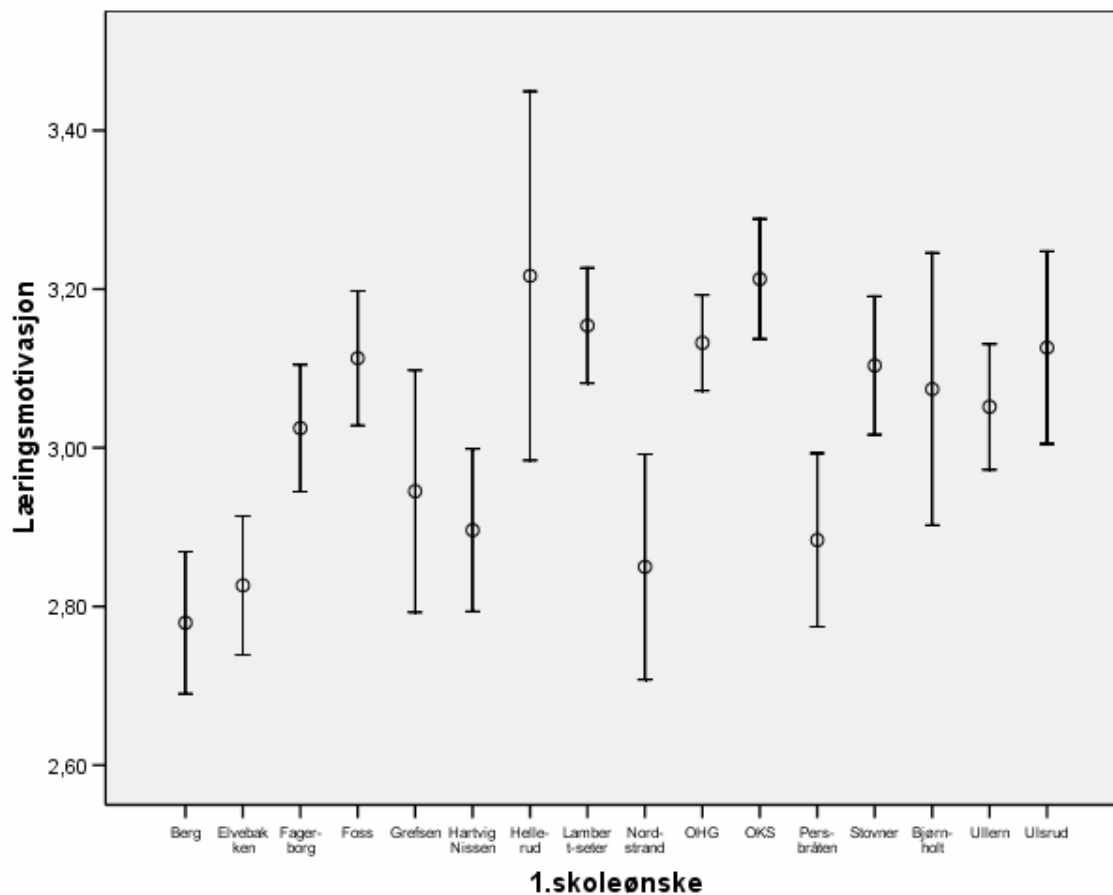
Helt generelt gjelder det at vi kan ikke være sikre på at respondentene gjenkaller hvordan de tenkte da de søkte skole, og grad av læringsmotivasjon eller mangfoldsorientering kan også være formet av erfaringer fra Vg1. Det samme gjelder tilslutning til inntaksordningen, men det kan det være vel så interessant å se hva respondentene mener i lys av hvordan de kom ut av søkningen som hvordan de tenkte i søkeprosessen.

4.2 De læringsmotiverte

En faktor som kom tydelig til syne i surveymaterialet var det vi kan kalle en læringsmotivasjon med positive holdninger til skolen og flinke lærere, som gir en lyst til å lære mer osv, slik som det fremgår i listen i forrige avsnitt.

Separate analyser viser at jenter i signifikant større grad en gutter tilkjenner en læringsmotivasjon, selv om også guttene er godt og vel inne på den bekreftende siden. Det er ingen statistisk pålitelige forskjeller i skår etter innvandrerkategori, bortsett fra at etterkommere med ikke-vestlig bakgrunn i enda større grad enn ungdom med majoritetsbakgrunn gir uttrykk for en læringsmotivasjon, og denne forskjellen er signifikant på 95 prosent nivå. Dette er forenlig med det såkalte mer-driv-perspektivet som Lauglo (1996) drøfter i sine studier av minoritetsungdoms skoleprestasjoner. Også Bakken (2003) fremhever minoritetsspråklige ungdommers "utdanningsoptimisme" som en ressurs, og mener at forskjeller i prestasjoner mellom minoritetsspråklige ungdommer og majoritetsungdom trolig ville ha vært større dersom de minoritetsspråklige elevene var mindre motiverte for skolen.

Figur 4.1: Uttrykk for læringsmotivasjon blant respondenter i Vg1 våren 2007 med ulike skoler som førsteønske i søkningen til videregående opplæring våren 2006. N=1649.

Jo lengre opp i diagrammet vi beveger oss, jo sterkere er uttrykket for læringsmotivasjon blant respondentene. Når konfidensintervallet er stort (lang horisontal linje), vil dette være fordi vi har å gjøre med få individer, eventuelt også at det er stor spredning i svarene de har gitt. Verdien 2,5 representerer en nøytral holdning til temaet, og her ligger alle respondentkategorier godt og vel over, hvilket betyr at alle søkerkategorier gir uttrykk for læringsmotivasjon, det som varierer er hvor sterkt respondentene uttrykker denne motivasjonen.

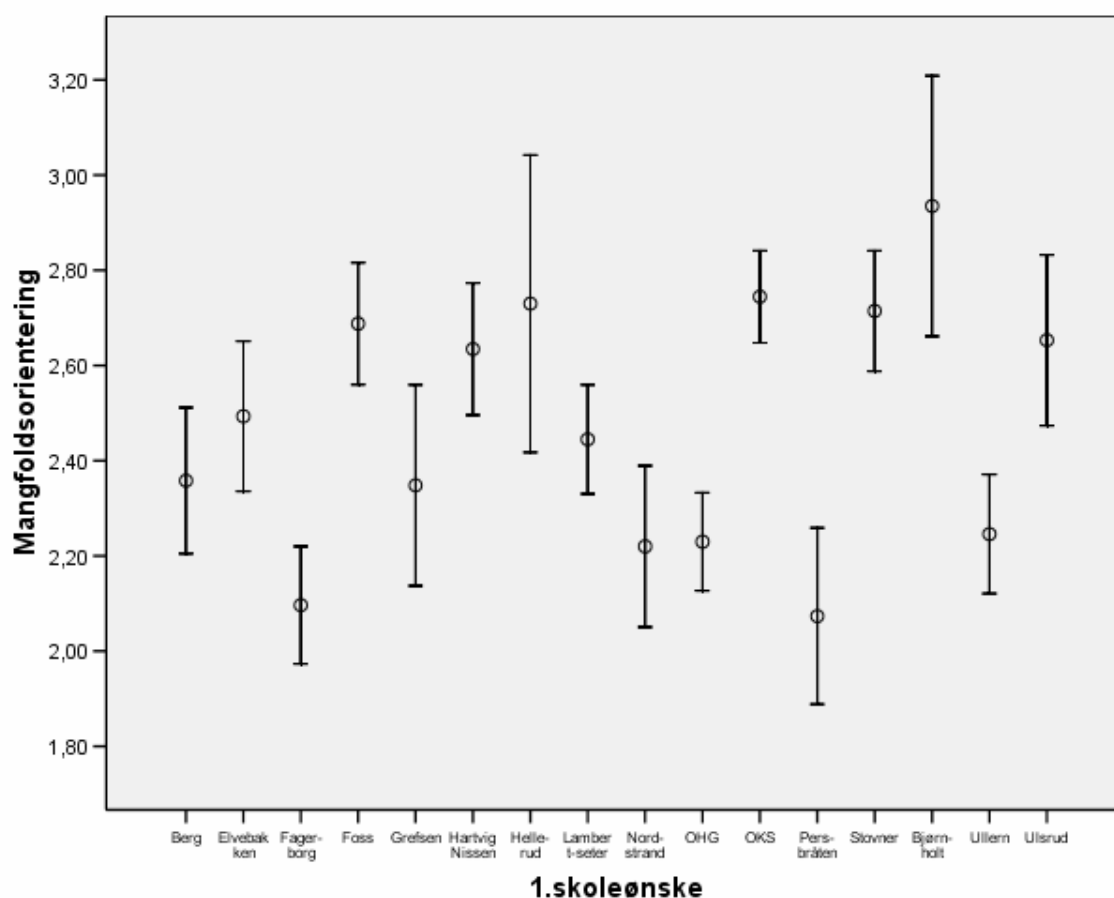
4.3 De mangfoldsorienterte

I de utsagnene som lader på faktoren mangfoldsorientert handler det om det å få komme i klasse med elever som har en annen språk- og kulturbakgrunn enn en selv, å få gå sammen med minoritetsspråklige elever, som viktige anliggende for respondentene den gang de søkte videregående opplæring. De som stiller seg negativt til dette, forteller at dette ikke var viktig for dem i søkningen, de sier intet om de for eksempel ville unngå å gå sammen med minoritetsspråklige elever.

Det kan nevnes at også her finner vi en statistisk pålitelig forskjell mellom jenter og gutter i hvordan de forholder seg til temaet. Jenter sett under ett ligger så vidt på den positive

siden, mens gutter oftere gir uttrykk for at det ikke var noe de var opptatt av da de søkte videregående. En større forskjell finner vi imidlertid etter innvandrerkategori. Både innvandrere og etterkommere med ikke-vestlig bakgrunn bekrefter at dette temaet var viktig for dem da de søkte. Graden av enighet er likevel langt svakere enn hva vi så for læringsmotivasjon. Skårene for innvandrere og etterkommere med ikke-vestlig bakgrunn ligger omtrent mellom 2,8 og 3. Majoritetselevenes skår er på om lag 2,3. I den grad utsiktene til å få gå på en skole preget av etnisk mangfold var viktig i søkningen, gjaldt dette altså for elever med ikke-vestlig bakgrunn.

Figur 4.2: Uttrykk for mangfoldsorientering blant respondenter i Vg1 våren 2007 med ulike skoler som førsteønske i søkningen til videregående opplæring våren 2006. (N=1641).

Det kan i noen grad være forskjellene som beskrevet ovenfor mellom elever med ikke-vestlig bakgrunn og majoritetselever, som gjør seg gjeldende som forskjeller mellom søkere til ulike skoler, men dette er neppe hele bildet. Vi finner variasjon mellom søkerne til de ulike sentrumsskolene, med søkere til Foss, Hartvig Nissen, og Oslo katedralskole som svakt bekreftende, mens søkere til Fagerborg og Oslo handelsgymnasium som svakt uenige i utsagn om at mangfold var viktig for dem ved valg av skole. Søkerne til Elvebakken er verken enige eller uenige. En kan kanskje si at for søkere til Nordstrand eller Persbråten ville det være nokså oppsiktsvekkende om de var mangfoldsorienterte. Vi har sett at søkere til disse skolene i stor grad hadde de respektive regionene som

avgiverregioner, og i den grad disse skolene fungerer som nærmiljøskoler, vil de i liten grad kunne rekruttere elever med ikke-vestlig bakgrunn.

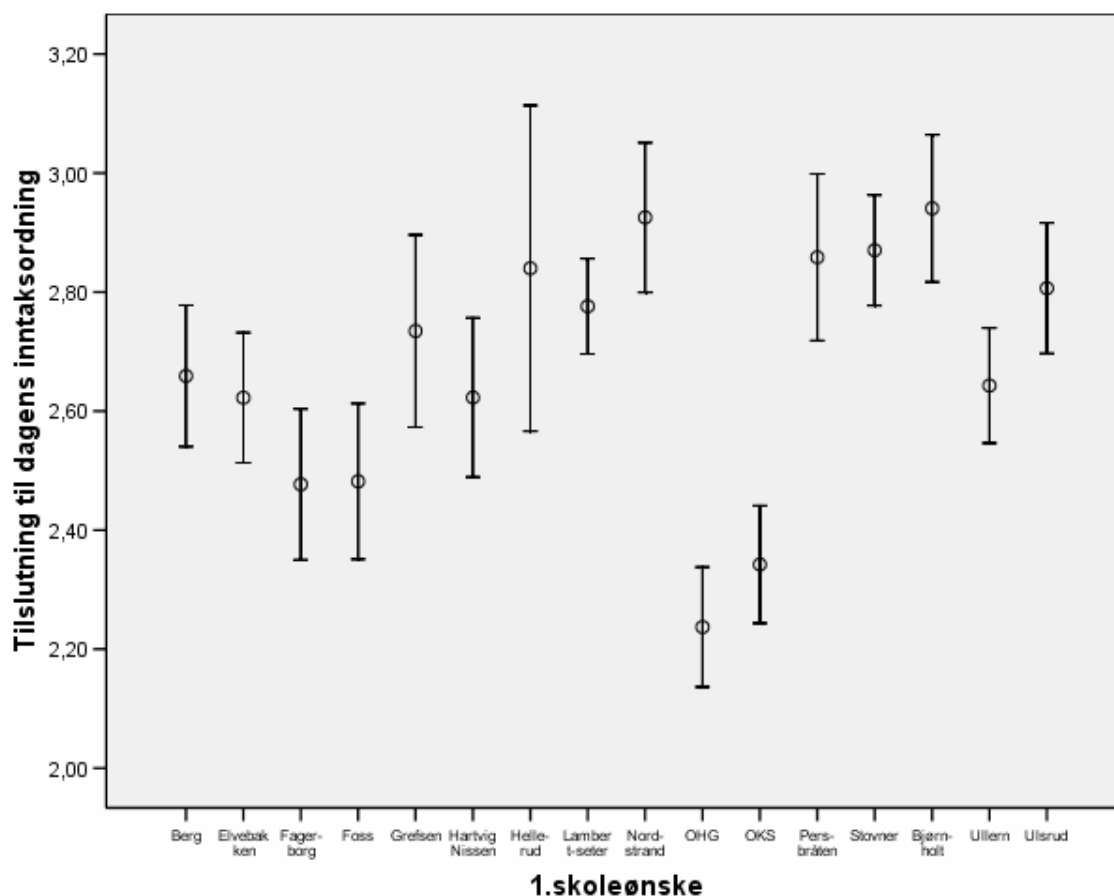
4.4 Tilslutning til inntaksordningen

Som det fremgår av avsnitt 4.1 ovenfor, handler tilslutning til dagens ordning om utsagn om at både bosted og karakterer bør telle, at dagens ordning er rettferdig kombinert med uenighet i påstanden om at bare karakterer bør gjelde. Denne faktoren får også ladning fra utsagn om at det var viktig å få kort skolevei, samt at det ikke stemte at de interessante skolene lå langt unna ungdommens bosted. På denne måten kan vi si at tilslutning til inntaksordningen henger sammen med respondentenes vurdering av om de selv er tjent med ordningen eller ikke. Tilslutning vil være subjektiv og situasjonell. Det er verdt å merke seg at respondentene ikke har svart på et direkte spørsmål om de er tilhengere av ordningen eller ikke. Vi forholder oss til utsagn som angår både prinsipper for inntak og utsagn om hvor aktuelt eller interessant det er å reise for å gå på skole.

Det er interessant at vi finner en forskjell etter kjønn når det gjelder tilslutning til inntaksordningen. Jentene inntar en nokså nøytral, men svakt positiv holdning til ordningen, mens guttene i større grad viser seg som tilhengere av ordningen. Vi skal senere komme tilbake til hvordan tilslutning til en karakterbasert inntaksordning varierer med karakterpoeng. Med hensyn til innvandrerkategori, ser vi ikke andre forskjeller enn at etterkommere med ikke-vestlig bakgrunn er sterkere tilhengere av ordningen enn ungdommene med majoritetsbakgrunn.

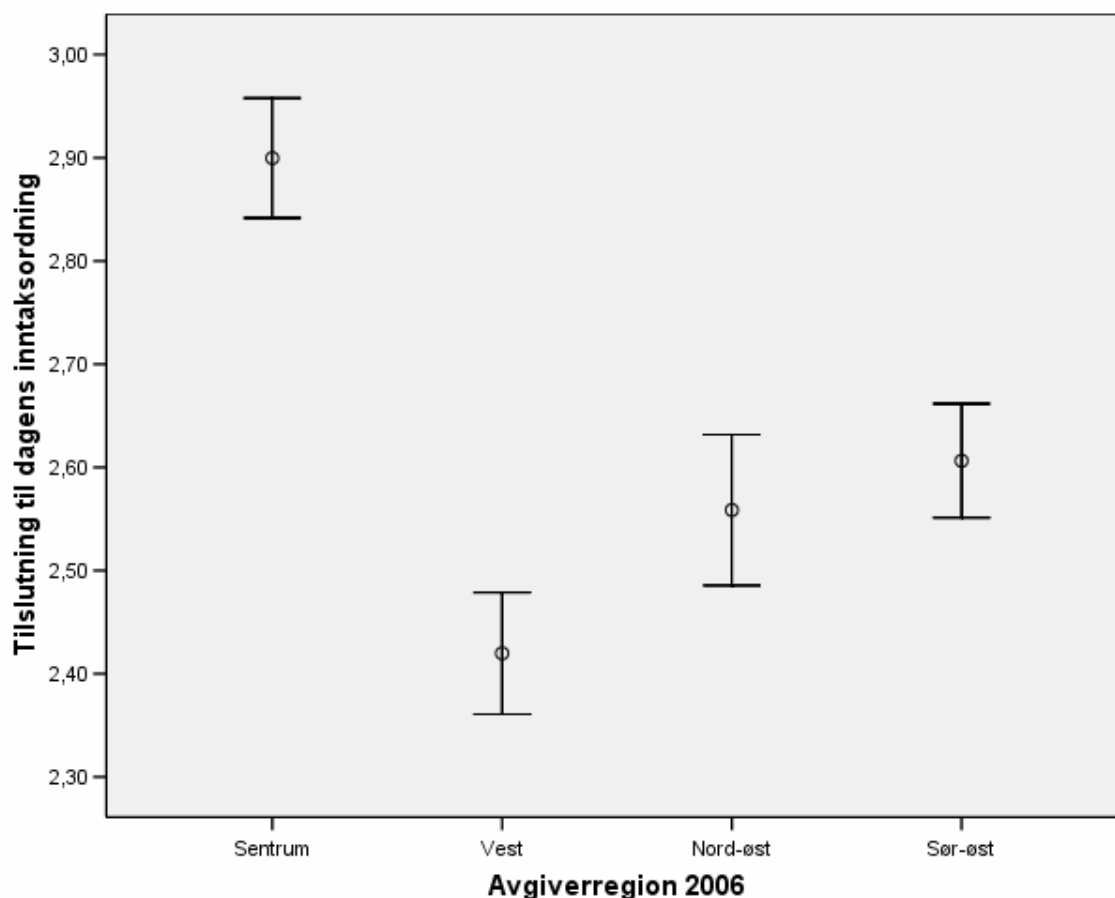
Vi skal komme tilbake til grad av tilslutning til ordningen i lys av respondentenes avgiverregion, men først ta for oss om det finnes forskjeller etter hvilken skole respondentene hadde søm førstevalg ved søkningen i 2006.

Figur 4.3: Uttrykk for tilslutning til dagens inntaksordning blant respondenter i Vg1 våren 2007 med ulike skoler som førsteønske i søkningen til videregående opplæring våren 2006. (N=1644).

Søkerne til sentrumsskolene Fagerborg og Foss stiller seg temmelig nøytrale til ordningen, mens søkerne til Oslo handelsgymnasium og Oslo katedralskole stiller seg på den negative siden. De øvrige respondentene uttrykker svak støtte til dagens inntaksprinsipper, eventuelt sterkere støtte. Det kan imidlertid være ulike grunner til dette blant søkere til ulike skoler. Når søkerne til Nordstrand gir tilslutning til ordningen, kan det handle om at disse i stor grad har Nordstrand som nærskole, der kom de i stor grad også inn. Det samme gjelder søkerne til Bjørnholt. Spørsmålet er hvordan respondentene oppfatter konkurransen om plass på skoler de har vært interessert i, og hvordan inntaksordningen bestemmer sjansene de har for å lykkes i søkningen. Derfor vil vi kartlegge hvordan tilslutningen varierer med ungdommenes avgiverregion.

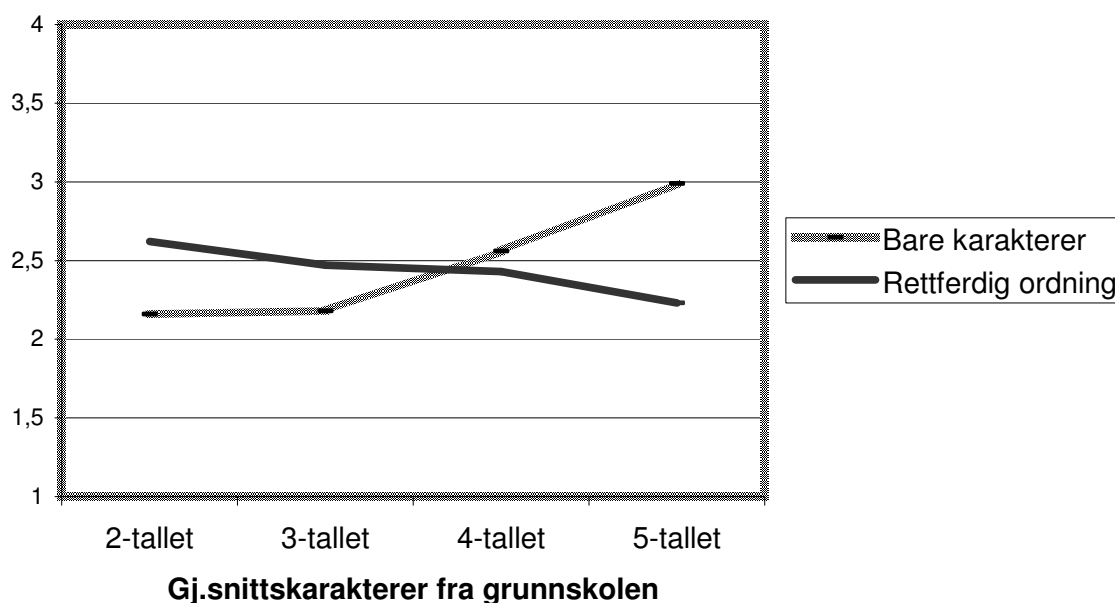
Figur 4.4: *Uttrykk for tilslutning til dagens inntaksordning blant respondenter i Vg1 våren 2007 etter hvilken region de hadde fortrinnsrett til som søkere våren 2006. (N=1644).*

Det er åpenbart at vi finner forskjeller mellom de respondentene som hadde regionfortrinn til skolene i sentrum og alle andre respondenter. På den negative siden står respondenter med tilhørighet i region Vest, mens ungdom fra de to øvrige regionene er mer nøytrale til tematikken. Det er åpenbart at ungdommene i sentrum ser seg tjent med dagens inntaksordning, mens ungdommene i Vest vil ha erfaring for at det er blitt vanskeligere for dem å komme inn på skoler i sentrum som ungdom fra deres bydeler har hatt større muligheter for tidligere. Når ungdom fra region Sør-øst stiller seg så vidt positive til danens ordning, er en rimelig tolkning at de får plass på de skolene de ønsker og er fornøyd med det, men de har samtidig svært få konkurrenter fra andre regioner til de samme skolene.

Oppfatning av hvilke inntaksprinsipper som bør gjelde, kan også være betinget av den konkurransevnen som er gitt gjennom respondentenes karakterpoeng. I figur 4.5 har vi tatt for oss to konkrete utsagn i surveyen og illustrert hvordan grad av enighet varierer med respondentenes grunnskolekarakterer (gruppert). Det er fortsatt slik at 4 betegner helt enig og 1 betegner helt uenig.

Figur 4.5: *Uttrykk for enighet i utsagnene: "Bare karakterer bør avgjøre om du kommer inn på den skolen du ønsker å gå på" og "Inntaksordningen til videregående skoler i Oslo er rettferdig", etter respondentenes grunnskolekarakterer (gruppert). N=1668; 1663).*

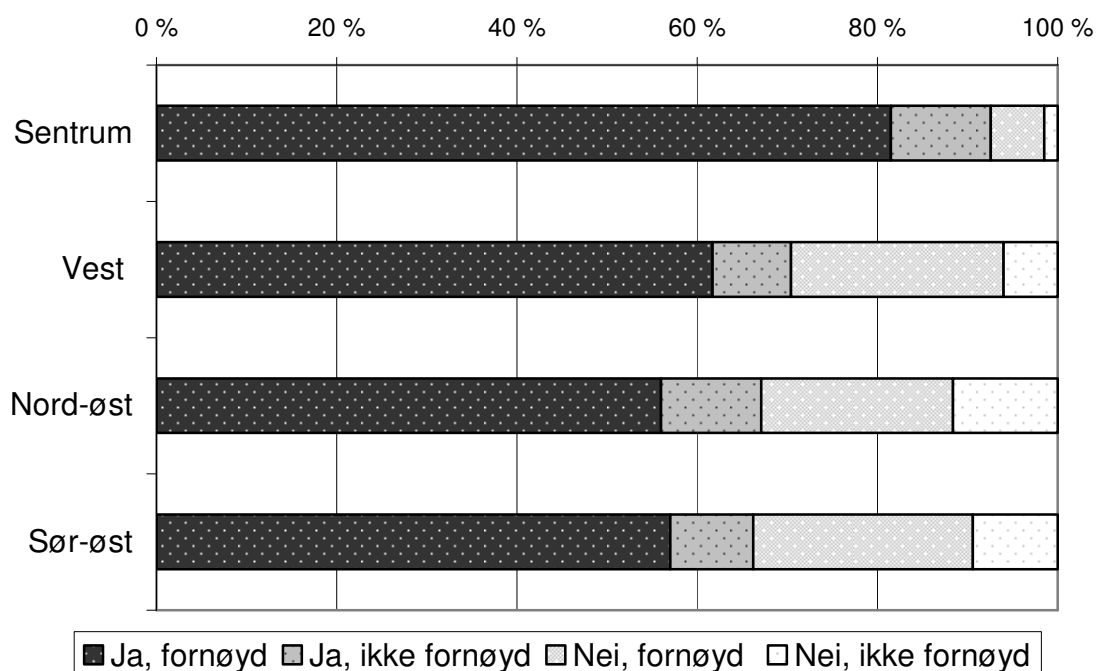
Figuren illustrerer hvordan de respondentene som ville ha tjent på et karakterbasert inntaksregime, også er tilbøyelige til å oppfatte dagens inntaksordning som mindre rettferdig. Dette bildet kan også sies å reflektere mange av utsagnene i surveyen, hvor elevene har hatt plass til å skrive inn hva de mener om inntaksordningen. Å være begrenset av bosted bryter med flere av ungdommenes oppfatning av hva lik rett til utdanning, innebærer. Flere av utsagnene bærer også preg av at ungdommene ser på karakterer som et helt entydig resultat av individuell innsats og seriøsitet i skolearbeidet.

4.5 Tilfredshet med tilbudet

Respondentene fikk spørsmål om hvor tilfredse de var med tilbudet sett i sammenheng med hva de hadde søkt, både med hensyn til studieretning og med hensyn til skole. Spørsmålet for skole lød: Var den skolen du går på nå den skolen du hadde som førsteønske da du søkte videregående opplæring, med fire svaralternativer: Ja, jeg hadde denne skolen som førsteønske, og jeg er fornøyd med å gå her; Ja, jeg hadde denne skolen som førsteønske, men nå ville jeg ha foretrukket en annen skole; Nei, jeg kom ikke inn på den skolen jeg hadde som førsteønske, men jeg er likevel fornøyd med å gå på denne skolen; Nei, jeg kom ikke inn på den skolen jeg hadde som førsteønske, og jeg ville fortsatt ha foretrukket en annen skole. Vi har ikke sammenholdt elevenes svar på disse spørsmålene med registerdata. Her er det kun elevenes oppfatning av om de fikk det som de ville og hvor fornøyd de er med utfallet, som kartlegges.

Med hensyn til studieretning, ser vi ingen forskjell i besvarelsene fra de ulike regionene. Svarfordeling med hensyn til skole, er gjengitt i figur 4.6.

Figur 4.6: Svarfordeling på spørsmål om skolen en går på var den skolen en hadde hatt som førsteønske, og om en er fornøyd med å gå på denne skolen, etter skolens regiontilhørighet. ($N_{\text{Sentrum}}=657$; $N_{\text{Vest}}=368$; $N_{\text{NØ}}=225$; $N_{\text{SØ}}=446$).

Mer enn 9 av 10 ungdommer som går på skole i sentrum, har markert at de har fått et skoletilbud i samsvar med førsteønsket. Det samme gjelder for 70 prosent av de ungdommene som går på en av skolene i region Vest og omtrent 2 av 3, eller 66-67 prosent blant elevene i de to øvrige regionene. I de ytre regionene hevder mellom en av fem og en av fire at de har fått et tilbud som ikke var i samsvar med førsteønsket, men at de er fornøyd med tilbudet likevel. Det viser seg også at andelen som verken har fått innfridd førsteønske om skole eller er fornøyd med det tilbudet de fikk, er syv ganger så stor blant elevene i Nord-øst som i Sentrum. Dette kan henge sammen med at videresøkte får tilbud om plass på lite søkte skoler, og at disse befinner seg nettopp i region Nord-øst og Sør-øst. Dette temaet er kommer vi tilbake til i kapittel 6.

4.6 Informasjonskilder

Hvilke informasjonskilder oppgir elevene som de viktigste da de skulle velge utdanningsprogram og skole i videregående opplæring? Elevene har svart på spørsmål om hvilken kilde som var den viktigste og den nest viktigste for begge valgene.

Tabell 4.1: Respondentenes markering av den viktigste informasjonskilden da de skulle velge utdanningsprogram og skole i videregående opplæring. N=1733.

For valg av utdanningsprogram		For valg av skole	
Viktigste kilde	Andel markert	Viktigste kilde	Andel markert
Rådgiver	23,8	Venner	28,7
Foreldre	18,5	Skolebesøk	14,5
Venner	17,0	Foreldre	12,2
Søsken	7,6	Rådgiver	10,7
Internett	6,8	Søsken	9,6

Rådgiver betyr rådgiver i ungdomsskolen, og vi ser at dette er den hyppigst nevnt som den viktigste kilden til informasjon om utdanningsprogram. Samme kilde kommer lengre ned på listen når det gjelder valg av skole. For skolemyndighetene i Oslo kan en tenke seg at det vil være langt vanskeligere å påvirke søkernes venner enn det vil være å gi informasjon gjennom rådgiver til avgangselever i grunnskolen som skal velge skole innenfor studiespesialisering.

Resultatene er likevel forenlig med tendenser i søkningen som redegjort for i kapittel 3, til at noen skoler er svært dårlig søkt, mens det også er betydelige svingninger i søkningen til flere av skolene.

5 ...«sikret sitt reelle ønske om skolevalg»

Den første målsetningen med inntaksordningen er at flere elever får sikret sitt reelle ønske om skolevalg. I Utdanningsetatens utredning (2005) ble denne problemstillingen operasjonalisert gjennom kartlegging av følgende:

- andel elever tatt inn til 1. ønske når det gjelder skole og kurs: for byen som helhet, per avgiverregion, mottakerregion og mottakerskole.
- nedre poenggrense for den enkelte skole på kvoten for regionbasert inntak og kvoten for byomfattende inntak (for å belyse endringer i hvor vanskelig det er å komme inn på enkelte skoler - også med henblikk på utviklingen for elever med lave karakterpoeng).

Med data fra 2006 kan vi oppdatere status og undersøke om det finnes endringer etter to år med ny inntaksordning. Vi vil imidlertid i dette kapitlet se bort fra innfrielse av førsteønske med hensyn til avgiverregion, fordi vi behandler dette i sammenheng med spørsmålet om søkerens muligheter for plass på en skole i sitt nærmiljø, som er tema i kapittel 6.

Registerdata gir ingen pekepinn om søkerens reelle skoleønske, utover hvilken skole som var den høyest prioriterte av skolene som var ført opp under førsteønsket om allmennfag/studiespesialisering på søknaden. For elever fra det siste inntaket som har svart på surveyen, har vi opplysninger om reelle skoleønsker og om hvordan de vurderte mulighetene for å få innfridd reelt skoleønske. Dette gjennomgås før vi konsentrerer oss om registeropplysninger for å sammenligne innfrielse av skoleønsker under en karakterbasert versus en regionbasert inntaksordning.

Før vi tar for oss innfrielse av skoleønsker, vil vi redegjøre for innfrielse av ønske om plass på allmennfag/studiespesialisering og dessuten undersøke hvor i søkerens prioriteringsrekkefølge vi finner ønsket om allmennfag/studiespesialisering når dette var kurs/programområde-tilbudet søkerne fikk.

Vi skal sammenligne de to inntaksregimene med fokus på andeler som fikk innfridd primærønske i byen som helhet, for hver mottakerregion og skole, med to litt forskjellige tilnærminger, dvs med 1) resultater fra 2.inntakene i 2004, 2005 og 2006, og 2) gjennom sammenligninger av det reelle 1.inntaket i 2006 med to simuleringer på det samme søker materialet, en med karakterbasert inntak og en hvor sentrumsregionen er delt mellom de tre øvrige regionene.

5.1 Endringer i hvem som var omfattet av ordningen

Under den nye inntaksordningen i 2005, ble søkere som ikke kom direkte fra grunnskolen samme år, holdt utenfor reglene om regionsfortrinn. Slike søkere ble imidlertid tildelt regionsfortrinn og behandlet på samme måte som andre med ungdomsrett i 2006. Vi kan tenke oss at *på gruppenivå* har søkere som kom direkte fra grunnskolen et høyere

karaktersnitt fra grunnskolen enn de som hadde gått ut av grunnskolen minst et år i forveien. Dette viser seg også å være tilfellet, som vi snart skal se. Dette kan dreie seg om ungdom som returnerer til utdanning etter en pause eller som har foretatt et omvalg av studieretning/utdanningsprogram. I 2005 var disse ungdommene som ikke kom direkte fra grunnskolen, henvist til konkurranse om skoleplasser på grunnlag av karakterer (dersom de ønsket å gå på en skole med flere søkere enn plasser), i likhet med hvordan situasjonen var i 2004 for alle søkere til allmennfaglig studieretning. I 2006 ble imidlertid alle søkere med ungdomsrett tildelt regionfortrinn.

Utfordringen her er å sammenligne likt med likt og unngå at forskjeller i resultatene av inntakene ikke tilskrives inntaksordningen når forskjellene kan ha andre årsaker. Vi må ta hensyn til at inntaksordningen ikke har omfattet identiske søkergrupper gjennom de siste to årene. Innledningsvis skal vi skille mellom avgangselever fra grunnskolen samme år og de som kom ut av grunnskolen tidligere, for senere å slå de to kategoriene sammen. Først skal vi imidlertid undersøke i hvilken grad registerdata gjenspeiler søkerens reelle skoleønsker.

5.2 Er førsteønsket på søknaden søkerens reelle skoleønske?

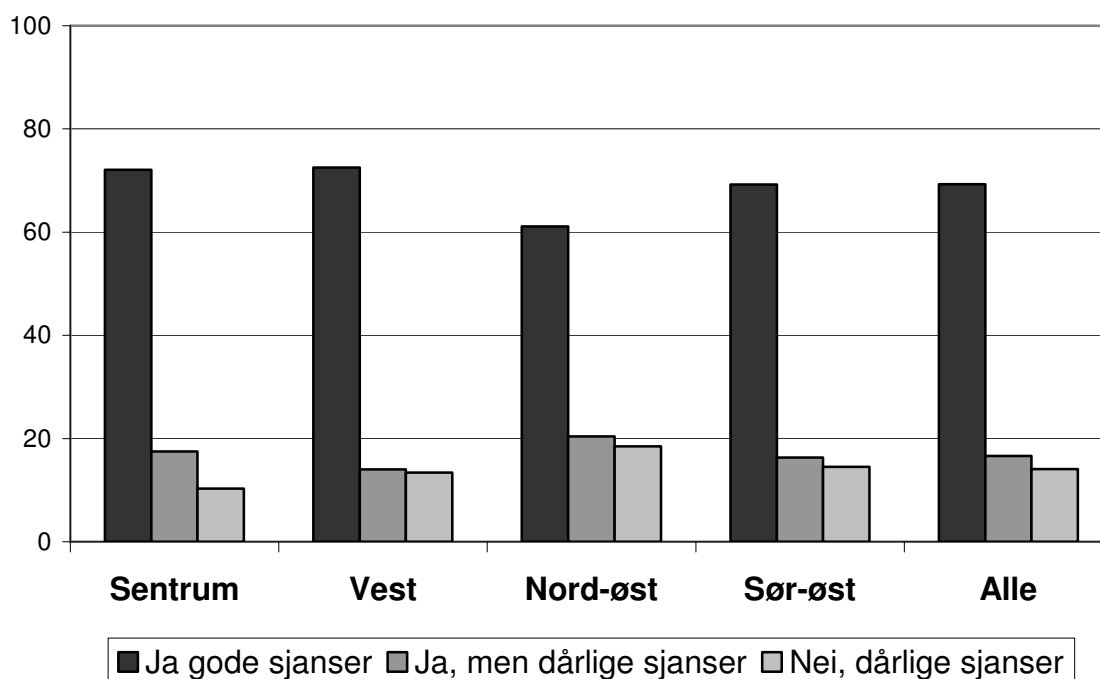
Vi må benytte registeropplysninger om søkerens høyest prioriterte skoleønske på søknaden for å sammenligne innfrielse under de ulike inntaksregimene. En kan imidlertid stille spørsmål om søknaden gjenspeiler søkerens *reelle skoleønske* (jf målsetningen gjengitt over). Dette har vi undersøkt ved hjelp av surveyen til elevene i Vg1 studiespesialisering våren 2007. Spørsmålet lød: Var den skolen du satte som førsteønske på søknaden da du skulle søke videregående opplæring, den skolen du aller helst ville gå på? Respondentene kunne svare ved å merke ett av følgende tre alternativer: 1) Ja, og jeg trodde jeg hadde gode sjanser for å komme inn; 2) Ja, men jeg trodde ikke jeg hadde særlig gode sjanser for å komme inn; 3) Nei, jeg trodde ikke jeg ville komme inn på den skolen jeg helst ville gå på, derfor satte jeg en annen skole som førsteønske på søknaden.

Vi skal se svarfordelingen i lys av søkerens regiontilhørighet og karakterpoeng, ettersom dette vil være relevant i søkerens vurdering av egne sjanser. Vi ser bort fra de respondentene som ikke hadde besvart spørsmålet.

Figur 5.1 viser at et stort flertall (drøyt to av tre) blant alle respondentene hevdet at førsteønske på søknaden var deres reelle skoleønske samtidig som de vurderte sine sjanser for å komme inn som gode. Mindre enn en av fem hevdet at førsteønske på søknaden hadde vært deres reelle skoleønske, selv om de trodde de ikke hadde særlig gode sjanser for å komme inn. Dette betyr at mellom 8 og 9 av 10 respondenter mener første skoleønsket på søknaden var den skolen de aller helst ville gå på. Videre var det totalt sett 14 prosent som hevdet at førsteønsket på søknaden ikke hadde vært deres reelle skoleønske.

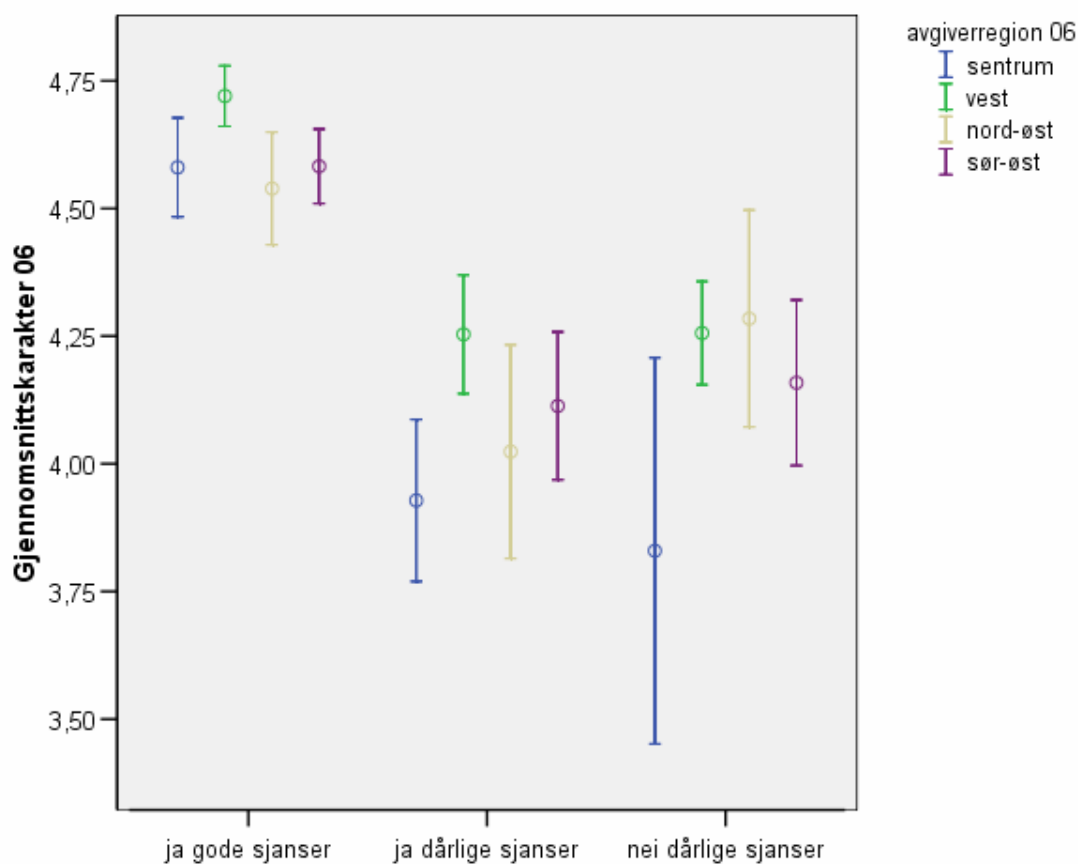
Figur 5.1: Svarfordeling på spørsmål om høyest prioriterte skole på søknaden var den skolen eleven helst ville gå på, etter hvilken region respondentene hadde fortrinnsrett til. Respondenter i surveyen til elever i Vg1 studiespesialisering. N=1677.

Andelen som mener de ikke hadde ført opp sitt reelle skoleønske som førsteønske på søknaden er nesten dobbelt så stor blant ungdom med regiontilhørighet i Nord-øst (19 prosent), som blant dem med sentrumstilhørighet (10 prosent). Vi ser at søkerne med tilhørighet i nord-øst er de mest beskjedne i tiltroen til at de ville komme inn på den skolen de hadde mest lyst til å gå på, fulgt av respondentene fra sør-øst. Ungdommene med fortrinn til region Vest hadde tiltro til sine sjanser for å få innfridd reelt skoleønske i omtrent samme omfang som ungdommene med fortrinn til sentrum. Bare tre prosentpoeng flere blant ungdommene med tilhørighet i region Vest enn blant sentrumsungdommene mente de hadde søkt enn annen skole enn den de reelt ønsket å gå på ut fra vurderingen at de ville ha dårlige sjanser for å komme inn. Respondentene kan vurdere sine sjanser ut fra karakterer, og figur 5.2 viser hvordan gjennomsnittskarakterene varierer med de ulike svaralternativene innenfor den enkelte avgiverregion.

Figur 5.2 synes å gjenspeile forskjeller i gjennomsnittskarakterer mellom de ulike regionene, men en må være klar over at figuren ikke gir det komplette bildet ettersom det bare er respondenter blant elevene i Vg1 studiespesialisering som svarte på dette spørsmålet i surveyen og ikke alle søkere til studiespesialisering det dreier seg om her.

Figur 5.2: Gjennomsnittskarakterer med konfidensintervall for respondenter som besvarte spørsmålet om høyest prioriterte skole på søknaden var den skolen han/hun helst ville gå på, etter hvilken region respondentene hadde fortrinnsrett til. N=1677.

I figuren vises respondentenes regiontilhørighet angitt i samme rekkefølge for hvert svaralternativ: Sentrum; Vest; Nord-øst og Sør-øst. Sirkelen på hver linje angir gjennomsnittskarakteren og den enkelte linjen angir konfidensintervallet, som kan brukes til å fastslå om det er signifikante forskjeller mellom gruppene.¹⁰

De som svarte at første skoleønske på søknaden var deres reelle skoleønske samtidig som de mente at de hadde gode sjanser for å komme inn, har gjennomgående høyere karaktersnitt enn de som ga uttrykk for mindre tiltro til at de ville komme inn. Vi ser at respondentene fra region Vest med tiltro til egen konkurranseevne, hadde høyere karaktersnitt enn de fra de andre regionene som hadde gitt det samme svaret.

Blant de som hevdet at de hadde ført opp sitt reelle skoleønske på søknaden selv om de ikke trodde de ville komme inn, har ungdommen fra vest høyere karaktersnitt enn de fra

¹⁰ Konfidensintervallet bestemmes av størrelsen på utvalget og av spredningen i materialet. Et høyt konfidensintervall betyr stor usikkerhet og fremkommer typisk når utvalget er lite og spredningen er stor. Når konfidensintervallene for to gjennomsnitt ikke overlapper hverandre, er forskjellen mellom gjennomsnittene statistisk signifikant på 95 prosent nivå.

sentrum. Utover dette finner vi ikke sikre forskjeller mellom respondentene. Når vi ser et høyt konfidensintervall blant respondentene fra sentrum som ikke førte opp sitt reelle skoleønske på søknaden, er dette fordi det dreier seg om svært få respondenter.

Et siste spørsmål som kan besvares i denne sammenhengen er hvilket skoleønske de reelt sett hadde, som valgte et annet skoleønske som førsteønske på søknaden. I surveyen stilte vi også spørsmål om hvilken skole eleven aller helst ville gå på, hvis han eller hun kunne velge helt fritt uten å tenke på muligheten for å komme inn. Blant de respondentene som hevdet at de ikke hadde ført opp sitt reelle skoleønske som førsteønske på søknaden fordi de mente at de ikke ville komme inn, er følgende skoler angitt som den de aller helst ville gå på: Elvebakken (angitt av 45 respondenter); Oslo handelsgymnasium (43); Oslo katedralskole (15); Fagerborg (14); Foss (14); Bjørnholt (14); Hartvig Nissens skole (11); Persbråten (10); Grefsen (9) og så videre. Vi kan altså se at de videregående skolene i region Sentrum forekommer hyppigst som reelt skoleønske når dette ikke sammenfaller med hva respondenten førte opp som førsteønske på søknaden.

En bør også være klar over at vi ikke finner noe perfekt samsvar mellom søkerens førsteønske om skole i søknaden og den skolen de aller helst ville gå på ifølge besvarelsen i surveyen. Dette gjelder selv blant dem som vurderte sine sjanser for å komme inn som gode, men for omtrent 80 prosent av disse, stemmer opplysningene i registerdataene med surveyopplysningene. En sannsynlig grunn til uoverensstemmelse er at respondentene har vurdert hvilken skole de aller helst ville ha gått på ut fra hva de nå vet som elever i siste halvdel av Vg1, og ikke ut fra hva de mener at de visste på søknadstidspunktet.

Vi har sett at omtrent en av syv mener at første skoleønske på søknaden ikke var deres reelle skoleønske, og at dette forekom litt oftere blant dem med nord-øst som avgiverregion (1 av 5) enn blant dem med sentrum som avgiverregion (1 av 10). I det videre forløpet av dette kapitlet må vi ta utgangspunkt i førsteønsket på søknaden når vi undersøke om flere har fått innfridd skoleønske etter at den nye inntaksordningen er innført.

Innfrielse av førsteønske om kurs/programområde og skole er det sentrale temaet i dette kapitlet. Høyest prioriterte skoleønske når allmennfag/studiespesialisering var det høyest prioriterte kurs/programområde-ønske, er hva vi her vil omtale som søkerens primærønske. Konteksten for innfridd skoleønske er innfridd ønske om kurs/programområde, derfor vil vi vie litt oppmerksomhet til dette før vi ser på innfridd skoleønske.

5.3 Tilbud om allmennfag/studiespesialisering var nesten alltid innfrielse av førsteønske

Vårt datamateriale består av søkere med allmennfag/studiespesialisering som ett av tre kurs/programområde-ønsker. I Oslo har søkerne hatt anledning til å føre opp tre skoleønsker per kurs-/programområde-ønske, i alt 9 ønsker. Det er de første av disse som

er de mest interessante. Vi avgrensner søkermassen hvert av de tre årene gjennom å fokusere på søkere med ungdomsrett, som har botilhørighet i Oslo kommune og som er tatt inn under den ordinære søknadsbehandlingen.

Vi kan regne med at flere fikk tilbud om allmennfag/studiespesialisering enn de som hadde dette som førsteønske. Før vi konsentrerer oss om de som hadde allmennfag/studiespesialisering som førsteønske, skal vi se hvordan tilbudet om allmennfag/studiespesialisering samsvarte med søkerens prioriteringer. Spørsmålet er: Når studiespesialisering var tilbudet, hvilket nummer i søkerens prioriteringsrekke ble dermed innfridd.¹¹

Tabell 5.1: Andeler med studiespesialisering som første, andre eller tredje ønske om kurs/programområde blant de som fikk tilbud om allmennfag/studiespesialisering i 2.inntaket. Prosent.

	2004	2005	2006
1.kurs/programområde	96,2	96,9	97,3
2.kurs/programområde	3,4	2,8	2,2
3.kurs/programområde	0,3	0,2	0,4
N=100%	2178	2529	2608

Det overveiende mest vanlige, er at tilbudet om allmennfag/studiespesialisering var i samsvar med søkerens førsteønske. For alle de tre inntaksårene gjelder det at de som fikk innfridd 2.ønske om allmennfag/studiespesialisering, ofte hadde hatt førsteønsker som musikk, dans og drama, idrettsfag eller medier og kommunikasjon. Disse søkerne holdes utenfor i resten av denne rapporten. Årsaken til det er at det vil være problematisk å avgrense søkerne etter hvem som har fått tilbud, all den tid det er imøtekommelse av søkerens ønsker vi skal undersøke. Det er spørsmålet om innfrielse av primærønske, det vil si førsteønske om allmennfag/studiespesialisering som kurs/programområde og førsteønske om skole, som står i fokus.

5.4 Nesten alle fikk innfridd ønske om allmennfag/studiespesialisering

Som et bakteppe for innfridd skoleønsker skal det først handle om innfridd ønske om kurs/programområde. Grunnkurs allmennfag og (fra 2006) Vg1 studiespesialisering er den desidert mest søkte studieretningen/utdanningsprogrammet, og det har tradisjonelt også vært svært vanlig å få innfridd ønske om plass på denne studieretningen (Markussen 2003; Sandberg & Vibe 1995).

¹¹ Dersom studiespesialisering skulle forekomme flere ganger i søknaden (utover de tre tilhørende skoleønskene for hvert kurs/programområde-ønske), er det som høyest prioriterte ønske dette telles.

For å vurdere om det finnes forskjeller med hensyn til innfridde ønsker avhengig av om søkerne kom direkte fra grunnskolen eller ikke, har vi skilt mellom disse søkerne i de følgende tre tabellene.

Tabell 5.2: Andel med tilbud om allmennfag/studiespesialisering per 2. inntak i 2004, 2005 og 2006 blant alle som hadde dette som første kurs/programområde-ønske, etter hvorvidt de var avgangselever fra grunnskolen samme år eller hadde gått ut av ungdomsskolen tidligere. Prosent. N oppgitt i parentes.

	Avgang grunnskole samme år	Avgang grunnskole minst ett år tidligere	Totalt
2004	95,2 (2165)	68,9 (45)	94,6 (2215)
2005	99,7 (2378)	97,5 (80)	99,7 (2459)
2006	100 (2457)	100 (70)	100 (2538)

Svært høye andeler fikk innfridd sitt høyest prioriterte kurs/programområde-ønske om allmennfag/studiespesialisering. For 2005 og 2006 er andeler med innfridd førsteønske om kurs/programområde omtrent like høy enten søkerne kom fra grunnskolen samme år eller minst et år tidligere. Dette gjelder ikke i samme grad for 2004, men de søkerne i 2004 som ikke kom direkte fra ungdomsskolen, utgjør få individer. En bør være klar over at vi her forholder oss til 2. inntaket, hvilket betyr at vi ser bort fra de som har svart nei eller ikke svart på det tilbudet de fikk etter 1.inntaket.¹²

5.5 Stadig flere med innfridde skoleønsker

Vi skal også undersøke hvordan søkerne ble imøtekommet med hensyn til skoleønsker, når vi skiller mellom avgangselever fra grunnskolen samme år og de som gikk ut tidligere. Vi setter som betingelse at søkerne har gk allmennfag/Vg1 studiespesialisering som første kurs/programområde-ønske.

I tabell 5.3 oppgis en prosentandel for innfridd primærønske, det vil si både førsteønske om kurs/programområde og skole. Imøtekommelse av sekundærønsker er differensiert ved at det er gjort eksplisitt hvilke andeler som fikk tilbud om allmennfag/studiespesialisering i samsvar med førsteønsket samtidig som skoletilbudet var et av de to andre skoleønskene som kan føres opp under samme kurs/programområde-ønske på søknaden. For de øvrige med innfridde sekundærønsker, dreier det seg om ønsker lengre ned på prioriteringslisten, i praksis innfrielse av ønske om en annen studieretning/utdanningsprogram, ikke allmennfag/studiespesialisering. På nasjonalt nivå er enhver søker gitt rett til plass på en/et av tre studieretninger/utdanningsprogrammer oppført i søknaden, og det er derfor interessant å fokusere på andeler med et skoletilbud som ikke var i samsvar med hva

¹² For 2004 har vi bare data fra 2. inntak, ikke 1.inntak, og følgelig må vi velge å forholde oss til data fra 2. inntak for 2005 og 2006 for å kunne foreta sammenligninger før og etter innføringen av ny inntaksordning.

søkeren hadde ført opp under allmennfag/studiespesialisering på søknaden. Dette er et spørsmål vi skal komme tilbake til med større grundighet senere, når det handler om videresøkte, det vi si de som har fått innfridd ønsket om allmennfag/studiespesialisering, men med et annet skoletilbud enn søkeren hadde ført opp under dette kurs/programområde-ønsket.

Tabell 5.3: Innfrielse av skoleønsker blant søkere med allmennfag/studiespesialisering som første kurs-/programområde-ønske, etter hvorvidt søkerne kom direkte fra grunnskolen eller ikke. Prosent.

	2004		2005		2006	
	<i>Fra grunnskole samme år</i>	Fra grunnskole minst ett år tidligere	<i>Fra grunnskole samme år</i>	Fra grunnskole minst ett år tidligere	<i>Fra grunnskole samme år</i>	Fra grunnskole minst ett år tidligere
1. kurs/p.omr.						
1. skole	60,9	28,9	63,5	53,8	70,9	38,6
1.kurs/p.omr. 2./ 3. skole	20,9	20,0	29,6	21,3	24,1	31,4
1. kurs/p.omr. skole utenom ønsker	13,5	20,0	6,7	22,5	5,0	30,0
Annet sekundærønske	4,7	31,1	0,3	2,5	0	0
N=100%	2165	45	2378	80	2457	70

Denne tabellen gir et første innblikk i hvilke andeler som har fått innfridd sitt høyest prioriterte skoleønske under førsteønske om allmennfag/studiespesialisering. Andelene med innfridd primærønske (både kurs/programområde og skole) blant de som kom direkte fra grunnskolen, er stigende over årene. Et første svar på spørsmålet om større andeler har fått innfridd sitt reelle skoleønske etter innføringen av ny inntaksordning, kan derfor besvares bekreftende. Det er imidlertid ikke dermed sagt at dette er en konsekvens av inntaksordningen. En romsligere dimensjonering vil i vel så stor grad bidra til det samme resultatet. I tillegg vil søkeratferden spille inn: det vil være slik at andelen som får innfridd høyest prioriterte skoleønske vil være større jo færre søkerne (eller konkurrentene) er. Det er betegnende at vi finner større forskjell mellom de to siste inntakene – under den sammen inntaksordningen, enn vi finner mellom 2004 og 2005, da inntaksordningene var ulike. Det er også viktig å belyse dette spørsmålet med fokus på de ulike regionene, slik vi skal gjøre senere i kapitlet.

For alle de tre inntaksårene ser vi at de som kom direkte fra grunnskolen i større grad fikk oppfylt primærønsket enn de som gikk ut av grunnskolen på et tidligere tidspunkt. Forskjellen er imidlertid varierende, og den er faktisk minst i 2005 da søkerne som ikke var avgangselever fra 10. klasse samme år, ikke var omfattet av den nye inntaksordningen og

konkurrerte om plasser uten regionfortrinn. En del av forskjellene i innfrielse av primærønske kan skrives fra forskjeller i karakterer. Det bør også fremheves at den variasjonen vi ser mht innfridd førsteønske er en konsekvens av at det dreier seg om svært få individer som ikke kom direkte fra grunnskolen, bare 2.3 prosent av søkerne.

Tabell 5.4: Gjennomsnittskarakterer fra grunnskolen blant søkere med studiespesialisering som førsteønske hvert av de tre inntaksårene, etter om de kom direkte fra 10. klasse samme år eller gikk ut av 10. klasse minst ett år tidligere. Standardavvik i hakeparentes. N i parentes.

	Avgang grunnskole samme år	Avgang grunnskole minst ett år tidligere	Totalt
2004	4,53 [0,58] (2165)	3,93 [0,55] (45)	4,51 [0,59] (2210)
2005	4,45 [0,72] (2378)	3,43 [1,12] (80)	4,42 [0,76] (2458)
2006	4,44 [0,73] (2457)	3,16 [1,14] (70)	4,40 [0,78] (2527)

$p < 0,000$.

Vi ser at søkerne som ikke kom direkte fra grunnskolen, samlet sett hadde et lavere karaktergjennomsnitt enn de som kom direkte. Samtidig er forskjellen nokså varierende. Vi ser også at standardavviket er om lag en hel karakter eller mer for søkerne i 2005 og 2006 som ikke var avgangselever samme år. Gjennomsnittskarakterene på gruppenivå gir ikke alene noen forklaring på forskjeller i hvordan søkerne ble imøtekommet. Uansett tilsier dette at innfrielse av primærønske er et komplekst spørsmål. Hvorvidt søkerne fikk innfridd primærønsker vil ikke bare avhenge av hvilke karakterer de hadde i forhold til konkurrentene, men også dimensjoneringen og graden av konkurranse på de skolene de hadde søkt.

Imøtekommelse av søkerens høyest prioriterte kurs-/programområde-ønske og skoleønske som gjenspeilet i tabellene 2 og 3 tilsier at vi ikke har noen åpenbar grunn til å skille mellom de to kategoriene søkere (avgangselever fra ungdomsskolen samme år versus tidligere år) når vi vurderer innfrielse av primærønske. Det vil også være slik at når vi vurderer regiontilknytning ut fra hvilken ungdomsskole søkerne kom fra (jf kapittel 3), er det bare søkere som kom direkte fra grunnskolen som vil være inkludert.¹³

I spørsmål om skoleønsker, vil vi i resten av denne rapporten forholde oss til de med allmennfag/studiespesialisering som første kurs-/programområde-ønske. Samlet vil dette omtales som søkerens primærønsker. Søkerens avgiverregion vil være et viktigere tema i neste kapittel, når spørsmålet er hvilke andeler som fikk innfridd ønske om å få gå på en skole i sitt nærmiljø. Mottakerregion, det vil si de videregående skolens regiontilknytning vil imidlertid være viktig når spørsmålet er om "flere elever får sikret sitt reelle ønske om skolevalg".

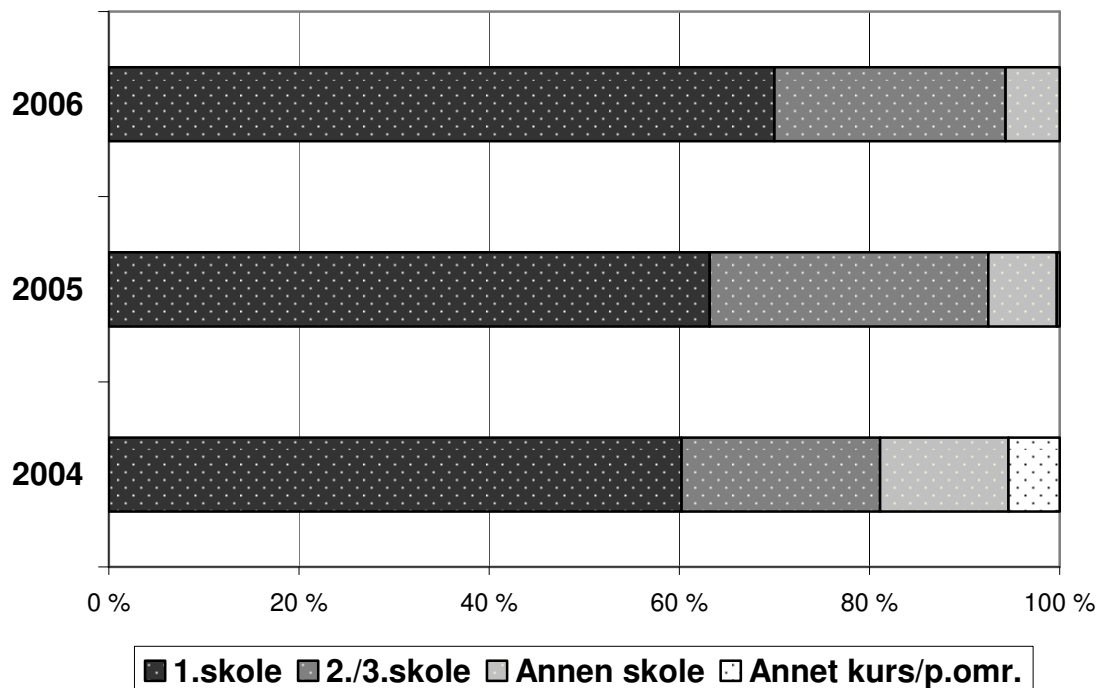
¹³ Alle søkere som har en kommunal ungdomsskole som avgiverskole, har avgangsår samme år som inntaksåret. Som redegjort for i forrige kapittel, er det bare kommunal ungdomsskole som kan bestemme hvilken regiontilhørighet søkerne ville ha hatt i 2004, og derfor må den samme avgrensningen benyttes for 2005 og 2006 når vi vil foreta regionvise sammenligninger av de tre inntakene.

5.6 Økning i andel som fikk innfridd primærønske i byen

I det videre forløpet av dette kapitlet skiller vi ikke mellom de som kom ut av grunnskolen samme år og de som var avgangselever minst ett år tidligere. Vi har sett av sistnevnte utgjør relativt få personer. Det første spørsmålet vi stiller, er hvilke andeler som fikk innfridd primærønske i byen som helhet, altså innfridd høyest prioriterte ønsker både med hensyn til kurs/programområde og skole. Alternativene til dette er innfridd kurs/programområde-ønske enten med plass på en lavere prioritert skole eller med plass på en skole som ikke var ført opp på søkerens liste, og til sist et tilbud om plass på et lavere prioritert kurs/programområde. Tilbudskategoriene er de samme som i tabell 5.3, men fordelingene er vist for alle søkere med ungdomsrett som var folkeregistrert i Oslo.

Figur 5.3: *Andeler av søkerne med allmennfag/studiespesialisering som første kurs/programområde-ønske som enten fikk innfridd 1. skoleønske, 2. eller 3. ønske, et tilbud utenfor listen av ønskede skoler eller tilbud om plass på et annet kurs/programområde. Status per 2.inntak hvert av de tre inntaksårene. $N_{2004}=2215$; $N_{2005}=2459$; $N_{2006}=2538$.*

En høyere andel fikk innfridd primærønsket i 2006 sammenlignet med begge de to foregående årene, da drøyt 60 prosent fikk innfridd primærønsket. Som tidligere poengtert, var det større forskjell mellom 2005 og 2006 – under samme inntaksordning, som mellom 2004 og 2005 – under ulike inntaksordninger. Derfor kan ikke den høyere innfrielsesraten under det nye inntaksordningen tilskrives ordningen.

Vi ser imidlertid også at andelen med skoletilbud utenfor listen av prioriterte skoler, er høyere i 2004 enn i de påfølgende årene. Dette skal vi komme tilbake til senere i kapitlet. Det er ellers interessant å merke seg at søkere med tilbud om kurs/programområde som ikke samsvarte med deres førsteønske om allmennfag/studiespesialisering, var kraftig redusert i 2005, og forekom ikke i 2006. Dette har likevel ingenting med inntaksordningen å gjøre i og med at inntaket til programområdet skjer kun på grunnlag av karakterer, i henhold til forskrift til Opplæringsloven.

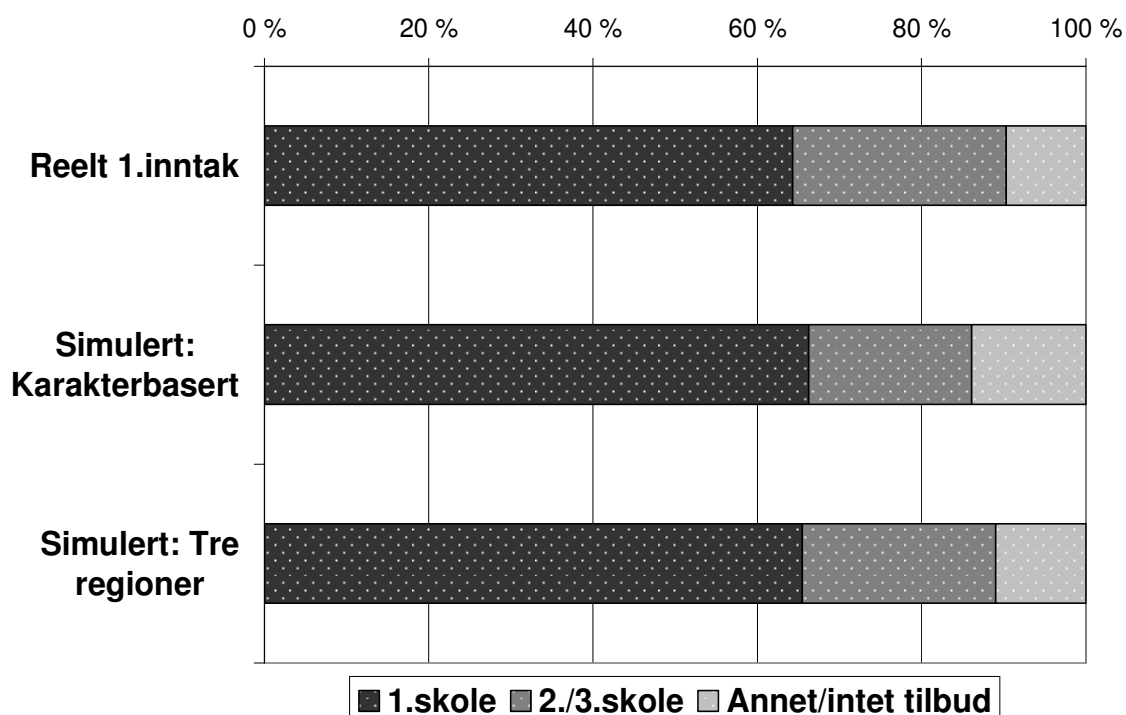
Uansett, det er viktig å huske at det fantes en romslig dimensjonering i 2006 sammenlignet med de foregående årene, spesielt 2004. En romslig dimensjonering vil være et godt grunnlag for at flest mulig får innfridd sitt primærønske, enten inntaket skjer på grunnlag av karakterer alene eller gjennom en kombinasjon av regiontilhørighet og karakterer.

Ved hjelp av to simuleringer på søkermassen fra 2006, kan vi få fram hvordan den tidligere karakterbaserte inntaksordningen ville ha slått ut for søkerne i 2006. Vi undersøker også

hvordan en alternativ regioninndeling med bare tre regioner ville ha artet seg når vi holder søkningen konstant. Et viktig forbehold i disse simuleringene er altså at søkningen har foregått under de forutsetningene som gjelder under det nåværende, regionbaserte inntaket.

Den alternative regioninndelingen går ut på at region Sentrum er delt mellom de tre øvrige regionene som beskrevet i kapittel 1. Som også Utdanningssetaten (2005) har redegjort for, er det bare simulering mulig i tilknytning til 1. inntaket, fordi det er umulig å simulere søkeres svar på tilbud som det er tatt hensyn til i 2. inntaket. Det er videre slik at data fra 1.inntaket i 2004 ikke foreligger. Det er ikke helt uvanlig at søkere står uten tilbud per 1.inntak, og de vil kunne stå på venteliste og få et tilbud per 2. inntak. Her er søkerne uten tilbud inkludert i prosentgrunnlaget. Tilbudskategorien ”annet eller intet tilbud” i figuren nedenfor omfatter både søkere med et skoletilbud utenfor listen av skoler som var ført opp på søknaden og søkere som per 1. inntak ennå ikke hadde et tilbud om skoleplass.

Figur 5.4: Andeler av søkerne med allmennfag/studiespesialisering som første kurs/programområde-ønske som enten fikk innfridd 1. skoleønske, 2./3. ønske, annet eller intet tilbud etter reelt 1. inntak 2006 og med simulert karakterbasert inntak og simulert inntak på alternativ regioninndeling på søkermassen fra 2006. N= 2652.

Forskjellene i hvor mange som fikk innfridd sitt høyest prioriterte skoleønske, er små når vi anvender ulike inntaksordninger på den samme søkermassen. I absolutte tall dreier det seg om 1705 søkere i det reelle 1. inntaket, 1756 søkere i karakterbasert inntak og 1736 i regionbasert inntak. Forskjellen i andeler som fikk innfridd et skoleønske lenger ned på

prioritertingslisten varierer mer. En bør imidlertid huske at 1. inntaket ikke er endelig, og situasjonen er en annen etter 2. inntaket (jf figur 3).¹⁴

Når søkningen og dimensjoneringen er konstant som i de tre inntakene som er illustrert i figur 5.4, er det ingen forskjell å spore i andel med innfridde 1.ønsker om skole. Vi må likevel huske at en del av søkerne trolig ville ha prioritert annerledes under en annen inntaksordning. Vi studerer resultatene av simulerte inntaksregimer på den samme søkermassen, og vi kan anta at søkningen ville vært annerledes under andre regler. Likevel, når vi ikke finner forskjeller i andeler som har fått innfridd førsteønske i byen som helhet når søkningen og dimensjoneringen holdes konstant, betyr dette at en inntaksordning alene ikke kan borge for at flere får oppfylt sine høyest prioriterte skoleønsker. Inntaksordningen kan nærmest forstås som en køordning i en situasjon hvor antallet i køen og antallet plasser er konstant. Dette er et viktig svar på spørsmålet som er stilt i begynnelsen av dette kapitlet om i hvilken grad målsetningen med den nye inntaksordningen er oppfylt: at flere får innfridd sine reelle skoleønsker. Så lenge dimensjoneringen og søkningen er konstant, vil det være gitt hvor mange som kan få oppfylt sine førsteønsker i byen som helhet. Vi skal imidlertid undersøke om vi finner forskjeller mellom regioner og internt i regionene med den ene eller andre inntaksordningen.

5.7 Innfridde skoleønsker i regionene

De neste figurene illustrerer andeler med innfridd førsteønske om skole under førsteønske om allmennfag/studiespesialisering i hver enkelt region. Vi tar for oss 2. inntaket i de tre årene (figurene 5.5, 5.7, 5.9 og 5.11). Disse resultatene ser vi i sammenheng med resultatet etter reelt 1. inntak, simulert karakterbasert inntak og simulert alternativ inndeling i tre regioner (figurene 5.6, 5.8, 5.10 og 5.12). Simuleringene er nærmere beskrevet i kapittel 1. I det følgende vil resultatene av ny regioninndeling fremstilles for dagens regioner. Dette gjør vi for at vi skal kunne sammenligne innfrielse ved de samme skolene under skiftende inntaksregimer. I virkeligheten er et premiss i regioninndelingen med tre regioner at hver av de ytre regionene også har fått to av de videregående skolene i sentrum innenfor sine grenser. Dette har konsekvenser for søkeres regionfortrinn: Som søkere til sentrumsskoler ville ungdom i sentrum få konkurranse fra søkere fra ytre regioner til de samme skolene dersom den tredelte regioninndelingen gjaldt. Formålet er å sammenligne resultater av ulike inntaksordninger, derfor undersøker vi om det skjer endringer med fokus på de samme skolene som i dag utgjør en region.

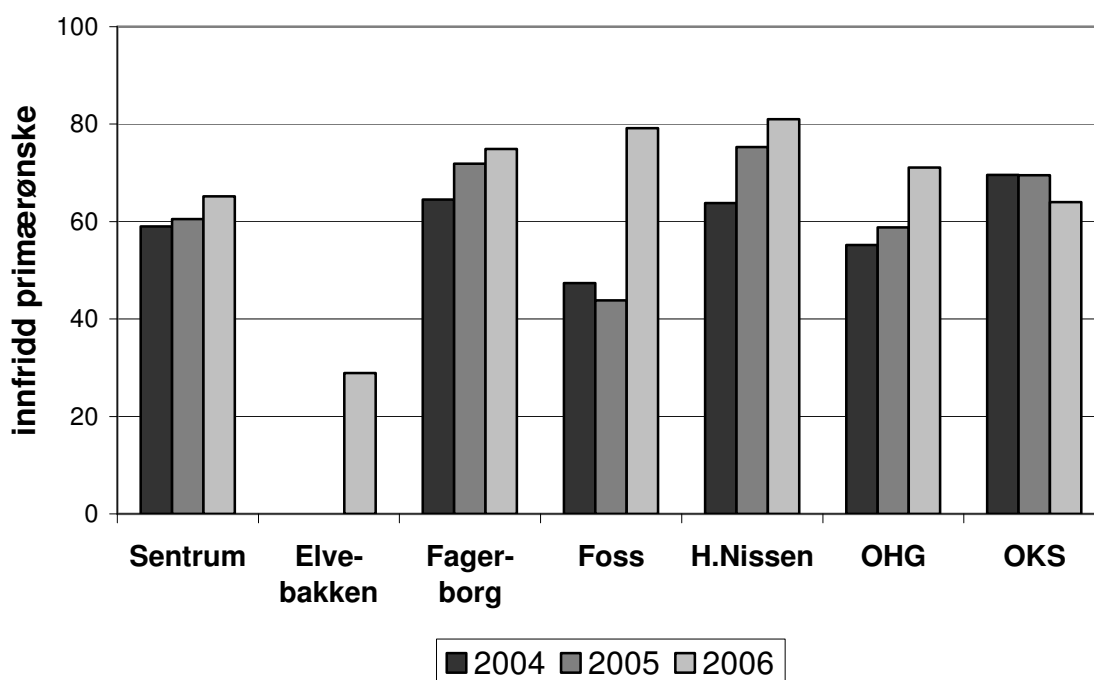
Søkernes regionfortrinn er ikke tema før i kapittel 6. Vi konsentrerer oss stadig om søkere med en bestemt skole som førsteønske under førsteønske om allmennfag/studiespesialisering. I alle de følgende åtte figurene er bare skoler med minimum 50 søkere tatt med.

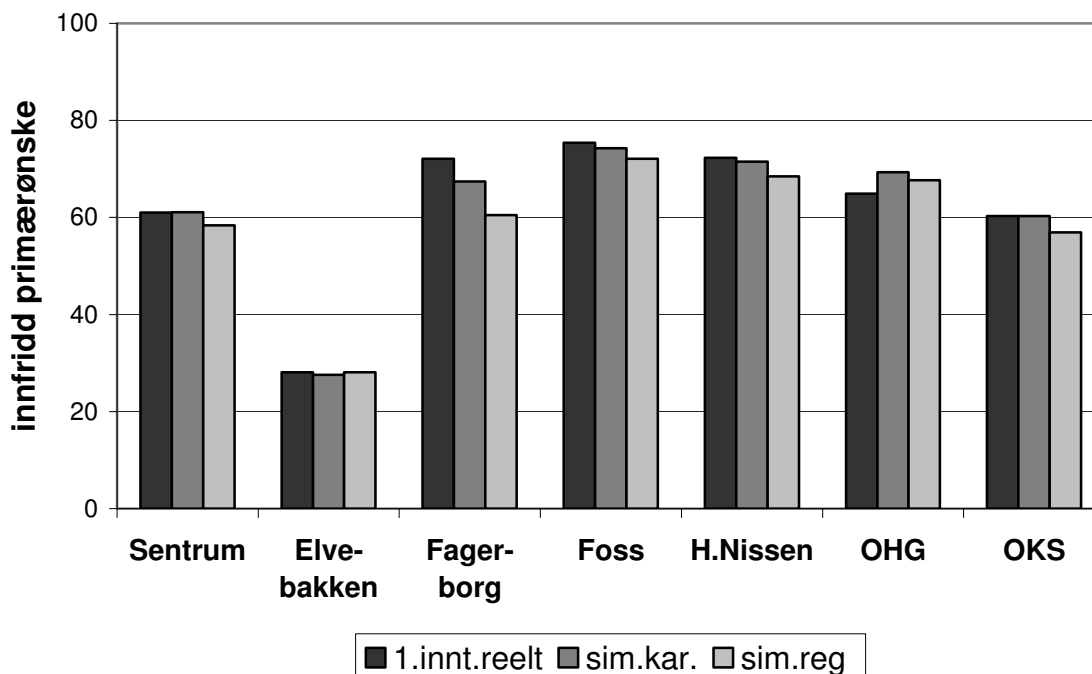
¹⁴ I 2. inntaket vil også søkermassen være en annen, blant annet fordi de som ikke har svart på tilbud etter 1. inntak tas ut.

Et hovedinntrykk fra de følgende åtte figurene er at det gjennomgående er små forskjeller mellom det reelle 1. inntaket i 2006 og de simulerte inntakene på den samme søkermassen. Vi ser i all hovedsak større forskjeller når vi sammenligner resultatene fra 2. inntakene hvert av de tre siste årene. I 2. inntakene over tre år har søkningen og dimensjoneringen variert, noe som er holdt konstant der hvor simuleringene inngår. Dermed kan vi også trekke den slutningen at søkningen og dimensjoneringen har større betydning for resultatene enn inntaksordningen har.

Figur 5.5: *Andeler med innfridd primærønske per 2. inntak i 2004, 2005 og 2006 blant søkere til region Sentrum og til den enkelte skole i regionen. Alle søkere med ungdomsrett uavhengig av om de hadde fortrinnsrett eller ikke.*

Figur 5.6: *Andeler med innfridd primærønske etter reelt regionbasert 1. inntak i 2006, simulert karakterbasert inntak og simulert inntak med ny tredelt regioninndeling på samme søkning til (dagens) region Sentrum og til den enkelte skole i regionen. Alle søkere med ungdomsrett uavhengig av om de hadde fortrinnsrett eller ikke.*

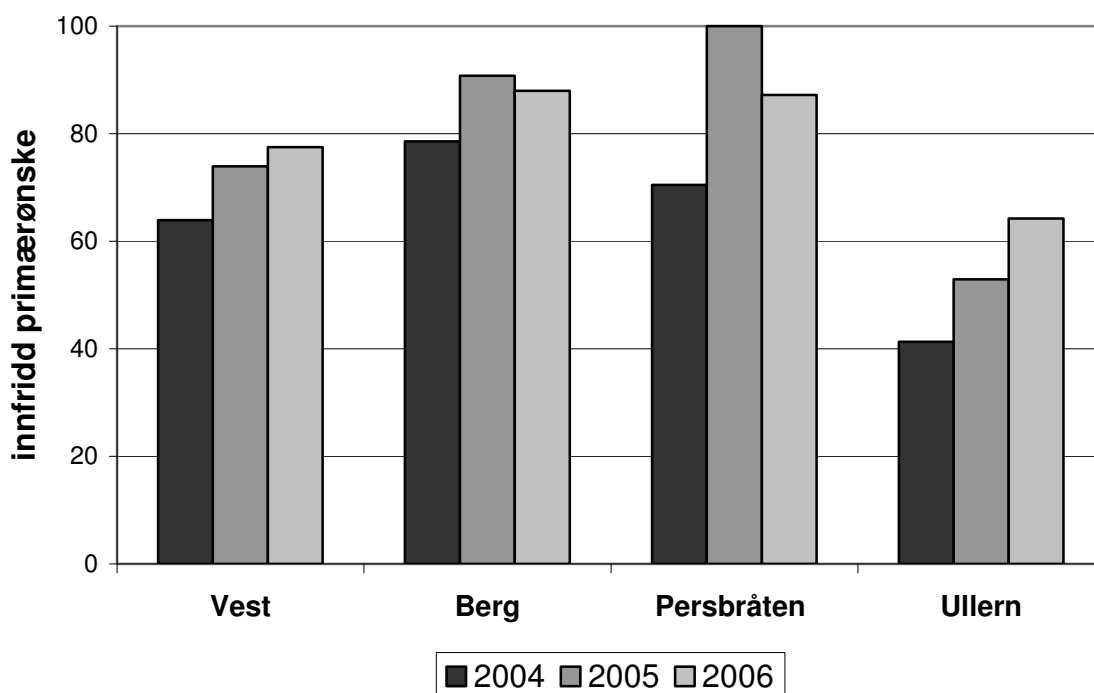
Vi tar først for oss resultatene etter 2. inntaksrunde gjennom de tre årene, det vil si karakterbasert inntak i 2004 og inntak etter innføringen av regionfortrinn fra 2005. For alle skolene i sentrum sett under ett, er det økende andel som har fått innfridd primærønske, men vi ser også at dette varierer fra skole til skole. Det er ingen store endringer fra 2004 til 2005, altså sammenfallende med endringen av inntaksordningen. Når langt større andel av søkerne til Foss fikk innfridd primærønsket etter 2. inntak i 2006 enn i tilsvarende inntak tidligere, er verdt å merke seg at antallet søkere til denne skolen var lavere i 2006 særlig sammenlignet med 2005, som det fremgår av kapittel 3. Samtidig ble studiespesialisering etablert ved Elvebakken, og i 2006 var det 211 søkere til dette tilbudet, hvorav mindre enn en tredel hadde tilbud om plass etter 2. inntak. En litt lavere andel av søkerne til Oslo katedralskole fikk innfridd primærønsket, parallelt med at antallet søkere økte, slik det fremgår i oversikten over søkere til skolene i sentrum i kapittel 3.

Figur 5.6 illustrerer andeler med innfridde primærønsker etter det reelle 1.inntaket i 2006, samt etter to simulerte inntak på den samme søkermassen. På denne måten har vi resultatene av både ny og gammel inntaksordning på den samme søkningen, selv om inntak på grunnlag av karakterer simuleres på en søkning som har foregått under andre forutsetninger. For hele sentrumsregionen var det like store andeler som kom inn etter det reelle 1. inntaket som etter en simulerting av karakterbasert inntak, men brutt ned på den enkelte skole går dette i begge retninger. For regionen samlet tyder resultatene av den andre simuleringen på at en ville få en svak nedgang i andel med innfridd førsteønske med

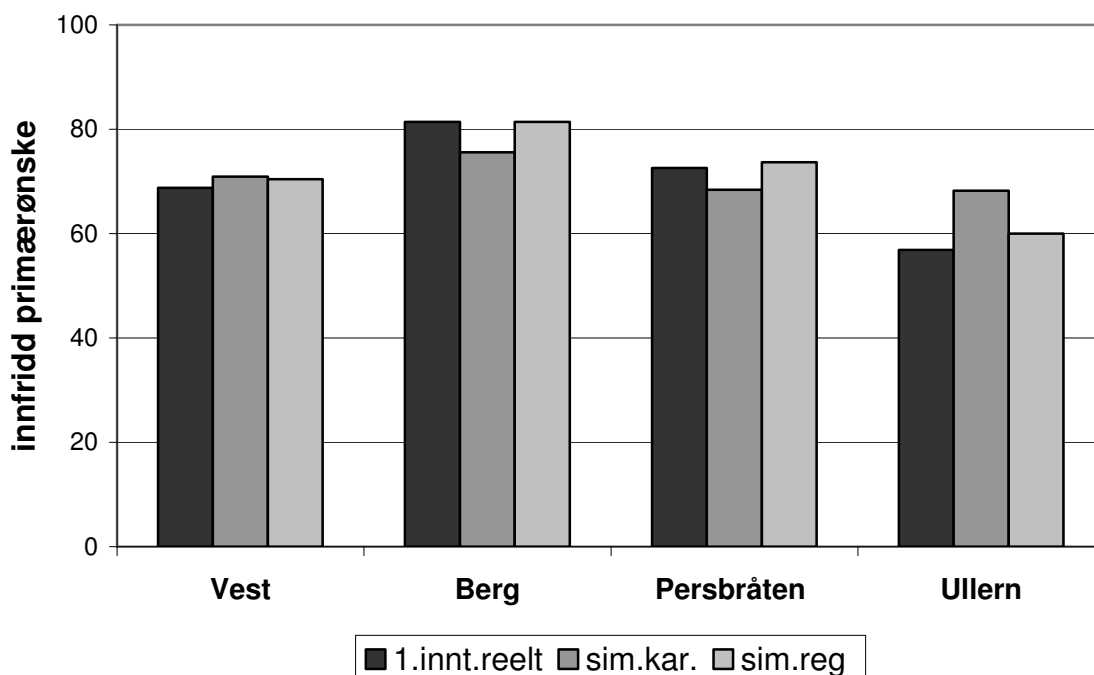
en tredelt regioninndeling, noe som også ville være tilfellet ved flere av skolene. Oslo handelsgymnasium er et unntak, her ville flere av dem med skolen som førsteønske, fått oppfylt dette med en tredelt regioninndeling. Trolig er dette fordi den tredelte regioninndelingen gir fortrinn til ungdom i dagens region Vest, som utgjør mange av søkerne til nettopp denne skolen. Et viktig spørsmål med hensyn til alle sentrumsskolene vil imidlertid være hvem som fikk plass, det vil si om de som i dag har regionfortrinn ville være fortrent blant søkerne. Dette belyses senere i kapitlet med kartlegging av nedre poengsummer for sist inntatte søkere. Innfrielse av skoleønsker i samme region som søkerne hadde regionfortrinn, er tema i neste kapittel.

Figur 5.7 viser at i region Vest var det vanskeligere å komme inn på Ullern enn på de to andre skolene. Dette er også den skolen i regionen som har de fleste søkerne. Når så stor andel av søkerne til Persbråten kom inn, handler også dette om konkurransesituasjonen, her var det få søkere. Figur 5.8 indikerer at med et karakterbasert inntak, ville en større andel fått innfridd førsteønske om plass ved Ullern. Det er ellers interessant å legge merke til at et karakterbasert inntak ser ut til å gi *mindre forskjeller mellom skolene* i regionen når det gjelder imøtekommelse av søkerne sammenlignet med resultatene av inntaksordningen med regionfortrinn. Videre tilsier resultatene at en inndeling i tre regioner ikke ville ha gitt flere søkere plass på høyest prioriterte skoler innenfor det som er dagens region Vest.

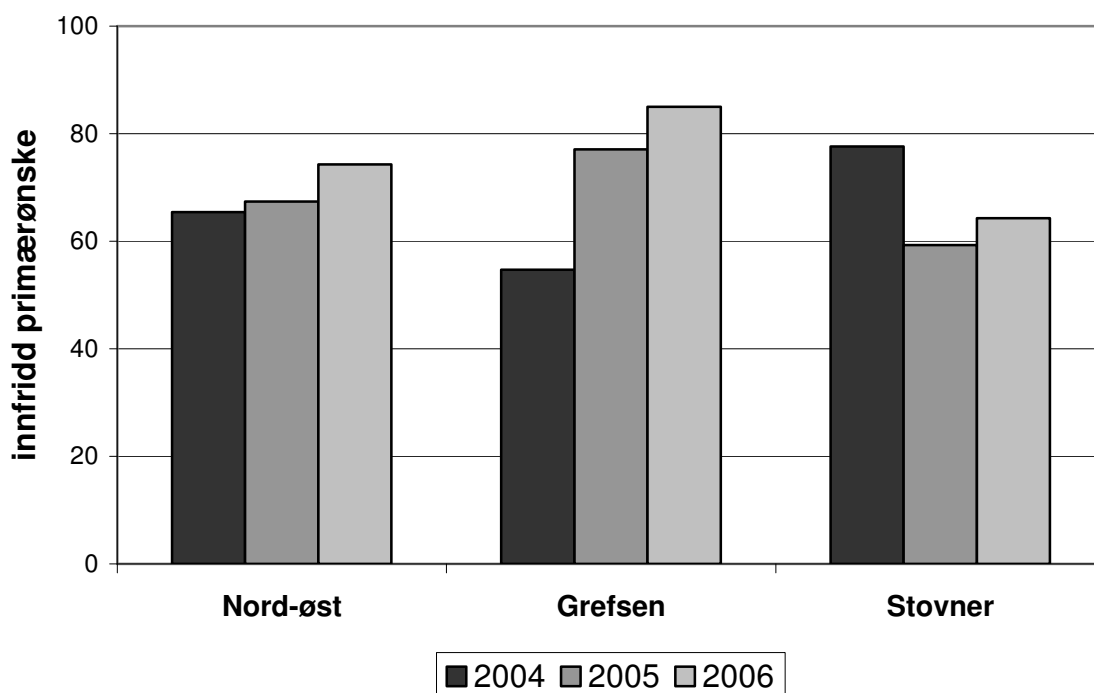
Figur 5.7: *Andeler med innfridd primærønske per 2. inntak i 2004, 2005 og 2006 blant søkere til region Vest og til den enkelte skole i regionen. Alle søkere med ungdomsrett uavhengig av om de hadde fortrinnsrett eller ikke.*

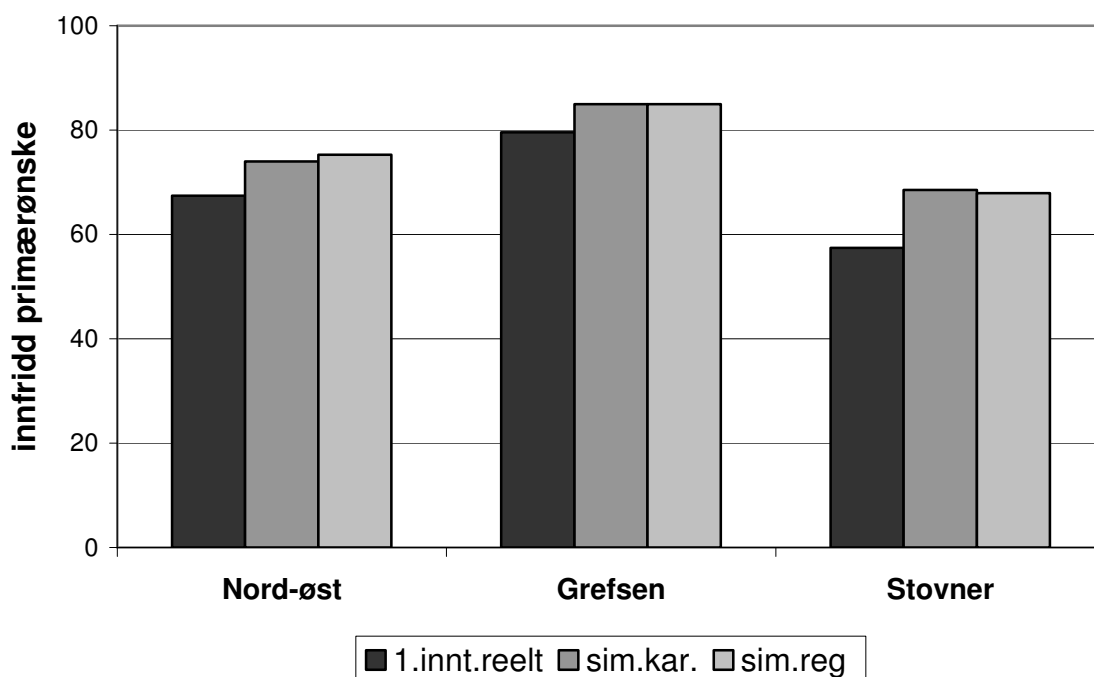
Figur 5.8: *Andeler med innfridd primærønske etter reelt regionbasert 1. inntak i 2006, simulert karakterbasert inntak og simulert inntak med ny tredelt regioninndeling på samme søkning til (dagens) region Vest og til den enkelte skole i regionen. Alle søkere med ungdomsrett uavhengig av om de hadde fortrinnsrett eller ikke.*

Figur 5.9: *Andeler med innfridd primærønske per 2. inntak i 2004, 2005 og 2006 blant søkere til region Nord-øst og til den enkelte skole i regionen. Alle søkere med ungdomsrett uavhengig av om de hadde fortrinnsrett eller ikke.*

Figur 5.10: *Andeler med innfridd primærønske etter reelt regionbasert 1. inntak i 2006, simulert karakterbasert inntak og simulert inntak med ny tredelt regioninndeling på samme søkning til (dagens) region Nord-øst og til den enkelte skole i regionen. Alle søkere med ungdomsrett uavhengig av om de hadde fortrinnsrett eller ikke.*

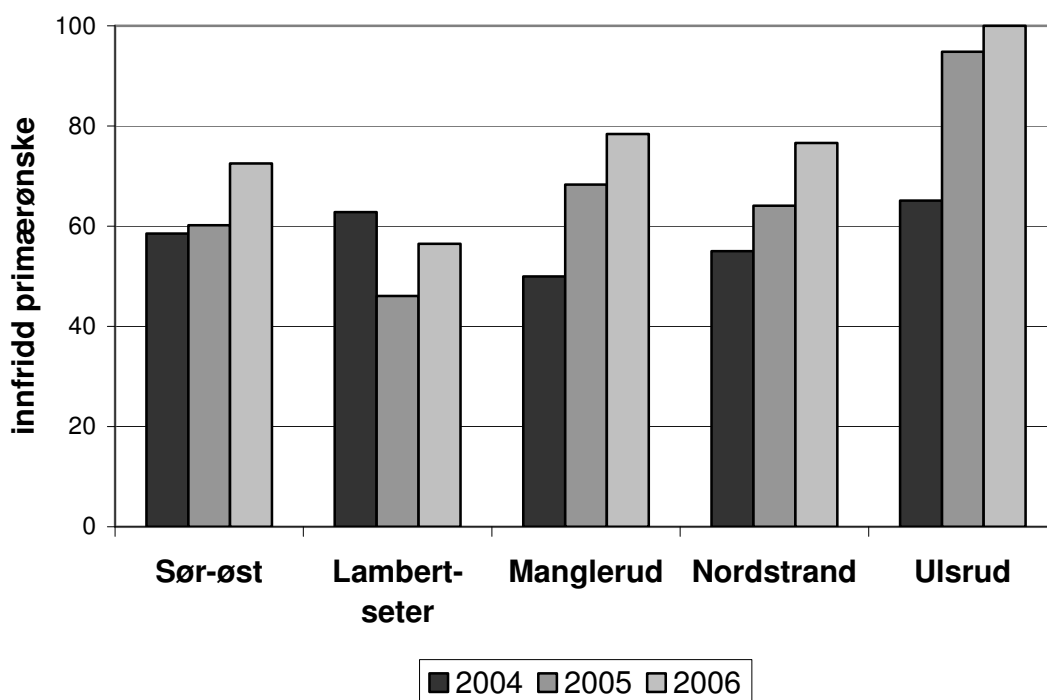

I region Nord-Øst sett under ett var det ingen store forskjeller fra 2004 til 2005 etter andreinntaket, altså med gammel og ny inntaksordning, men vi ser relativt store endringer i motsatt retning på skolenivå. Det hører med til bildet at antallet søkere til Grefsen har avtatt i treårsperioden, samtidig som antallet søkere til Stovner har økt. Igjen speiler søylene for en stor del konkurransesituasjonen: større andeler av søkerne kommer inn på de skolene hvor det er få søkere. I likhet med hva vi så for region Vest, tyder resultatene for region Nord-øst også på at et karakterbasert inntak utjevner forskjellene mellom skolene når det gjelder å imøtekomme søkerne. Dette i sammenligning med resultatene av den gjeldende inntaksordningen med regionfortrinn. I den første simuleringen i figur 5.10 ser vi at et karakterbasert inntak ville gi en større andel plass i regionen og ved hver av de to skolene sammenlignet med det reelle 1. inntaket. En inndeling i tre regioner synes også å medføre at større andeler av søkerne til skolene i dagens region Nord-øst ville ha fått innfridd skoleønsker, enn under dagens inntaksordning. Dette resultatet må imidlertid sammenholdes med resultatene for de øvrige regionene. I likhet med hva vi så for region Vest, tyder resultatene for region Nord-øst også på at et karakterbasert inntak utjevner forskjellene mellom skolene når det gjelder å imøtekomme søkerne. Dette i sammenligning med resultatene av den gjeldende inntaksordningen med regionfortrinn. Vi har sett at en tredelt regioninndeling medførte at litt lavere andeler blant dem som søkte sentrumsskoler, fikk innfridd sitt primære skoleønske sammenlignet med dagens ordning.

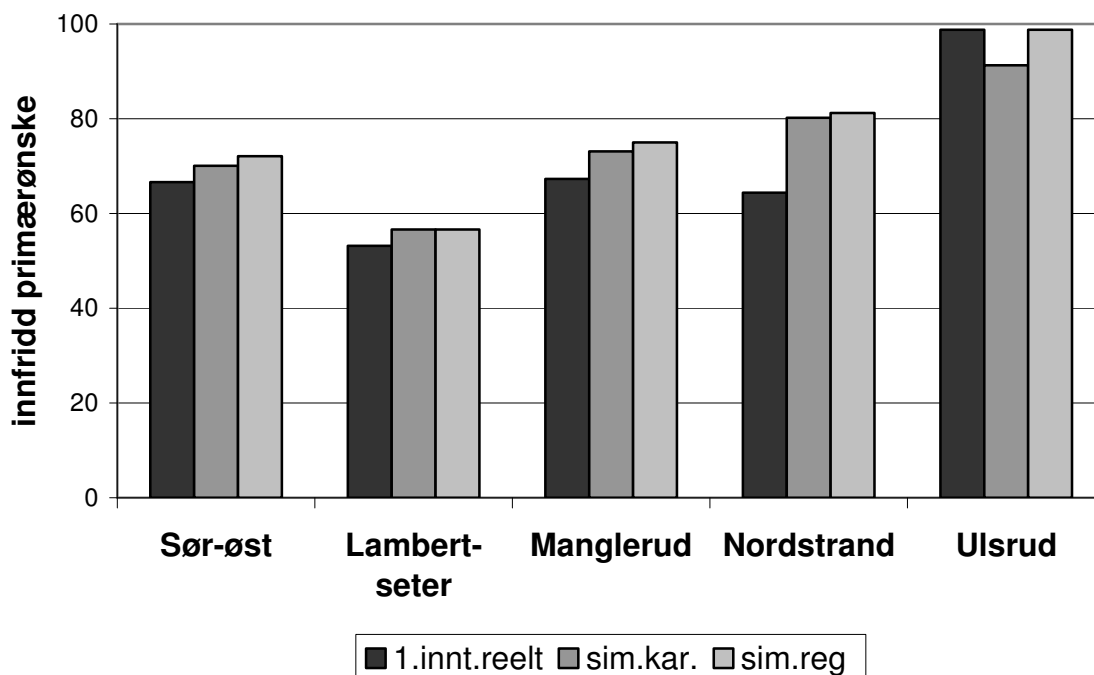
Figur 5.11 viser at søkerne til skolene i Sør-øst kom omtrent like godt ut i 2004 og 2005, mens de kom bedre ut i 2006, da dimensjoneringen var mest raus. I kapittel 3 går det fram at oversøkningen til Lambertseter var særlig stor i 2005, noe som kan forklare utslagene i figur 5.11. Verken Hellerud eller Bjørnholt er tatt med i 2006, ettersom disse skolene hadde få søkere. Det var heller ikke veldig mange søkere med Ulsrud som høyest prioriterte skole, noe som bidrar til stor variasjon i andel med innfridd førsteønske. Bortsett fra resultatene for Ulsrud, synes det som begge de alternative inntaksregimene (simuleringene) gir flere med innfridd førsteønske.

Det er tydelig at spørsmålet om hvor godt søkere imøtekommes på sine førsteønsker er avhengig av flere forhold. Det handler ikke minst om antallet konkurrenter eller forholdet mellom antall søkere og antall plasser. Gjennom simuleringene har vi holdt nettopp dette forholdet konstant. Det er vanskelig å peke på store forskjeller fra det reelle 1. inntaket i 2006. Bortsett fra de fleste skolene i sentrum, hvor litt færre ville få plass med karakterbasert inntak, ville et slikt karakterbasert inntaksregime gitt omtrent like store eller så vidt litt større andeler tilbud i samsvar med førsteønske om skole. Det samme kan sies om alternativ inndeling med tre regioner. For sentrumsskolene, som har sterk søkning fra alle regioner og dermed kan sies å være under press, kan vi altså ikke si at vi har funnet noen bedre løsning i de alternative inntaksregimene enn den eksisterende inntaksordningen når målsetningen er at flest mulig skal få innfridd sitt reelle skoleønske.

Figur 5.11: *Andeler med innfridd primærønske per 2. inntak i 2004, 2005 og 2006 blant søkere til region Sør-øst og til den enkelte skole i regionen. Alle søkere med ungdomsrett uavhengig av om de hadde fortrinnsrett eller ikke.*

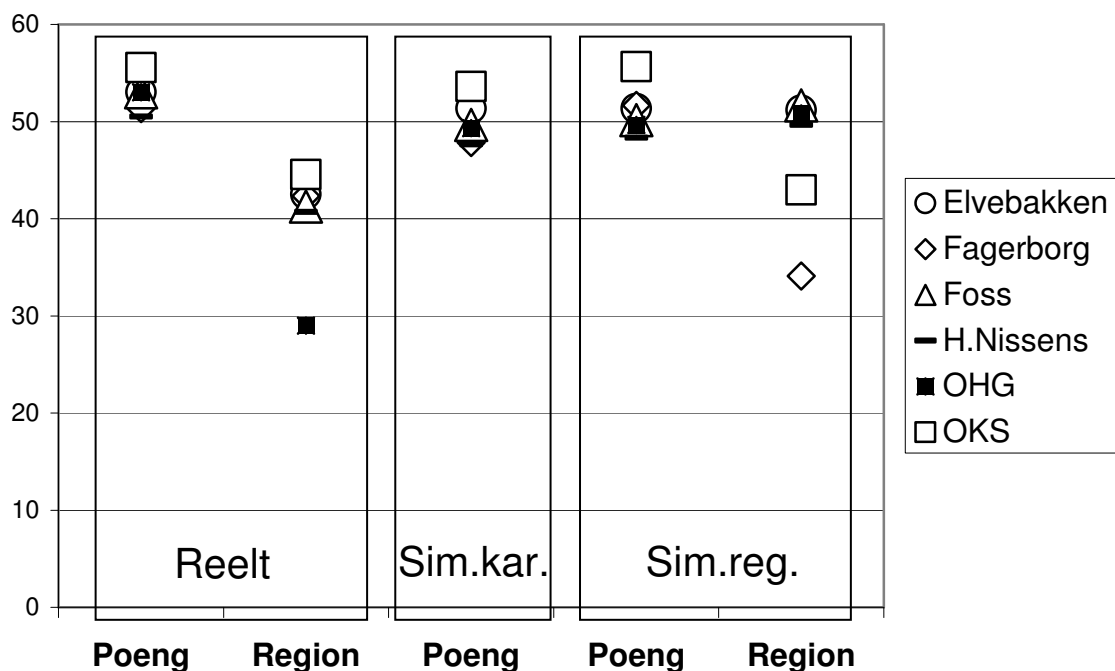
Figur 5.12: *Andeler med innfridd primærønske etter reelt regionbasert 1. inntak i 2006, simulert karakterbasert inntak og simulert inntak med ny tredelt regioninndeling på samme søkning til (dagens) region Sør-øst og til den enkelte skole i regionen. Alle søkere med ungdomsrett uavhengig av om de hadde fortrinnsrett eller ikke.*

5.8 Nedre poengsum blant søkere med innfridd førsteønske om skole

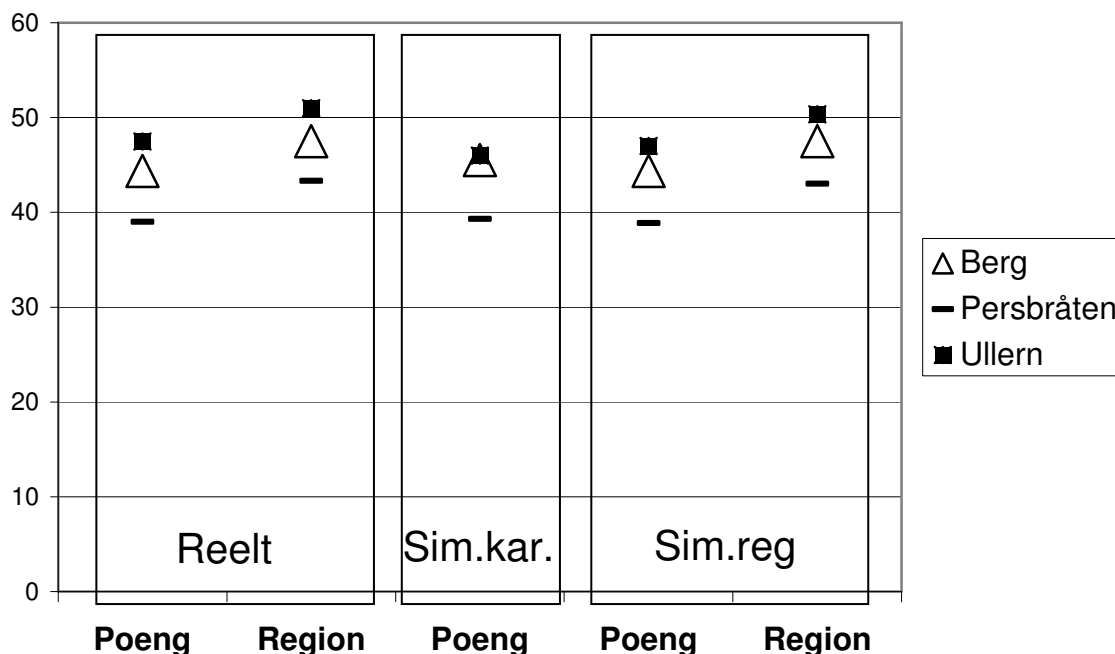
Som en vil gjenkalle fra figur 5.4, er andelene med innfridd førsteønske om skole i byen som helhet ganske like etter 1. inntaket i 2006 sammenlignet med de to simuleringene av alternative inntaksregimer. Så lenge antallet søkere og antallet plasser er konstante størrelser, er dette resultatet ikke særlig overraskende. Som vi har vært inne på, vil inntaksordningen være en køordning, og vi kan tenke oss at hvilke søkere som slippes frem varierer med inntaksordningen. Derfor er det relevant å kartlegge nedre poengsum for de som hadde tilbud i samsvar med første skoleønske etter 1. inntaket i 2006 og se hvordan dette bildet eventuelt endrer seg i simuleringene. Det er i alt vesentlig karakterpoengene som fremkommer. Skalaen går fra 0 til 66 for de vanligvis 11 karakterene som inngår i poengsummen. Uansett er det verdt å huske at 1. inntaket ikke er det endelige inntaket, og resultatene i de følgende fire figurene kan ikke sammenlignes med resultater som Utdanningsetaten offentliggjør over poeng hos sist inntatte søker til den enkelte skole. Her er de søkerne som fikk sekundærønsker oppfylt, ikke inkludert.

Figur 5.13: Laveste poengsummer for søkere til studiespesialisering som fikk innfridd førsteønske om skole i (dagens) region Sentrum etter reelt 1. inntak i 2006, simulert karakterbasert inntak og simulert inntak med ny regioninndeling på den samme søkermassen. Inntatte sekundærsøkere er holdt utenfor.

I rektangelet lengst til venstre i figur 5.13 fremgår det tydelig at terskelen for plass på poengkvoten var høy, og at dette gjaldt for samtlige skoler i regionen. Terskelen på regionkvoten i sentrum var lavere, særlig ved Oslo handelsgymnasium. I det simulerte inntaket på grunnlag av karakterer, ser vi at nedre poenggrense lå temmelig høyt og nokså likt for alle skolene i region Sentrum. Simuleringen av en ordning med tre regioner ligner mye på det reelle 1. inntaket, bortsett fra at poenggrensen på regionkvoten ligger høyere for de fleste skolene, spesielt for Oslo handelsgymnasium.

Figur 5.14: Laveste poengsummer for søkere til studiespesialisering som fikk innfridd førsteønske om skole i (dagens) region Vest etter reelt 1. inntak i 2006, simulert karakterbasert inntak og simulert inntak med ny regioninndeling på den samme søkermassen. Inntatte sekundærsøkere er holdt utenfor.

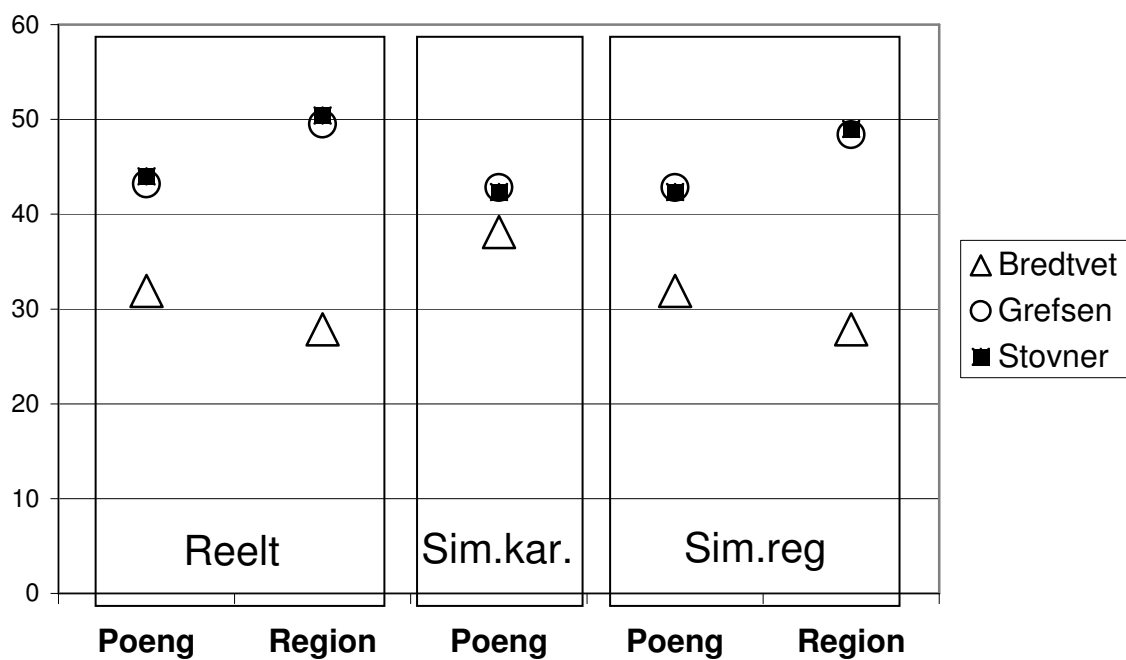

I de øvrige regionene ser vi (bare med et par unntak) det motsatte bildet etter 1. inntaket i 2006: terskelen for innfridd førsteønske på den enkelte skolen er høyere på regionkvoten enn på poengkvoten. Det samme gjelder etter simulert inntak med inndeling i tre regioner. Årsaken til at terskelen er høyere på regionkvoten i disse regionene er at de første som tas inn, tas inn på regionkvoten, og når halvparten av plassene er fordelt, tas søkere inn på poengkvoten. Det er altså inntakstekniske årsaker til at terskelen på regionkvoten i hovedsak er høyere enn terskelen på poengkvoten i de tre ytre regionene (jf omtalen av gjeldende inntaksordning i avsnitt 1.2). Her er det i store trekk snakk om de samme søkerne som står i de to køene til henholdsvis regionkvoten og poengkvoten. Det vil være lettere å komme inn på poengkvoten etter at konkurrentene med høyere poengsum har fått plass under inntaket på regionkvoten. For sentrumsregionen er forskjellen reell mellom terskelen for regionkvoten og den for poengkvoten. Her dreier det seg om forskjellige søkere i to forskjellige køer: de som søker opptak i egen region og de som søker opptak uavhengig av regionfortrinn. Når så å si alle søkere med regionfortrinn til Sentrum tas inn på regionkvoten på grunn av god kapasitet for søkere med regionfortrinn, blir det liten overlappning av søkere mellom de to køene.

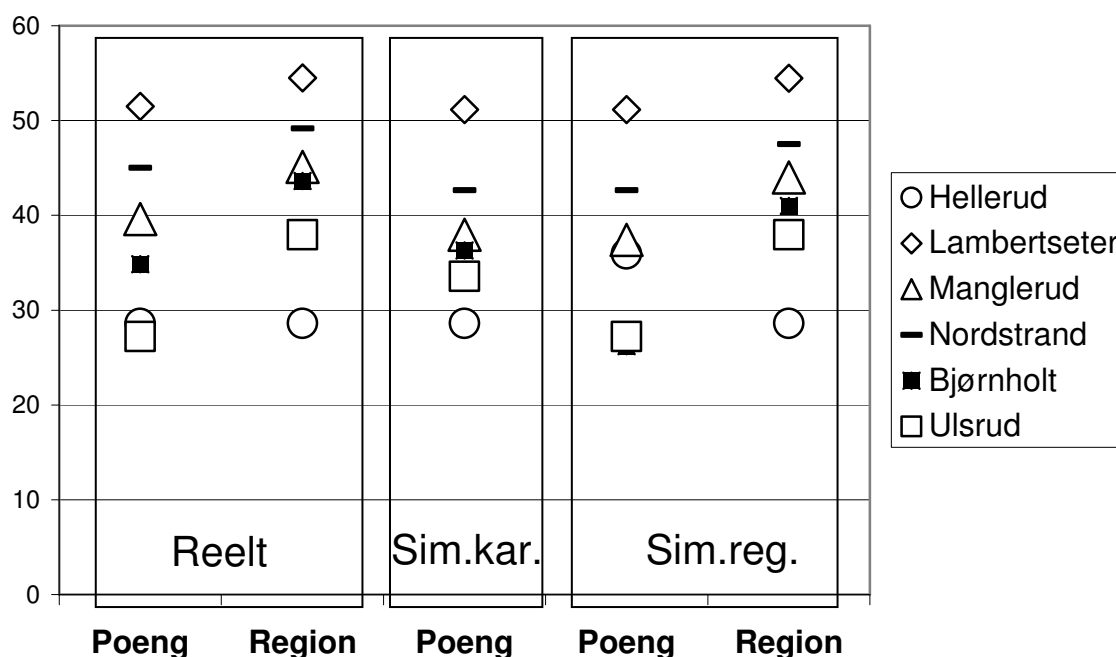
Vi har ikke holdepunkter for at en tredelt regioninndeling gir noe annet resultat enn den eksisterende firedelte regioninndelingen i de tre ytre regionene. Dette viser seg kun i dagens region Sentrum: en tredeling ville gi høyere terskel for innfrielse av skoleønske på regionkvoten. Dette må forstås slik at ungdom som i dag har fortrinnsrett til sentrumsskolene, ville få konkurranse fra langt flere søkere fra ytre deler av byen på

regionkvoten. Tredelingen ville samtidig innebære at regionfortrinn ville begrenses til et par av sentrumsskolene og åpnes mot en av de ytre regionene, sett fra synsvinkelen til ungdom i sentrum.

Figur 5.15: Laveste poengsummer for søkere til studiespesialisering som fikk innfridd førsteønske om skole i (dagens) region Nord-øst etter reelt 1. inntak i 2006, simulert karakterbasert inntak og simulert inntak med ny regioninndeling på den samme søkermassen. Inntatte sekundærsøkere er holdt utenfor.

Figur 5.16: Laveste poengsummer for søkere til studiespesialisering som fikk innfridd førsteønske om skole i (dagens) region Sør-øst etter reelt 1. inntak i 2006, simulert karakterbasert inntak og simulert inntak med ny regioninndeling på den samme søkermassen. Inntatte sekundærsøkere er holdt utenfor.

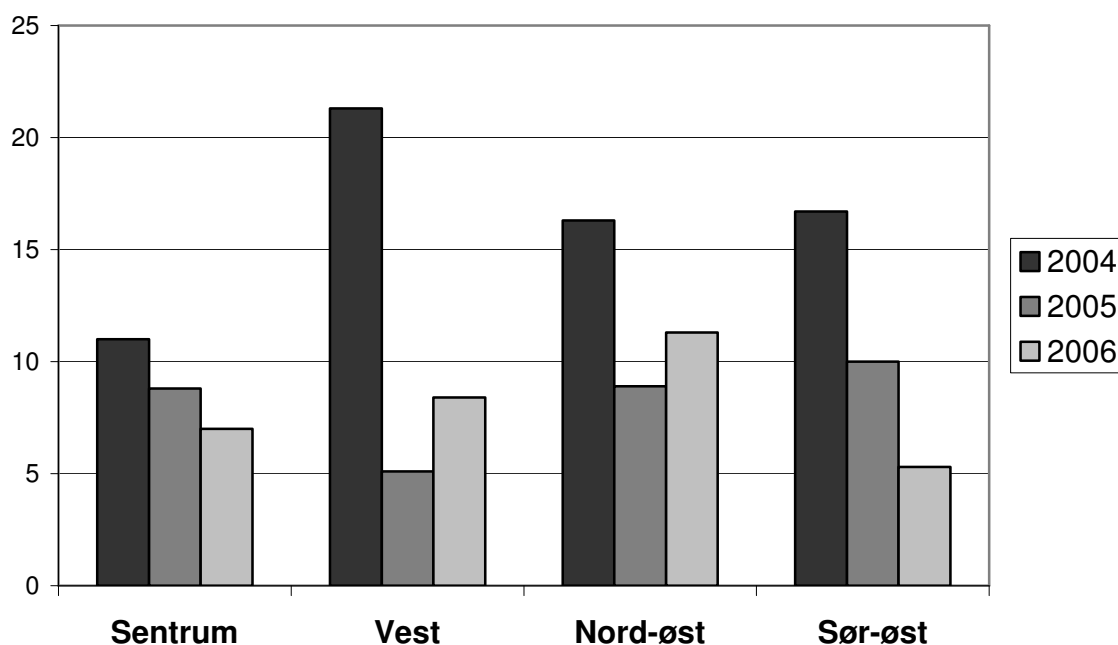
Når vi sammenligner resultatene av simuleringen av karakterbasert inntak, illustrert i det smale rektangelet i hver av de fire figurene, ser vi at forskjellene varierer fra den ene regionen til den andre. Terskelen er høy for alle skolene i sentrum, og den er jevnt over lavere for de øvrige skolene i byen, med unntak av Lambertseter. Parallelt med dette ser vi at spredningen er større med hensyn til hvor mange poeng som kreves for å komme inn på de forskjellige skolene i de ytre regionene, og spredningen er særlig stor i region Sør-øst. Selv om region ikke er et relevant begrep i et karakterbasert inntak, reflekterer figur 5.17 nesten hele spekteret av forskjeller mellom skolene i byen; bare Oslo katedralskole har høyere terskel enn Lambertseter, og ingen har lavere terskel enn Hellerud når det gjelder nedre poengsum for innfrielse av førsteønske etter første inntaksrunde i dette simulerte karakterbaserte inntaket. Prinsippet med regionfortrinn (enten firedelt eller tredelt) gir overveiende større variasjon mellom skoler innenfor et avgrenset område.

Dette betyr også at det kan finnes betydelige forskjeller i faglige prestasjoner mellom søkere som er tatt inn på regionkvote og søkere som er tatt inn på poengkvote, spesielt på skolene i sentrum. Flere av respondentene i surveyen er svært opptatt av dette temaet når de har fått kommentere inntaksordningen med egne ord. I kapittel 7 gir vi et bilde av heterogeniteten ved den enkelte skole på kvantitativt grunnlag.

5.9 Videresøkte

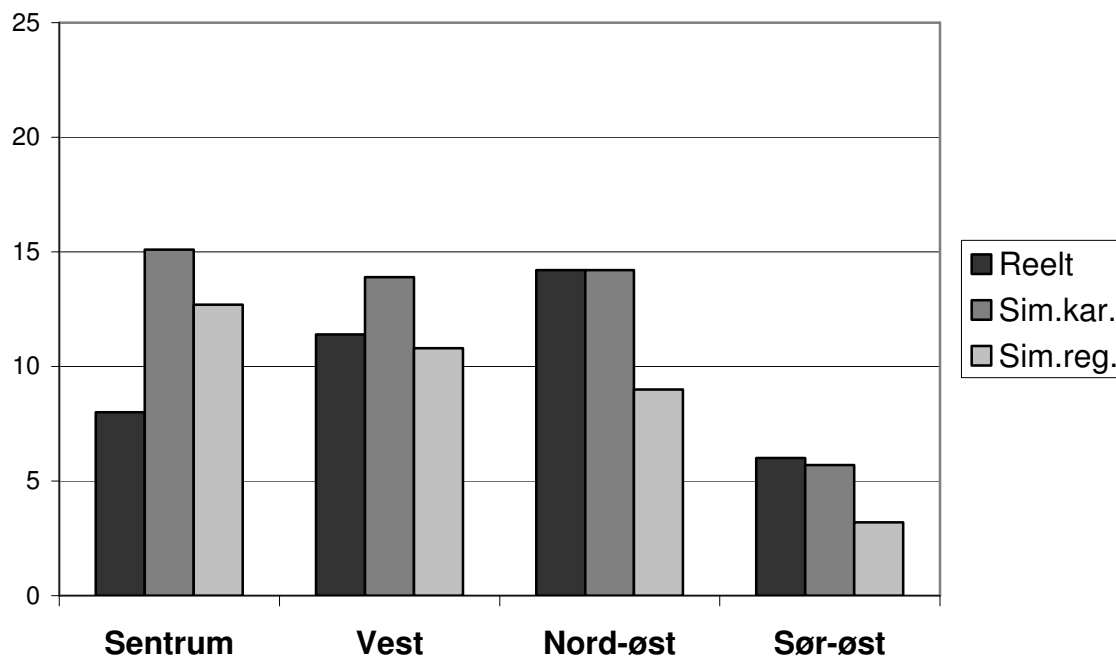
Betegnelsen videresøkte betyr søkere som fikk plass på en skole som ikke var blant de tre oppgitte på søknaden under ønsket om allmennfag/studiespesialisering (uansett hvor i prioriteringsrekkefølgen dette kurs/programområdet var). Her konsentrerer vi oss fortsatt om søkere med allmennfag/studiespesialisering som førsteønske og de skolene disse hadde som førsteønsker, uavhengig av deres regiontilhørighet.

Figur 5.17: *Andeler videresøkte blant søkerne til hver av regionene (definert ut fra deres primære skoleønske under førsteønske om allmennfag/studiespesialisering) etter 2. inntaket i 2004, 2005 og 2006.*

Figur 5.18: *Andeler videresøkte blant søkerne til hver av regionene (definert ut fra deres primære skoleønske under førsteønske om allmennfag/studiespesialisering) etter 1. inntak i 2006, etter simulert karakterbasert inntak og etter simulert inntak med inndeling i tre regioner på den samme søkermassen fra 2006.*

Når vi betrakter spørsmålet uavhengig av regionfortrinn og klassifiserer søkerne etter hvilken region deres primære skoleønske hører under (etter gjeldende inntaksordning), ser vi av figur 5.17 at ganske store andeler av søkerne fra 2004 ble videresøkt, noe som særlig gjelder dem med primærønske om plass på en skole i region Vest. Andelene videresøkte er lavere etter den nye inntaksordningen trådte i kraft i 2005, men varierende i løpet av de to årene den har vært gjeldende.

Når søknungen og dimensjoneringen holdes konstant, som i figur 5.18, ser vi igjen at et karakterbasert inntak gir litt høyere andel videresøkte blant primær søkerne til sentrum og region Vest, mens slike tendenser ikke fremkommer for de to øvrige regionene. En tredelt regioninndeling virker forskjellig for de regionene som er definert med dagens inndeling av videregående skoler: det ville finnes flere videresøkte blant primær søkerne til skolene i sentrum, mens andelen videresøkte ville avta blant primær søkerne til region Nord-øst og Sør-øst. Mot slutten av kapittel 6 kommer vi tilbake til spørsmålet om videresøkning med avgiverregionene i fokus.

Vi finner altså flere videresøkte under karakterbasert inntak enn i regionbaserte inntak. Noe av grunnen til dette kan være forskjeller i prosedyrene eller programmeringen for videresøkningen som ligger til grunn for de to inntakssystemene. Under et karakterbasert inntak vil det være slik at dersom en søker, la oss kalle henne Lise, har tre skoleønsker som ikke kan innfris fordi Lises poengsum ikke er høy nok for noen av skolene hun har søkt, vil

hun kunne komme inn på en skole foran Lasse som har denne skolen som ett av tre ønsker, såfremt hun har en høyere poengsum enn Lasse. I et regionbasert inntak ville ikke Lise kunne fortrenge Lasse, fordi her vil Lasses skoleønske veie tyngre enn Lises poengsum. I et regionbasert inntak skjer videresøkning til skoler med ledige plasser etter at alle reelle søkere har fått tilbud. Reelle søkere betyr her søkere som har skolen som 1., 2. eller 3. ønske under det aktuelle kurset/programområdet. Dette temaet er komplekst, og det kan være hensiktsmessig å se på videresøkningen i lys av regiontilhørighet, mot slutten av neste kapittel.

En viktig konklusjon fra dette kapitlet er at en inntaksordning aldri kan borge for at flere får innfridd sine førsteønsker om skole under det relevante kurset/programområdet *for byen som helhet*. Her er det dimensjoneringen som avgjør. Et hovedinntrykk fra de regionvise kartleggingene av andeler med innfridd førsteønsker, er at variasjonen er større fra år til år på forskjellige inntak (2. inntaket i 2004, 2005 og 2006) enn når vi kartlegger resultater for ulike inntaksordninger på den samme søkermassen (1. inntaket i 2006 med to simuleringer). Dette tilsier at søkning og dimensjonering har vel så mye å si for hvordan søkerne kommer ut som inntaksordningen har.

6 ...«muligheter til å gå på en skole i nærmiljøet»

Den andre målsetningen med den gjeldende inntaksordningen er at flere elever får mulighet til å gå på en skole i nærmiljøet dersom de ønsker det. Et grep vi vil bruke for å måle dette, er hvordan innfrielse av førsteønske om skole fortøner seg i den enkelte avgiverregion. Som i forrige kapittel vil avgrensningen hele tiden være at førsteønske om kurs/programområde var allmennfag/studiespesialisering.

Når vi skal kartlegge endring over tid i spørsmålet å få komme inn på en skole i nærmiljøet, velger vi å forholde oss til søkere med regionfortrinn og spørre i hvor stor grad disse fikk innfridd førsteønsket om skole i regionen, uavhengig av om de kom inn på regionkvote eller poengkvote. Vi har ikke kapasitet til å lage nye ”nærmiljøsoner” på grunnlag av andre opplysninger i datamaterialet, og det er vanskelig å tenke seg at nye ”nærmiljøsoner” kunne overgå de etablerte regionene med hensyn til treffsikkerhet. Ytterligere begrunnelser for denne operasjonaliseringen finnes i surveymaterialet. I det følgende skal vi utforske respondentenes oppfatninger om hvilken skole som ligger nærmest hjemmet deres, og hvor godt dette stemmer med eksisterende regioninndeling og med den alternative regioninndeling som har vært grunnlag for en av simuleringene. Et vesentlig spørsmål er også om respondenten kunne tenke seg å gå på nærskolen. Ut fra resultatene mener vi det er forsvarlig å konsentrere seg om søkerens førsteønske om skole innenfor egen region som en avgrensning av hva vi skal forstå med uttrykket «en skole i nærmiljøet, dersom en ønsker det». Mot slutten av kapitlet stiller vi imidlertid spørsmålet: hvor mange må reise ut av egen region (og eget nærmiljø) under ulike inntaksordninger.

6.1 Respondentenes nærskoler

Ved hjelp av surveyen kan vi få et innblikk i hvor mange som ønsker å gå på ”en skole i sitt nærmiljø”. Elevene ble bedt om å velge hvilken skole som passet best til betegnelsen ved hjelp av følgende oppfordring: Pek ut den skolen som er nærmest hjemmet ditt, uten hensyn til om du vil gå der eller ikke. Hvis du er i tvil, velg den skolen som du antar at det er lettest å gå eller reise til. Dernest fulgte hver enkelt skole i Oslo med studiespesialisering med realfag/språkfag/samfunnsfag og mulighet for avmerking av bare ett alternativ. En kan nok hevde at en skole i nærmiljøet ikke nødvendigvis kan spesifiseres til bare en skole. Vi vil imidlertid senere se på regionsgrensene.

I følgende tabell er det gitt en oversikt over sammenhengen mellom nærskole og førsteønsket (per 2. inntak) i søknaden om plass i videregående opplæring. Vi benytter med andre ord opplysninger elever selv har gitt og registerdata fra den gang de søkte videregående opplæring.

Tabell 6.1: *Andel av de respondentene som merket av en gitt skole som "nærskole", som hadde hatt denne skolen som førsteønske (ifølge data fra 2. inntaket i 2006) da de søkte opptak i videregående opplæring.*

Oppgitt nærskole	Andel med oppgitt nærskole som første skoleønske	N
<i>I region Sentrum</i>		
Elvebakken	30,0	40
Fagerborg	34,4	61
Foss	47,5	59
Hartvig Nissen	47,9	48
Oslo handelsgymnasium	47,3	55
Oslo katedralskole	52,2	23
<i>I region Vest</i>		
Berg	38,6	158
Persbråten	23,4	231
Ullern	30,8	169
<i>I region Nord-øst</i>		
Bredvet	13,5	52
Grefsen	33,7	101
Stovner	55,7	158
<i>I region Sør-øst</i>		
Bjørnholt	21,3	127
Hellerud	14,8	128
Lambertseter	61,8	68
Manglerud	3,9	51
Nordstrand	28,4	109
Ulsrud	30,1	73

Som en vel kunne forvente, er det relativt få respondenter som har oppgitt en sentrumsskole som nærskole, men når dette er tilfellet, har nærskolen relativt ofte også vært første skoleønske på søknaden. Et stort antall respondenter oppgir en skole i region Vest som deres nærskole, men søkningen til disse har vært ganske beskjedne. For de som oppfatter en av skolene i region Nord-øst som sin nærskole, er det svært varierende hvor ofte de har hatt nærskolen som førsteønske. I region Sør-øst finner vi både den skolen med størst sammenfall mellom nærskole og høyest prioriterte skole, det dreier seg om Lambertseter, og den skolen med lavest sammenfall, det vil si Manglerud. Det er grunn til å tro at andelen med Manglerud som førsteønske hadde vært høyere, dersom responsraten i surveyen for denne skolen hadde vært på linje med de øvrige skolene (se kapittel 2). Nokså få av respondentene med Bjørnholt som nærskole, hadde denne som førsteønske, hvilket må forstås i sammenheng med at denne skolen ennå ikke var ferdig bygd på den tiden ungdommene søkte videregående opplæring.

I virkeligheten kan ungdom oppfatte mer enn en skole som nærscole. En annen innfallsvinkel vil være å kartlegge hvor godt regiontilhørigheten som respondentene tilkjennegir ved å oppgi nærscole, stemmer overens med den regiontilhørigheten som gjaldt for respondenten som søker til videregående opplæring.

Tabell 6.2: Region for respondentenes selvoppgitte nærscole blant respondenter med fortrinnsrett til den enkelte region fra den gang de var søkere til videregående opplæring. Horisontal prosentuering.

Regionfortrinn til region	Sentrum	Vest	Nord-øst	Sør-Øst	N
Sentrum	71,8	16,5	2,6	9,1	351
Vest	2,9	95,2	0,2	1,7	519
Nord-øst	1,9	1,2	88,6	8,3	324
Sør-øst	2,5	0,4	2,7	94,4	517

71 prosent av elevene som var gitt fortrinn til skoler i region Sentrum, oppga en skole i sentrum som sin nærscole, mens 16 prosent oppfattet en skole i region Vest som den skolen som lå nærmest hjemmet. Omtrent en av ti oppfattet en skole i Sør-øst som nærscole. For de øvrige respondentene er det større overensstemmelse mellom regionen nærskolen inngår i og regionen de var gitt fortrinnsrett til. Et unntak er enkelte ungdommer med fortrinnsrett til skoler i Nord-øst som oppfattet en av skolene i Sør-øst som nærscole.

I den ene av de to simuleringene på søker materialet fra 2006, har vi definert nye regioner gjennom oppløsning av sentrumsregionen og fordeling av både avgiverskoler og mottakerskoler på de øvrige regionene. For at Utdanningsetaten ved Inntakskontoret skulle kunne gjennomføre denne simuleringen, har de også definert ny regiontilhørighet for de av søkerne fra 2006 som hadde regionfortrinn til sentrum. Vi kan undersøke hvor godt denne inndelingen faller sammen med respondentenes oppfatning av hvilken skole som ligger nærmest hjemmet. Vi har da sortert respondentenes "nærskoler" i de tre nye regionene og sammenholdt dette med hvilken regiontilhørighet den enkelte respondent har fått i sammenheng med den aktuelle simuleringen.

Tabell 6.3: Region for respondentenes selvoppgitte nærscole blant respondenter med fortrinnsrett til den enkelte (utvidede) region for simulering av alternativ ordning med andre regiongrenser. Horisontal prosentuering.

Regionfortrinn til region	Utvidet vest	Utvidet nord-øst	Utvidet sør-øst	N
Utvidet vest	93,6	4,1	2,3	656
Utvidet nord-øst	8,4	79,7	11,9	464
Utvidet sør-øst	1,4	5,9	92,7	590

Med de alternative regiongrensene får vi en nokså god overensstemmelse mellom regionen som respondentens nærskole inngår i og respondentenes avgiverregion slik dette er definert for simuleringen, bortsett fra den nye regionen Nord-øst. At vi finner en god overensstemmelse bør likevel ikke trekkes for langt, ettersom noe av grunnen vil være selve forenklingen fra fire til tre regioner. Med bare én region ville overensstemmelsen vært perfekt, uten at vi ville ha noe bedre grep om hvor grensene rundt den enkeltes nærmiljø skulle trekkes.

Som en siste indikasjon på hvor ønskelig det er for ungdom i Oslo å få gå på skole i nærmiljøet, skal vi se hvordan respondentene fordeler seg i spørsmålet om de kunne tenke seg å gå på den skolen de hadde merket av som en nærskole, forutsatt at de ikke allerede var elever. Vi sorterer de oppgitte "nærskolene" i overensstemmelse med regioninndelingen som gjelder i dagens inntaksordning.

Tabell 6.4: Elevenes svar på om den skolen som ligger nærmest hjemmet er en skole de kunne tenke seg å gå på.

Nærskolen ligger i region	Er elev ved nærskolen	Litt/helt enig	Litt/helt uenig	N
Sentrum	39,7	33,0	27,3	282
Vest	42,2	23,0	34,8	543
Nord-øst	47,5	20,8	31,7	303
Sør-øst	38,0	21,2	40,8	537

Tabell 6.4 viser tydelig at ønsket om å gå på skolen i nærmiljøet ikke er relevant for alle søkere. De som sier seg litt eller helt uenige i at de kunne tenke seg å gå på nærskolen, er ofte elever som har en lite søkt skole som nærskole. Dette betyr selvfølgelig ikke at respondentene dermed har tatt stilling til alle skoler i regionen. Vi må anta at den skolen søkeren har satt opp som førstevalg på søknaden, er den skolen hun ønsket å gå på.¹⁵ Som det fremkommer i kapittel 3, er søkningen nokså regionintern i de tre ytre regionene, mens søkerne til skolene i sentrum fordeler seg ganske jevnt mellom de forskjellige avgiverregionene. Når vi tar hensyn til avgiverregion i spørsmål om innfridd førsteønske om skole, er vi så nær det er praktisk mulig å komme formuleringen «en skole i nærmiljøet, dersom de ønsker det». Vi vil med andre ord kartlegge innfrielse av førsteønske om skole blant de med fortrinn til den enkelte regionen, og uavhengig av om de kom inn på regionkvote eller poengkvote.

Når vi sammenligner imøtekommelse for regioninterne søkere, er vi nødt til å avgrense søkerne til avgangselever fra kommunale grunnskoler for å kunne sammenligne med situasjonen i 2004. Dermed er også antallet søkere noe mindre enn det var i virkeligheten.

¹⁵ I kapittel 5 omtales forholdet mellom første skoleønske på søknaden og hvilken skole respondentene ville ha valgt dersom hun kunne velge uten å tenke på mulighetene for å komme inn, samt spørsmålet om søkt skole i forhold til troen på at en ville komme inn.

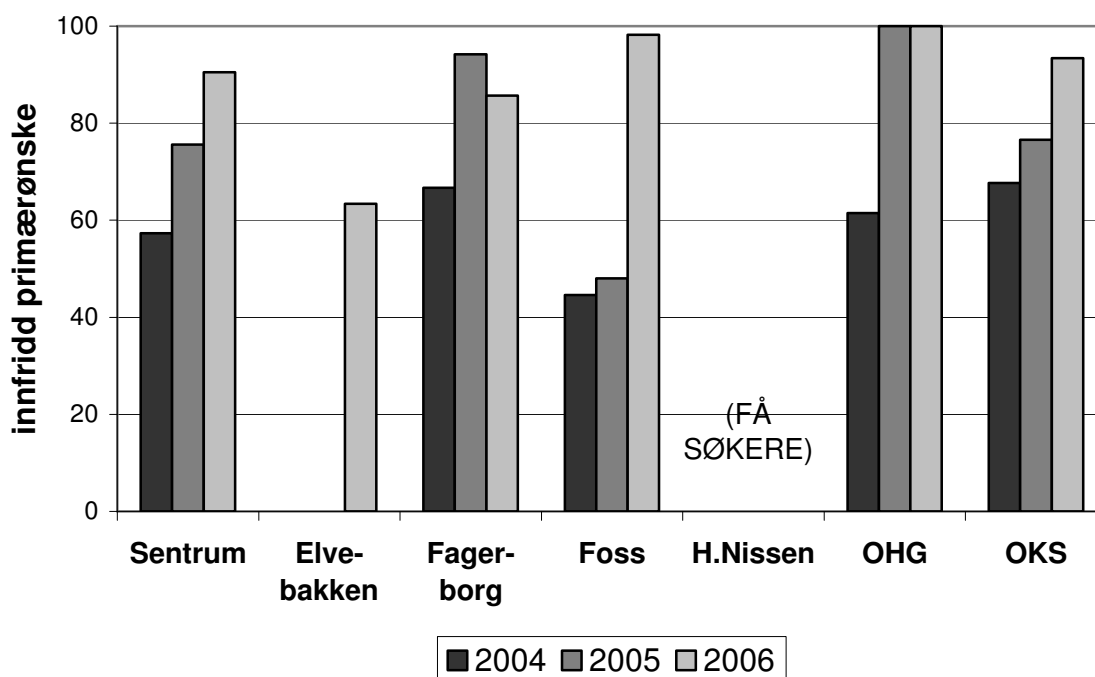
6.2 Dagens ordning gjør stor forskjell for ungdom i Sentrum

Vi velger å se bort fra de skolene som hadde mindre enn 40 søkere, og dette gjelder alle åtte figurer i denne serien. Et relativt beskjedent antall søkere med regionfortrinn til Hartvig Nissens skole, spesielt i 2004, er grunnen til at søylene for Hartvig Nissens skole fjernet i figur 6.1., men det kan nevnes at innfrielse fortøner seg omtrent som for sentrumsregionen som helhet. Med 59 søkere ved 1. inntaket i 2006, er denne skolen inkludert i figur 6.2. De andre skolene som holdes utenfor i figurene som følger, er Bredtvet, Hellerud og Bjørnholt. Det samlede antall søkere til skoler i regionen er likevel medregnet i søylene for hele regionen.

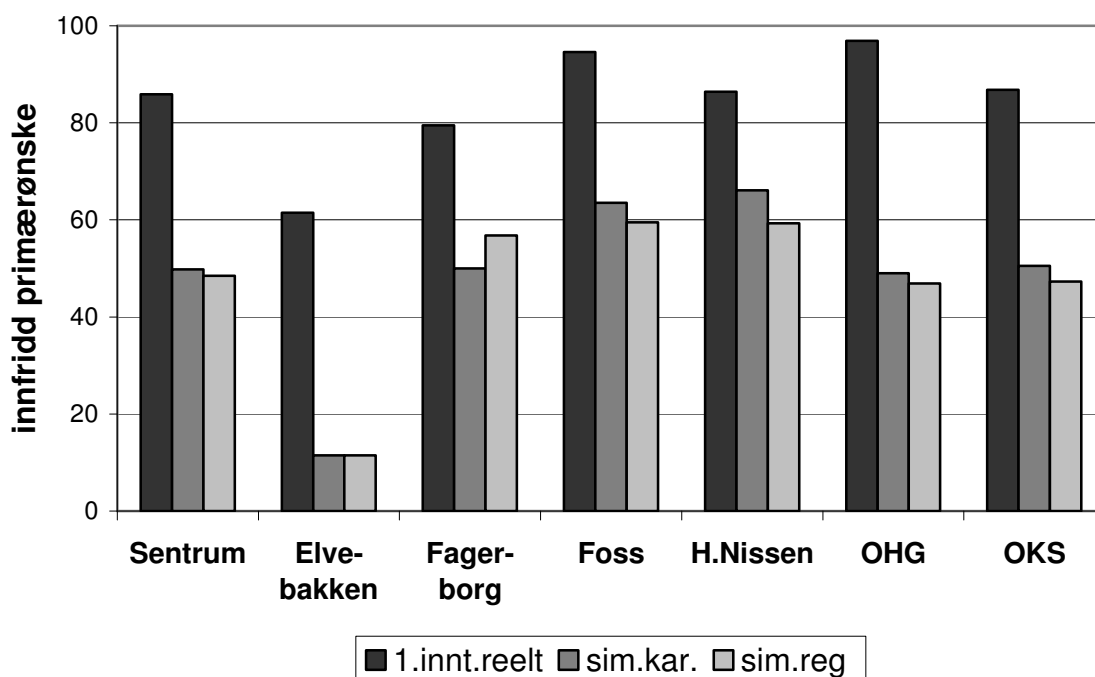
Der hvor vi har store nok tall fra 2. inntak til skolene i sentrum, ser vi at søkerne kom dårligere ut i 2004 under ordningen med karakterbasert inntak. Når vi ikke ser forskjell fra 2004 til 2005 ved Foss, men derimot stor forskjell fra 2005 til 2006, er det verdt å merke seg at det var store svingninger i søkertallene med en topp i 2005, hvilket også fremgår av tabell 3.6 ovenfor. Antallet søkere fra ungdomsskoler som i dag gir fortrinn til videregående skoler i region Sentrum, var henholdsvis 65, 102 og 70 i 2004, 2005 og 2006.

Figur 6.2 viser at andre inntaksordninger enn den gjeldende, ville gi tøffere konkurranse for de søkerne som i dag har regionfortrinn til skoler i sentrum. Fremfor alt viser dette seg for søkerne til Elvebakken. Et inntak på grunnlag av karakterer ville gi så mye som 50 prosentpoeng færre blant søkerne fra sentrum plass på denne skolen når dette var deres førsteønske. En inndeling i tre regioner ville gi det samme resultatet. Det betyr at når ungdom fra sentrum får konkurranse fra søkere i de andre regionene ved at sistnevnte tildeles regionfortrinn til bestemte skoler, er resultatet for sentrumsungdommene omtrent det samme som ved rent karakterbasert inntak. Vi har ingen holdepunkter for at dette alternative regionbaserte inntaket er til fordel for søkere fra sentrum, snarere tvert imot ved fire av de seks skolene.

Figur 6.1: *Andeler med innfridd førsteønske om skole i sentrum blant søkerne med fortrinn til regionen etter 2. inntaket i 2004, 2005 og 2006. $N_{2004}=227$; $N_{2005}=315$; $N_{2006}=338$.*

Figur 6.2: *Andeler med innfridd førsteønske om skole i sentrum blant søkerne med fortrinn til regionen etter 1.inntaket i 2006, etter simulert karakterbasert inntak og etter simulert inntak med nye regiongrenser på den samme søkermassen. $N=460$.*

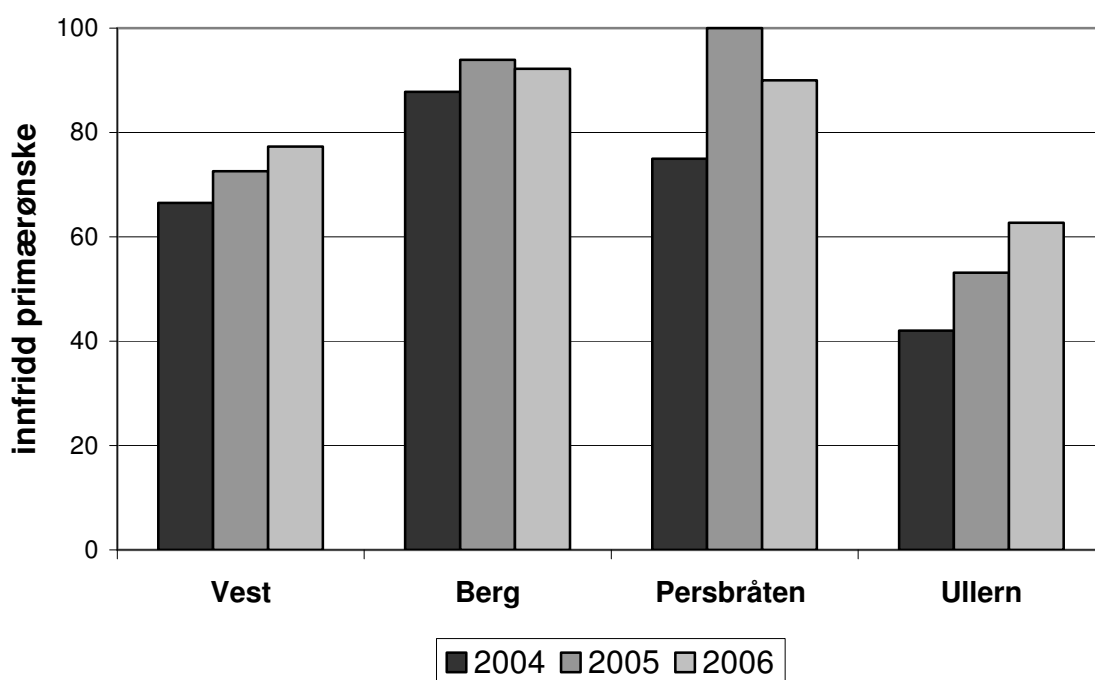

6.3 Inntaksordning betyr mindre i de ytre regionene

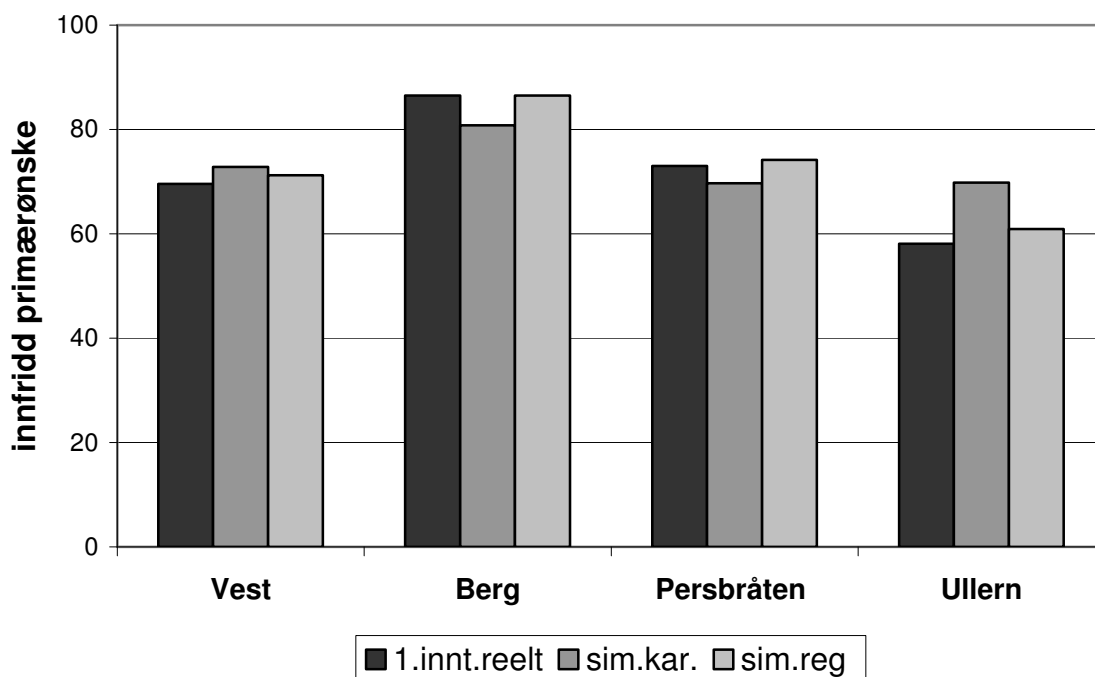
Stadig flere fikk innfridd førsteønske om skole i egen region blant søkerne i vest, slik det fremgår av figur 6.3.. Dette ligner på det bildet som er tegnet tidligere av hvordan søkerne ble imøtekommet uavhengig av regionfortrinn. Figurene 5.7 og 5.8 gir omtrent nøyaktig de samme resultatene som figur 6.3 og 6.4. Så lenge søkerne til region Vest svært ofte er de med fortrinn til regionen, er dette ikke overraskende.

Når søkningen og dimensjoneringen holdes konstant, ser vi av figur 6.3 at søkerne til Ullern i større grad fikk innfridd dette førsteønsket under et karakterbasert regime. Samtidig synes det som søkerne til Berg og Persbråten kan ha fordel av en regionbasert inntaksordning. En mulig forklaring på hva som skjer for søkerne til Ullern er at under et regionbasert inntak kan primærsøkere fortrennes av sekundærsøkere til Ullern som har høyere poengsum, men som ikke har kommet inn på sitt primærønske i sentrum.

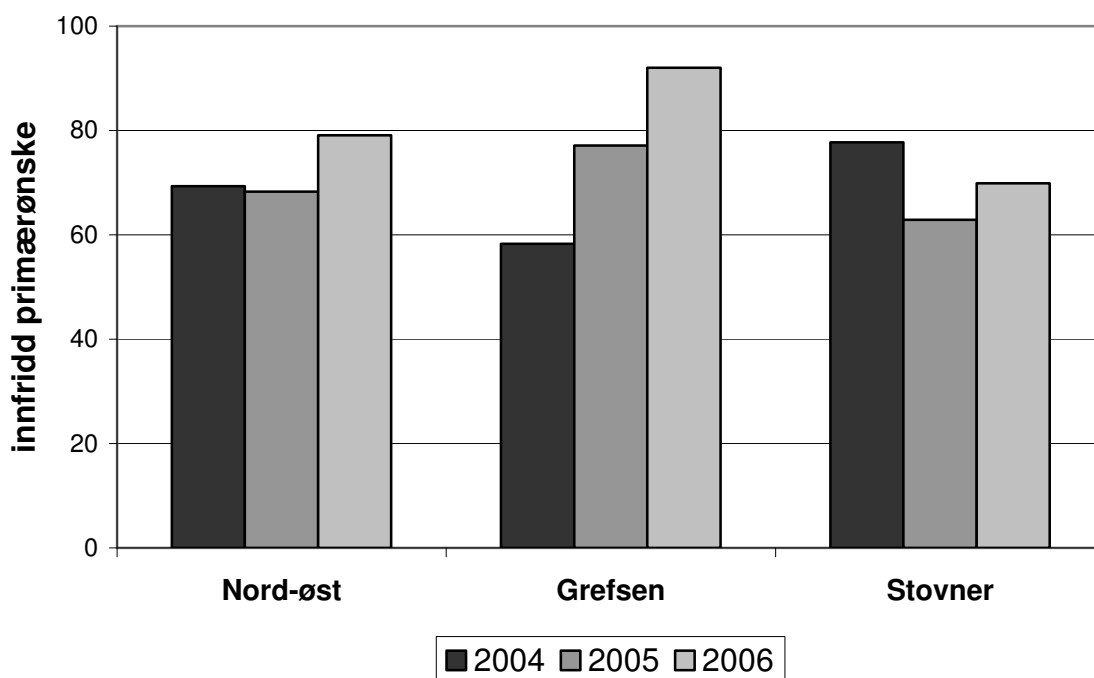
Figur 6.3: *Andeler med innfridd førsteønske om skole i region Vest blant søkerne med fortrinn til regionen etter 2. inntaket i 2004, 2005 og 2006. $N_{2004}=203$; $N_{2005}=259$; $N_{2006}=331$.*

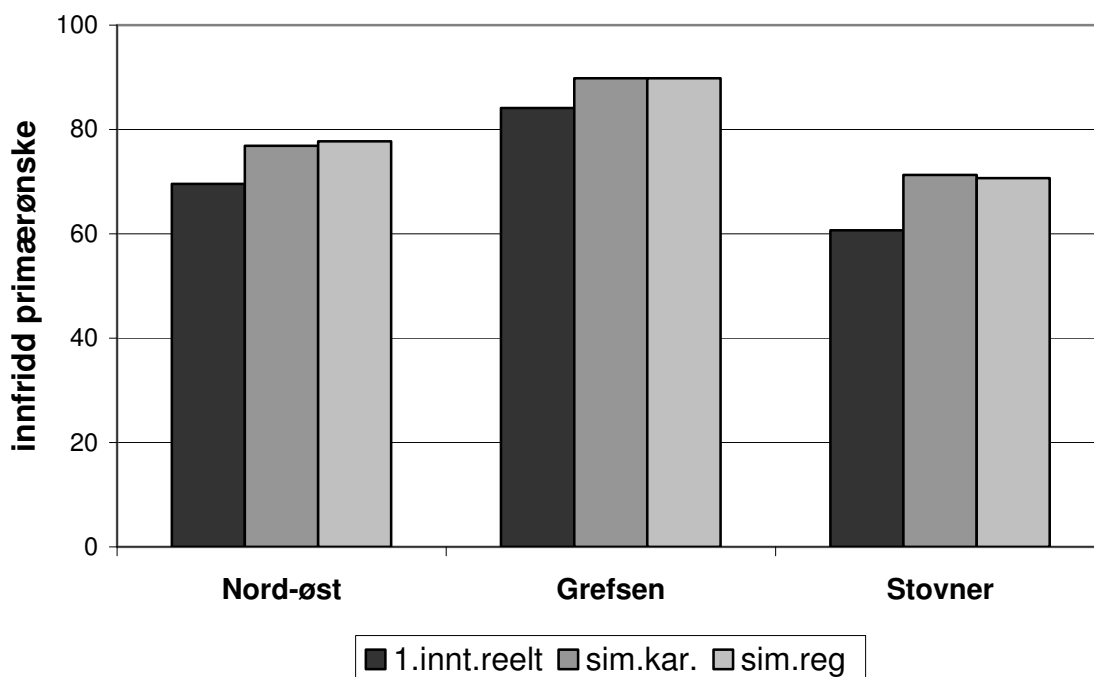
Figur 6.4: *Andeler med innfridd førsteønske om skole i region Vest blant søkerne med fortrinn til regionen etter 1. inntaket i 2006, etter simulert karakterbasert inntak og etter simulert inntak med nye regiongrenser på den samme søkermassen. $N=372$.*

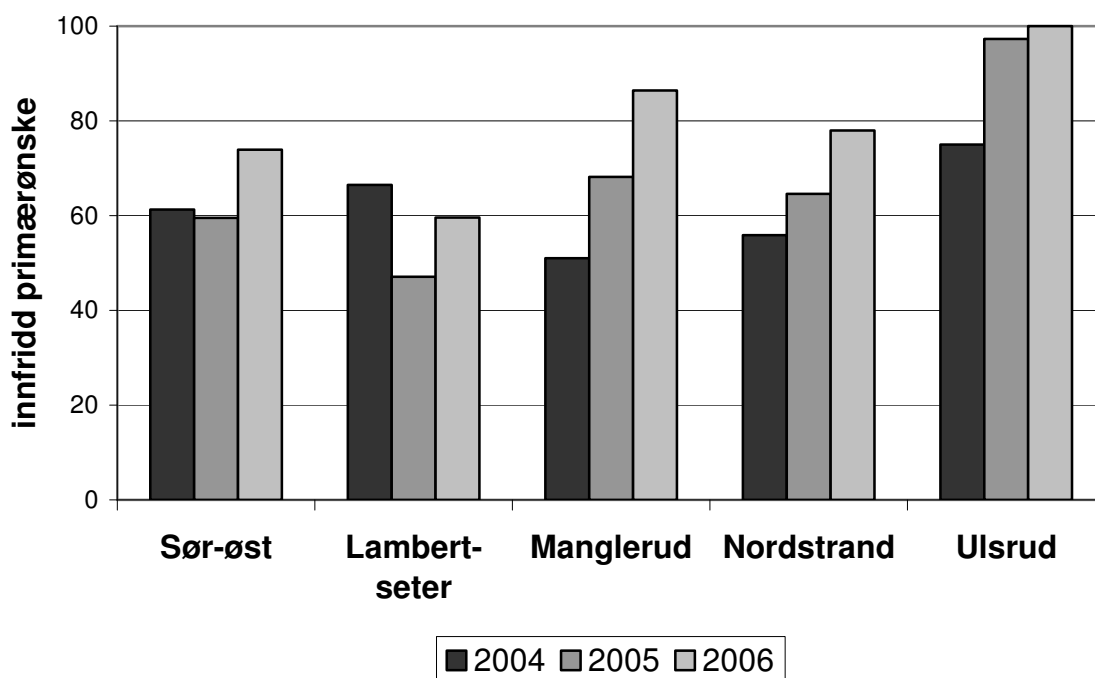
Figur 6.5: *Andeler med innfridd førsteønske om skole i region Nord-øst blant søkerne med fortrinn til regionen etter 2. inntaket i 2004, 2005 og 2006. $N_{2004}=192$; $N_{2005}=227$; $N_{2006}=230$.*

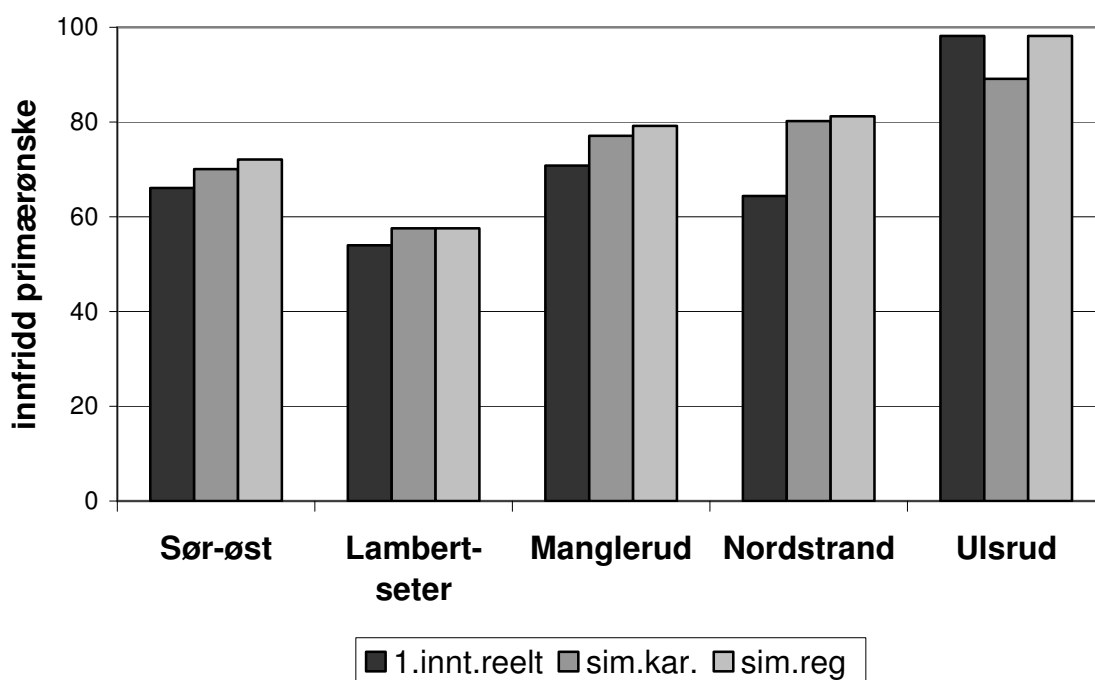
Figur 6.6: *Andeler med innfridd førsteønske om skole i region Nord-øst blant søkerne med fortrinn til regionen etter 1.inntaket i 2006, etter simulert karakterbasert inntak og etter simulert inntak med nye regiongrenser på den samme søkermassen. $N=247$.*

Figur 6.7: *Andeler med innfridd førsteønske om skole i region Sør-øst blant søkerne med fortrinn til regionen etter 2. inntaket i 2004, 2005 og 2006. $N_{2004}=475$; $N_{2005}=610$; $N_{2006}=501$.*

Figur 6.8: *Andeler med innfridd førsteønske om skole i region Sør-øst blant søkerne med fortrinn til regionen etter 1.inntaket i 2006, etter simulert karakterbasert inntak og etter simulert inntak med nye regiongrenser på den samme søkermassen. $N=569$.*

Også resultatene for regioninterne søkere til skolene i Nord-øst (figur 6.5 og 6.6) ligner svært mye på resultatene for alle søkere uavhengig av om de hadde regionfortrinn eller ikke (figur 5.9 og 5.10), hvilket er forenlig med at de regioninterne søkerne til disse skolene praktisk talt ikke har konkurranse fra andre søkere i byen. Igjen ser vi at innfrielsesraten etter 2. inntak har gått i motsatte retninger ved de to skolene Grefsen og Stovner når vi sammenligner resultatene fra 2004 under gammel ordning med resultatene etter innføringen av eksisterende ordning. Når søkningen og dimensjoneringen holdes konstant ser vi imidlertid at litt flere søkere imøtekommes med karakterbasert inntak ved begge skoler. Også simulering med utvidet regiongrense virker i samme retning. Dette er ikke fordi utvidelsen medfører fortrinn til to av skolene i sentrum, dette er det ikke tatt hensyn til i beregningen ettersom vi her ønsker å sammenligne situasjonen for de samme søkerne under varierende inntaksordninger.

I region Sør-øst kom de regioninterne søkerne bedre ut etter innføringen av den nye inntaksordningen enn i 2004, slik figur 6.7 viser, selv om Lambertseter, som hadde svært mange søkere i 2005, avviker fra dette bildet. Igjen ligner resultatene svært mye på resultatet av inntaket av alle søkere til de aktuelle skolene, illustrert i figur 5.11. Som drøftet tidligere har dette trolig vel så mye med dimensjoneringen å gjøre som med inntaksordningen. Resultatet av 1.inntaket i 2006 med de to simuleringene (figur 6.8) tilsier at litt større andeler av søkerne ville ha fått innfridd førsteønsket med karakterbasert inntak eller med alternative regiongrenser. Dette ligner bildet fra region Nord-øst.

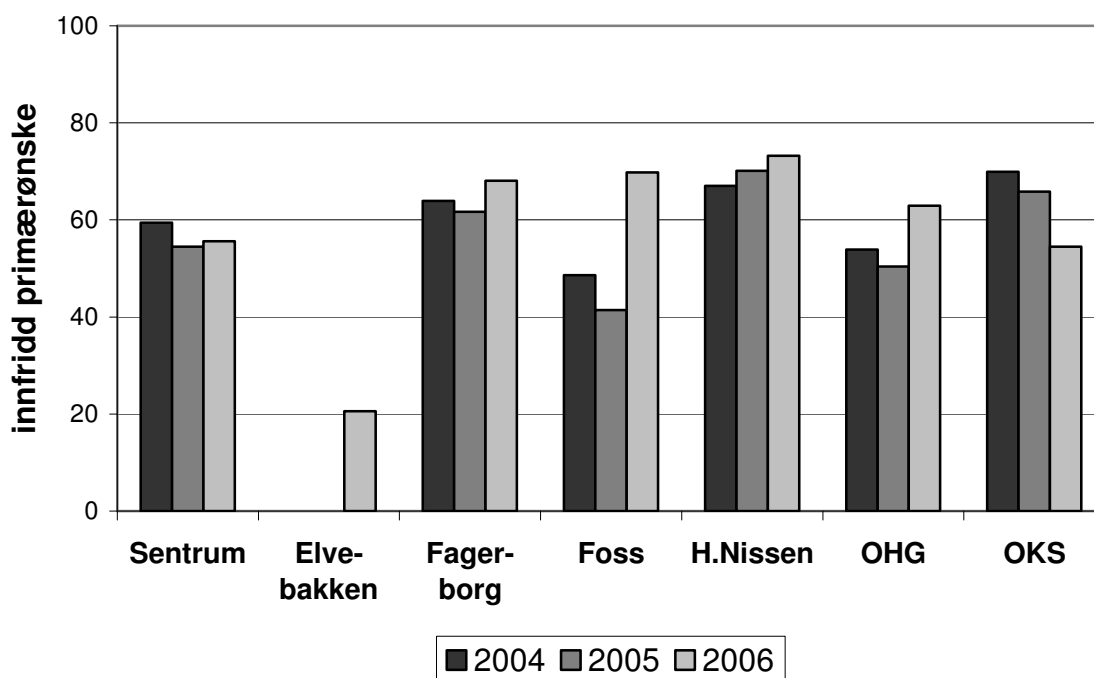
Samlet sett er det åpenbart at ungdom i de tre ytre regionene får innfridd sine førsteønsker i omtrent samme omfang uansett hvilken inntaksordning som gjelder. For ungdom i sentrum gir karakterbasert inntak og den alternative regioninndelingen som er prøvd betydelig dårligere innfrielsesrate enn den gjeldende ordningen.

6.4 Søkere uten fortrinn til sentrum ville ha tjent på karakterbasert inntak

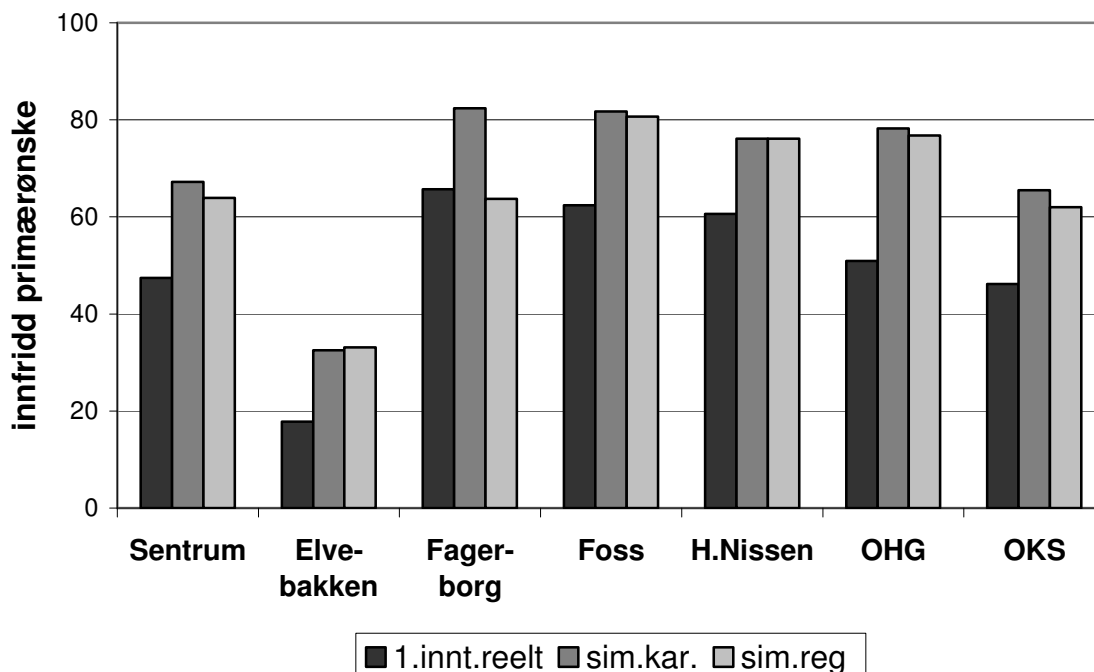
Når inntaksordning har så stor betydning for hvordan søkere i sentrum imøtekommes på førsteønsker om skole, vil det være interessant å få innblikk i hvor mye inntaksordningen betyr for sjansene til søkere fra andre områder av byen å få innfridd førsteønske om plass ved sentrumsskolene. Vi ser et øyeblikk bort fra den problemstillingen som dreier seg om å få gå på en skole i sitt nærmiljø.

For søkerne samlet var det en nedgang i andel med innfridd førsteønske om sentrumsskole, men dette bildet er ikke entydig når vi bryter ned på skoene enkeltvis. Igjen kan forholdet mellom søkningen og dimensjoneringen ha vel så mye å si som inntaksordningen for det bildet som fremkommer i figur 6.9. Antallet søkere fra ungdomsskoler utenfor sentrum var betydelig høyere i 2004 enn i 2005, men tok seg opp i 2006.

Figur 6.9: *Andeler med innfridd førsteønske om skole i region Sentrum blant søkerne uten fortrinn til regionen etter 2. inntaket i 2004, 2005 og 2006. $N_{2004}=877$; $N_{2005}=796$; $N_{2006}=899$.*

Figur 6.10: *Andeler med innfridd førsteønske om skole i region Sentrum blant søkere uten fortrinn til regionen etter 1.inntaket i 2006, etter simulert karakterbasert inntak og etter simulert inntak med nye regiongrenser på den samme søkermassen. $N=842$.*

Når imøtekommelsen under ulike inntaksordninger kartlegges for den samme søkermassen, som i figur 6.10, kommer det tydelig frem at et karakterbasert inntak, tjener interessene til

de ungdommene som i dag ikke har fortrinnsrett til sentrumsskolene. Vi får også et ganske klart bilde av at de samme søkerne ville ha tjent på en inndeling i tre regioner som ville ha gitt dem bedre innpass ved de forskjellige sentrumsskolene. Bortsett fra søkerne til Fagerborg som, uvisst hvorfor, ikke ville ha kommet like godt ut med en tredeling av byen, gir den alternative regioninndelingen omtrent den samme effekten som et rent karakterbasert inntak.

Spørsmålet gjenstår da om hvem en ønsker å tilgodese: ungdom i sentrum som får fortrinn til skolene i eget nærmiljø med en regionbasert inntaksordning, eller ungdom utenfor sentrum som vil fortrenge søkerne i sentrum når inntaket skjer etter konkurranse på grunnlag av karakterer. Dette spørsmålet bør også vurderes i lys av det som er dokumentert i kapittel 5 om nedre poengsum for de sist inntatte søkerne på henholdsvis poengkvote og regionkvote. Også kapittel 7 om grad av heterogenitet ved den enkelte skole som følger de ulike inntaksregimene, må trekkes med i vurderingen.

Det kan nevnes at de som har fordel av karakterbasert inntak, nærmere bestemt differansen mellom de med innfridd høyest prioriterte skoleønske etter 1. inntak i 2006 og etter simulert karakterbasert inntak blant søkere uten fortrinnsrett til skolene i sentrum, utgjør i absolutte tall 167 individer. Antallet som har fordel av regionfortrinn til sentrum etter tilsvarende regneoperasjon utgjør 166 individer.¹⁶ Dette tydeliggjør at spørsmålet dreier seg om hvilken "kø" som skal slippes frem til et definert antall plasser.

6.5 Videresøkte under ulike inntaksordninger

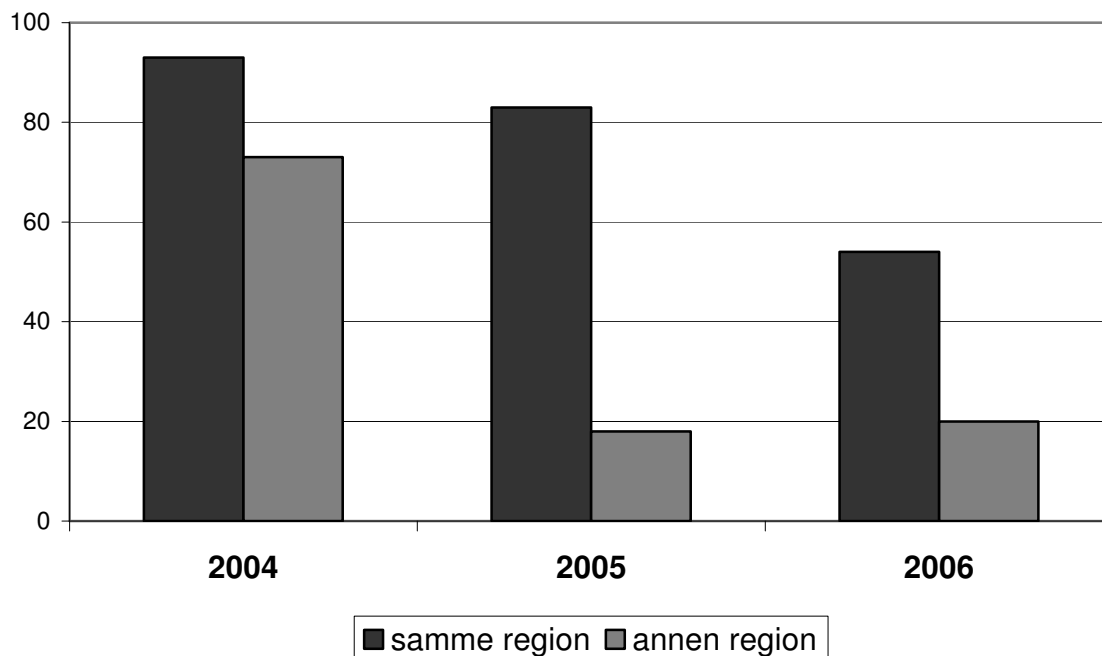
Til slutt skal vi se på utviklingen i andeler videresøkte under de ulike inntaksregimene. Med dette nærmer vi oss på sett og vis spørsmålet om å få gå på en skole i nærmiljøet fra motsatt kant: Hvilke andeler må ut av egen region, når de ikke har kommet inn på skole i den regionen hvor deres høyest prioriterte skole befinner seg? Vi skal imidlertid se at spørsmålet med fordel kan reformuleres: Hvor (i hvilke regioner) ligger de skolene som har ledig kapasitet? Og dernest melder følgende spørsmål seg: Hvor mye betyr egentlig inntaksordningen i dette bildet?

Videresøkt betyr at en søker ikke kom inn på noen av de tre skoleønskene som var ført opp under ønsket om allmennfag/studiespesialisering og fikk et skoletilbud på siden av de søkte skolene. Her forholder vi oss stadig til alle søkere med allmennfag/studiespesialisering som høyest prioriterte kurs/programområde-ønske. Det handler derfor om et tilbud på siden av de tre høyest prioriterte skolene på søknaden. Spørsmålet er om den skolen søkeren fikk

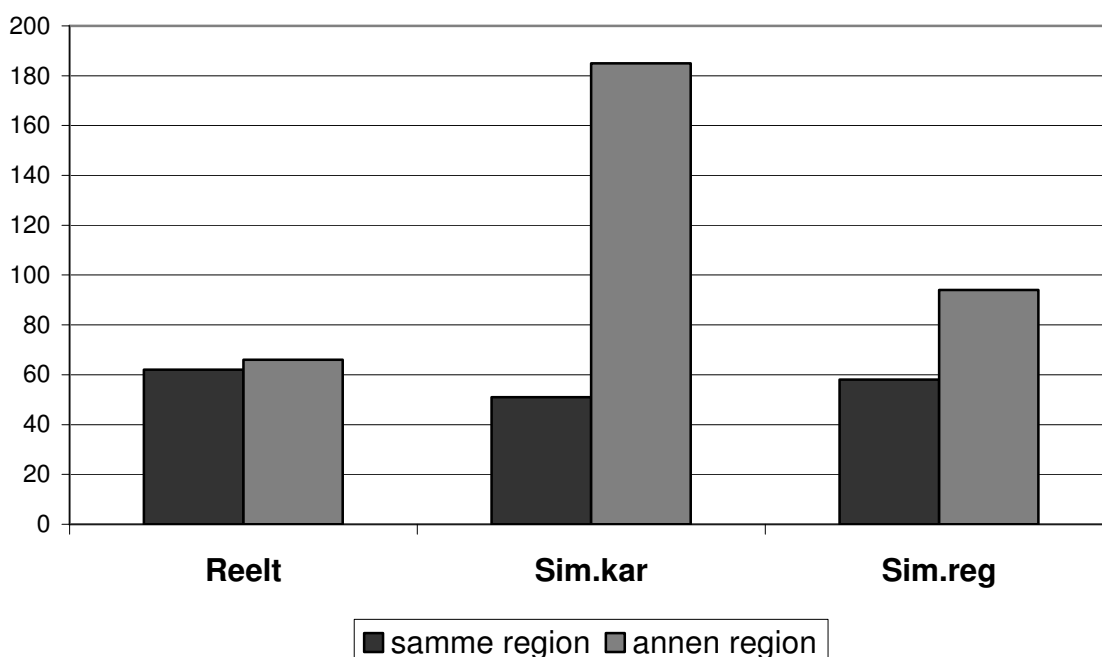
---

¹⁶ Disse tallene kan en også anslå ved å studere figurene 6.10 og 6.2 med de antall søkere som er oppgitt i figuroversiktene.

Figur 6.11: *Antall videresøkte etter 2. inntak i 2004, 2005 og 2006, etter om de fikk tilbud om plass på en skole i samme region eller en annen region enn den de hadde regionfortrinn til (etter dagens ordning) i kraft av deres avgiverskole når høyest prioriterte skole på søknaden var en skole i deres egen region.*

Figur 6.12: *Antall videresøkte etter 1. inntak i 2006 og etter simulert karakterbasert inntak og simulert inntak med tre regioner på den samme søkermassen, delt etter om de fikk tilbud om plass på en skole i samme region eller en annen region enn den de hadde regionfortrinn til etter dagens ordning (reelt og simulert karakterbasert) og etter utvidede regiongrenser (simulert regionbasert) når høyest prioriterte skole på søknaden var en skole i deres egen region.*

tilbud om, og som ikke var blant de tre høyest prioriterte skoleønskene, ligger innenfor eller utenfor den regionen vedkommende søker har hatt regionfortrinn til

Igjen definerer vi avgiverregion bare ut fra søkerens avgiverskoler, for at vi skal kunne sammenlignet med inntaket i 2004. Når det handler om resultater av simulert inntak med nye regiongrenser på søkermassen fra 2006, er avgiver- og mottakerregioner definert i overensstemmelse med hvordan de tre regionene er avgrenset, og vi forholder oss bare til dem som har førsteønske om en skole i egen region. Vi har slått alle regioner sammen, men vil etter hvert omtale forskjeller mellom regionene, selv om dette ikke er synlig i figurene.

Figur 6.11 viser at antallet videresøkte (med den avgrensningen vi har gjort her) var høyere i 2004 under karakterbasert inntaksordning, og lavere de to påfølgende årene med ny inntaksordning. I de to siste inntakene er antallet videresøkte til annen region enn den søkerens høyest prioriterte skole tilhørte, betydelig lavere enn i 2004. Dette kan også handle om søkning og dimensjonering vel så mye som inntaksordning. Når det var flere videresøkte i 2004 kan dette være en konsekvens av at programmeringen for karakterbasert inntak har større potensiale for videresøking. Som redegjort for mot slutten av forrige kapittel, vil en med høyere poengsum, selv om vedkommende ikke er søker til den aktuelle skolen, kunne fortrenge en med lavere poengsum som faktisk har søkt skolen, under karakterbasert inntak. Under regionbasert inntak, vil videresøkte fordeles på de skolene som har ledig kapasitet etter at alle andre søkere er gitt tilbud i samsvar med sine første-, andre- eller tredjeønsker.

En må huske at i 2004 eksisterte ikke regioner og derfor heller ingen regel om at videresøkningen fortrinnsvis skulle skje til skoler i samme region.¹⁷ Utover hva en kan lese av figuren, kan det opplyses at videresøkningen av ungdom i det som i dag er region Sentrum og region Vest, skjedde til skoler på tvers av dagens regiongrenser. I 2005 og 2006 var videresøkningen til andre regioner nokså beskjeden i forhold til videresøkningen til samme region. Igjen er det en tendens til at søkere fra region Sentrum og også i noen grad fra region Vest videresøkes på tvers av regiongrenser, mens søkere i regionene Nord-øst og Sør-øst i stor grad får plass på en skole i egen region.

Til grunn for dette mønsteret ligger det at det er skolene med ledig kapasitet som mottar videresøkte, og disse skolene befinner seg i region Nord-øst og Sør-øst. Så å si ingen videresøkes til regionene Vest og Sentrum, fordi disse skolene er godt søkt. Videresøking skjer som nevnt etter at alle har fått tilbud i henhold til skoleønskene sine. Videresøking i dagens inntaksordning reflekterer derfor hvilke skoler som er dårlig søkt. Når videresøkte med regionfortrinn til Nord-øst eller Sør-øst fikk tilbud i egen region, handler det om at de dårlig søkte skolene befinner seg nettopp i disse regionene. Også i et rent karakterbasert inntak reflekterer videresøkningen i stor grad hvilke skoler som er dårlig søkt.

---

¹⁷ Ifølge Inntakskontoret i Utdanningsetaten var videresøkningsssekvensene likevel i stor grad definert slik at søkerne først ble forsøkt plassert på skoler i nærheten av søkerens avgiverskole.

I 1. inntaket fra 2006, illustrert i figur 6.12, er det først og fremst åpenbart at de videresøkte er flere enn de var i 2. inntaket samme år (figur 6.11), spesielt er antallet videresøkte til annen region betydelig redusert i 2. inntaket. Dette er imidlertid ikke overraskende, når søkere med tilbud takker nei osv. I et karakterbasert inntak på denne søkermassen fra 2006, ville svært mange videresøkes på tvers av dagens regiongrenser, og så mye som ni av ti blant disse var fra regionene sentrum eller vest. Det er åpenbart at et karakterbasert inntak tvinger søkere fra sentrum ut av sentrum. Når vi formulerer dette slik, er det fordi den skolen de hadde som førsteprioritet lå i deres egen region. Dette var også avgrensningen for kartleggingen av hvor godt søkere i sentrum kom ut med hensyn til innfrielse av førsteønske om skole, som illustrert i figur 6.2 over.

I simuleringen med alternative regiongrenser, har et høyt antall fått plass på en skole på tvers av de nydefinerte regiongrensene. Utover hva en kan lese av figuren, bør det nevnes at en stor overvekt av de med tilbud i annen region enn den de hadde som førsteønske, var ungdom i en utvidet region Vest.¹⁸ Det dreier seg om hele 83 søkere. Det viser seg at alle disse søkerne hadde fått plass på en av de tre minst søkte skolene i region Nord-øst og Sør-øst, dersom inntaket hadde skjedd med den regioninndelingen som gjelder for denne simuleringen.¹⁹ Dette innebærer en relativt lang reisevei, og det er verdt å merke seg at et karakterbasert inntak ville hindret lang reisevei bare for et fåtall av de samme søkerne. De søkerne i sentrum og region vest som har de laveste karakterpoengene vil kunne få lang reisevei, ettersom de tildeles plass på lite søkte skoler som ligger i andre deler av byen. Ordningen med regionfortrinn demmer i noen grad opp for dette, men det vil fortsatt være slik at de søkerne som stiller aller svakest, vil få den tilleggsutfordringen det innebærer å måtte reise til en annen kant av byen. Når dette rammer ungdom fra regionene Sentrum eller Vest blir dette synlig som kryssing av eksisterende regioner. For søkere som får plass på en lite søkt skole i egen region, kan også reiseavstanden bli relativt stor, og det er en vesentlig forskjell på å reise langt ut fra ønske om å gå på en bestemt skole versus å reise langt fordi det var det tilbudet en fikk.

Vi kan konkludere med at for ungdom i sentrum er det åpenbart at regionfortrinn sikrer deres mulighet for å gå på en skole i deres nærmiljø, og at en rent poengbasert inntaksordning medfører at disse ungdommene i større grad tildeles plasser i andre regioner. For ungdom utenfor sentrum har det ikke like mye å si hvilken inntaksordning som gjelder når spørsmålet er om de kommer inn på en skole i samme region. Når videresøkte får plass i samme region og dette er en av de ytre regionene, kan dette

---

¹⁸ Det vil si dagens region vest med tillegg av Hartvig Nissen og Oslo handelsgymnasium som mottakerskoler, samt de avgiverskolene som er definert inn i dagens region vest i tillegg til en utvidelse med Majorstua, Ruseløkka og Uranienborg.

¹⁹ Dersom det var karakterbasert inntak som gjaldt, ville nesten tre firedeler av de samme søkerne ha fått plass på de samme skolene, og etter det reelle regionbaserte 1. inntaket var litt over halvparten av de 83 søkerne gitt tilbud ved de samme skolene i Nord-øst og Sør-øst.

imidlertid handle om at de får plass på de dårligst søkte skolene, som nettopp ligger i de ytre regionene. Om dette er en skole i deres nærmiljø vil selvfølgelig variere.

7 Er elevmassen blitt mer heterogen?

En målsetning ved den nye inntaksordningen er at sammensetningen av elevmassen skal bli mer heterogen. I hvilken grad denne målsetningen blir oppfylt skal undersøkes i dette kapitlet. Spørsmålet om heterogenitet vil undersøkes langs de tre dimensjonene etnisitet, skoleflinkhet og sosial bakgrunn. Heterogenitet langs disse dimensjonene vil undersøkes på to måter. For det første, vil vi vise enkle prosentandeler i ulike kategorier på skolene og i de fire regionene. Vi vil da undersøke hvordan andelen elever med forskjellige kjennetegn (som ikke-vestlig bakgrunn, med spesielt høye og lave karakterer, og med ulike sosiale bakgrunnskjenntegn) på de ulike skolene og i de ulike regionene, varierer mellom ulike opptaksregimer. I tillegg vil vi beregne ulike segregeringsindekser langs de samme dimensjoner. Disse indeksene vil beskrives i mer detalj nedenfor.

7.1 Segregeringsindekser

En tilnærming til sosial segregering er å beregne indekser for ulikhet etter utvalgte sider ved elevenes hjemmebakgrunn. For oss vil hovedformålet med slike beregninger være å sammenligne inntaket i 2006 med inntaket i 2004 og med de to simulerte inntakene, for å vurdere om endringen i inntaksregime har hatt noen virkning.

Det finnes en rekke ulike indekser for etniske minoriteters segregering fra majoritetsbefolkningen etter bosted. Dette har naturlig hatt betydelig aktualitet i USA, for segregering mellom ”hvite” og ”svarte” i ulike nabolag (eller ulike skoler). Massey og Denton (1988) foretok en empirisk sammenligning av 20 forskjellige mål på ”residential segregation” i befolkningen i de 60 største ”metropolitan areas” i USA, og fant høye interkorrelasjoner mellom de ulike indekser, spesielt ulike indekser for samme overordnet begrep—som jevnhet i fordelingen på ulike geografiske enheter (eller skoler), eller graden av ”lokal eksponering” som en gruppe har av en annen gruppe. Det gir grunn til å ha tillit til at ulike indekser som regel vil understøtte de samme substansielle konklusjoner om tiltagende eller avtagende segregering.

Vi vil anvende slike mål på ”residential segregation” på skoler. Vi vil kunne se om ulike inntaksregimer påvirker graden av segregering mellom grupper i de offentlige videregående skoler, ved å sammenligne indeksberegningene under ulike betingelser.

Et mål på ulikhet som lenge har vært brukt i faglitteraturen er *The Dissimilarity Index*. Nyere mål, beskrevet og brukt av Clotfelter, Ladd og Vigdor (2002) er bl.a. *The Exposure Rate* og *The Gap Based Segregation Index*. Disse indeksene kan alle ta verdier mellom 0 og 1. De verdier som Exposure Rate indeksen kan ta, er dessuten begrenset av andelen av befolkningen som inngår i de to gruppene som legges til grunn for indeksen, og hvilken gruppe man velger å behandle som ”minoritet”.

Alle disse målene gjelder dikotomiske (todelte) variabelers fordeling. De er som regel blitt brukt til å belyse en lavstatus-minoritets grad av segregering fra eller integrering med en høystatus "majoritet"; men kan likegodt brukes til det motsatte—graden av segregering av en spesielt ressurssterk minoritet fra en majoritet av "vanlige folk".

Her vil vi først beskrive de segregeringsmål som vi vil beregne her, og de dimensjoner vi vil beregne segregering langs. Deretter vil vi presentere segregeringsindeksene og kommentere dem kort.

Dissimilarity Index

Denne "forskjellsindeksen" (D) måler avvik fra jevn fordeling av en minoritetsgruppe på ulike enheter (for eksempel nabolag, skolekretser eller skoler). Koeffisienten uttrykker forholdstallet mellom det antall minoritetsmedlemmer som ville måtte flytte hvis man skulle oppnå en jevn fordeling, over det antall som ville måttet flytte om det hadde vært maksimal segregering mellom minoriteten og majoriteten. "It represents the percentage of the minority group that would have to move to new neighborhoods in order to achieve perfect integration of that group" (<http://cronkite.pp.asu.edu/census/seg.htm>). Formelen finnes lett ved å søke på nettet sammen med ulike eksempler på forklarende beskrivelser. Den er også gitt i Massey og Denton (1988). Indeksverdien D kan beregnes etter denne formel:

$$D = \frac{\sum_{i=1}^n [t_i | p_i - P | / 2TP (1 - P)]}{n}$$

der t_i er hele befolkningens antall i en gitt geografisk lokal enhet (i) (for eksempel en skole), og p_i er minoritetsbefolkningen andel av befolkningen i denne lokale geografiske enheten (i); T og P er henholdsvis hele befolkningen og minoritetsandelen i det området som man vil beregne D for (f.eks. hele byen); og n er antallet lokale geografiske enheter (f.eks. skoler) som inngår i beregningene. Jo høyere D er, jo større ulikhet (eller ujevnheter i fordelingen) viser indeksen.

Exposure Rate

Denne "eksponeringsraten" måler hvor stor eksponering majoritetspersoner typisk vil ha av minoriteten, innen de lokale enheter (f.eks. nabolag, skolekretser) hvis segreringsgrad man vil vurdere. Vi vil bruke den versjon som er formulert av Clotfelter *et al* (2002:9) og som anvendt på skolesegreringsproblematikk kan beskrives som "the percentage of minority students enrolled with the typical majority student".²⁰

²⁰ "This exposure rate is simply a weighted average of the racial composition of schools, where the shares of white enrolments are used as weights. If all school districts were racially balanced, the exposure rate would reach its maximum value, which is equal to the nonwhite percentage in the district. At the other extreme, if whites and nonwhites attended entirely separate schools, the exposure rate would be zero, indicating that the average white student attended a school with no nonwhites. " (Clotfelter et al., 2002: 10).

Til forskjell fra de andre segregeringsindeksene er denne indeksen altså ikke symmetrisk. Indeksen for ”majoriteten” vil være ulik ”indeksen for minoriteten” i samme område (med mindre begge har ca 50 % av befolkningen). Verdien vil også avhenge av den andel av befolkningen som minoriteten utgjør i hele det område man beregner indeksen for.

Formelen for denne indeksen (E) i et gitt geografisk område k (f.eks. en by) kan skrives slik:

$$E_k = \frac{\sum_{i=1}^n (W_i * \%NW_i)}{\sum W_i}$$

der W_i er antall majoritetsmedlemmer i en gitt geografisk enhet eller skole ”i”, $\%NW_i$ er prosenten av minoritetsmedlemmer i samme lokale geografiske enhet ”i”, og n er antallet av slike lokale enheter. Hvis disse lokale enheter er skoler, vil E være et mål på prosenten av minoritets elever som den typiske majoritets elev er ”eksponert” for i det større geografiske område som skoler er del av. En kan også tenke på E som det gjennomsnittlige innslag av minoritets elever i en skole når andelen av majoritets elever ved en skole brukes som vektor i beregningen av dette gjennomsnittet. E_k vil naturligvis bli svært liten hvis det vi regner som en ”minoritet” er en svært liten andel av alle elever i det større område ”k”.

Segregation Index

Segregeringsindeksen (S), som utviklet av Clotfelter *et al.* (2002:10), er ”prosentpoengsgapet” (eller avstanden i prosentpoeng) mellom den maksimalt mulige exposure rate (som er prosenten med ”minoritetsbakgrunn” i hele befolkningen) og den faktiske eksponeringsraten som majoriteten opplever av minoriteten. Det siste er E_k , eller eksponeringsraten, som beskrevet ovenfor. Formelen for denne ”gap based” segregeringsindeksen for en større geografisk enhet ”k” (f.eks. en by) kan skrives slik:

$$S_k = (\%NW_k - E_k) / \%NW_k$$

7.1.1 Beregning av segregeringsindekser

Hver av de tre indeksene som er beskrevet ovenfor vil bli beregnet flere ganger i dette kapitlet: Først vil vi undersøke hvordan spredningen av de mest og minst skoleflinke elevene er på skolene, under ulike inntaksbetingelser. Vi konstruerer da fire dikotome variabler: én hvor vi skiller ut de ti prosentene med høyest karakterersum fra grunnskolen, én hvor vi skiller ut de tjue prosent beste karakterene, og to hvor vi skiller ut henholdsvis de ti og tjue prosent laveste karakterene fra grunnskolen²¹. Indeksene vil estimeres ut fra

²¹ Helt presist er det her snakk om prosentandeler av de som har søkt seg til studieretningen for allmenne, økonomiske og administrative fag (i 2004) og det studieforbredende studieprogrammet (i 2006). De som ikke søkte seg til denne studieretningen inngår med andre ord ikke i prosentueringsgrunnlaget. De korrekte betegnelsene ville dermed være ”de som har karakterer fra grunnskolen som er blant de ti (eller tjue) prosent laveste (eller høyeste) av de i byen som har søkt om opptak på studieretningen for allmenne, økonomiske og administrative fag (i 2004) og det studieforbredende studieprogrammet (i 2006)”. For å forenkle framstillingen noe, vil disse betegnes som de ”som har karakterer fra grunnskolen som er blant de ti (eller tjue) prosent laveste (eller høyeste) i byen”.

hvilken skole elevene var på i 2004 og tilsvarende for 2006. I tillegg vil vi estimere indekser for det reelle førsteinntaket i 2006, for hvordan et simulert førsteinntak under et rent karakterbasert inntaksregime ville ha vært og for et simulert førsteinntak hvor byen deles i tre regioner (hvor sentrum deles på de tre andre regionene).

Deretter beregner vi tilsvarende indekser for segregering etter innvandrerstatus. For å måle dette har vi laget en variabel som skiller ut alle med ikke-vestlig bakgrunn (både innvandrere og etterkommere) og en som bare skiller ut de ikke-vestlige innvandrerne. Sosial bakgrunn måles ved fem ulike variabler. To hvor de som oppgir at henholdsvis mor eller far ikke har studert, to som skiller ut de som oppgir at mor eller far er uten arbeid, og en som skiller ut de som oppgir at de har mer enn 1000 bøker hjemme. Dersom disse indeksene tyder på større segregering i 2004 eller i simuleringen av et rent karakterbasert regime, kan det tyde på at det nye inntaksregimet øker heterogeniteten i de offentlige videregående skolene.

7.2 Segregering etter karakterer

Spørsmålet vi vil søke svar på her, er i hvilken grad de med gode karakterer får inntak på andre skoler enn de med spesielt lave karakterer fra grunnskolen, og om inntaksbestemmelsene påvirker dette mønsteret. Tidligere i rapporten har vi sett at de ulike inntaksregimenes innvirkning på karaktergrensene på de ulike skolene, varierer mellom regionene. På sentrumsskolene øker spredningen på det regionsbaserte inntaket, mens inntaksregime spiller mindre rolle for inntaksgrensene i region Sør-øst. Her vil vi se nærmere på andeler elever og søkere i ulike regioner og skoler, som har grunnskolekarakterer blant de beste og dårligste i byen.

Dette skal undersøkes ved hjelp av fire variabler med to verdier. Først undersøker vi hvordan elever med de ti prosent laveste karakterene fra grunnskolen fordeles på skoler og regioner på ulike tidspunkter og under ulike inntaksregimer. Vi ser da på hvilken region elevene gikk på ungdomsskole ("avgiverregion") i 2004 og 2006, og sammenligner det med hvilken region den videregående skolen de er elever på ligger. Vi sammenligner også fordelingen på regioner ved det reelle førsteinntaket i 2006, med hvordan den ville ha vært med et helt karakterbasert inntaksregime og med et inntaksregime som fjernet sentrumsregionen og fordelte sentrumsskolene på de tre andre regionene. Deretter vil vi vise tilsvarende fordelinger av de tjue prosent svakeste elevene, og for de tjue og ti prosent skoleflinkeste elevene fra grunnskolen.

7.2.1 Hvor havner de ti prosent "svakeste"?

Først vil vi altså undersøke hvordan de ti prosent svakeste elever og søkere fordeler seg, og Tabell 7.1 viser andeler i de fire regionene som har karakterer fra grunnskolen som er blant de ti prosent svakeste i byen.

Tabell 7.1: *Andel i de fire regioner som har karakterer fra grunnskolen som er blant de ti prosent laveste i byen etter ulike inntaksregimer og tidspunkter. Prosent.*

	avgiverregion 04	Elev 04	avgiverregion 06	elev 06	1. inntak	Simulert karakterinntak	Simulert region
Sentrum	7,1	0,3	12,1	3,4	2,5	0,1	1,3
Vest	10,4	1,7	3,2	5,4	0,4	0,4	0,4
Nord-øst	11,1	14,7	10,4	13,6	12,0	4,6	5,5
Sør-øst	10,2	22,9	10,9	19,9	24,2	29,9	28,4
Hele byen	10,0	10,0	8,8	10,3	10,9	10,9	10,9

Hvis vi sammenligner avgiverregion med den regionen hvor ungdommen er blitt elever, er det både i 2004 og 2006 slik at andelen svake elever er noe høyere enn andelen svake som er bosatt i regionen i alle regionene unntatt i sentrum. Det er altså færre svake som kommer inn (eller søker seg til) sentrum. Unntaket fra dette mønsteret er i region vest hvor andelen svake *elever* er betydelig lavere enn andelen svake bosatt i regionen i 2004, mens tendensen er motsatt i 2006. Det kan tyde på at det er blitt lettere for svake vestkantelever å komme inn på skoler i regionen, men også på at søkemønsteret kan ha endret seg. Størst opphopning av svake elever finner vi på skoler i region Sør-øst. Andelen svake elever som kommer fra grunnskoler i regionen er omtrent som bygjennomsnittet, mens hele 20 til 25 prosent av elevene i regionens videregående skoler tilhører de ti prosent svakeste i byen.

Hvis vi sammenligner det reelle førsteinntaket med de to simuleringene, ser vi at det reelle førsteinntaket er det inntaksregimet som gir høyest andel svake elever i sentrum og region nord-øst, mens andelen svake elever i region sør-øst er lavest etter det reelle førsteinntaket. I region vest er andelen svake elever uforandret under de forskjellige inntakene. Disse resultatene kan altså tyde på at de svakeste elevene spres noe mer på regionene under det nye inntaksregimet. Den betydelige overrepresentasjonen av svake elever i sør-øst blir noe lavere, mens andelen svake elever går noe opp i sentrum og i nord-øst. Hvordan ser det så ut på skolenivå? Det undersøkes i tabellen nedenfor.

Tabell 7.2: Prosentandel ved ulike skoler som har karakterer fra grunnskolen som er blant de ti prosent laveste i byen etter ulike inntaksregimer og tidspunkter (Skolens regiontilhørighet i parentes*).

	Elever 2004	Elever 2006	Reelt førsteinntak	Simulert karakterinntak	Simulert tredelt region
Fagerborg (S)	0,8	0,0	0,0	0,0	6,9
Nordstrand (SØ)	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Stovner (NØ)	8,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Lambertseter (SØ)	0,0	0,5	0,5	0,5	0,5
Oslo katedralskole (S)	0,0	0,6	0,0	0,0	0,0
Grefsen (NØ)	0,0	0,7	0,7	0,7	0,7
Berg (V)	0,8	1,2	0,0	0,0	0,0
Elvebakken (S)	---	1,6	1,5	1,5	1,5
Hartvig Nissens (S)	0,0	1,6	1,6	0,0	0,0
Ullern vgs (V)	3,0	1,9	0,6	0,6	0,6
Foss (S)	0,0	2,6	0,0	0,0	0,0
Oslo handelsgymnasium (S)	0,5	9,4	8,4	0,0	0,0
Manglerud (SØ)	0,7	10,5	0,0	5,7	11,4
Persbråten (V)	1,2	12,8	0,6	0,6	0,6
Bjørnholt (SØ)	---	32,8	29,0	27,5	37,7
Ulsrud (SØ)	32,9	38,7	38,4	37,8	42,7
Bredtvet (NØ)	41,9	52,8	32,7	12,0	14,7
Hellerud (SØ)	85,8	62,9	67,5	90,5	72,0
Hele byen	10,0	10,3	10,9	10,9	10,9

*SØ=Sør-Øst, NØ=Nord-Øst, V=Vest, S=Sentrum

Det mest slående i tabellen er de store forskjellene mellom skolene. På Hellerud er et stort flertall av elevene blant byens ti prosent lavest presterende, uansett inntaksordning, mens en del andre skoler har svært få eller ingen elever fra denne kategorien. Vi ser også at forskjellene er klart størst ved et helt karakterbasert inntaksregime. Det simulerte karakterbaserte inntaket i 2006 ville ha ført til at 90 prosent av de som ble tilbudt plass på Hellerud hadde vært blant de ti prosent svakeste i byen, mens det hadde vært hele 8 skoler helt uten slike elever. Vi ser også at konsentrasjonen av svake elever var større i 2004 enn i 2006. Dette tyder i likhet med forrige tabell på at de svakeste elevene spres noe mer med gjeldende inntaksordning, eller med andre ord på at heterogeniteten når det gjelder innslaget av faglig svake elever er noe høyere med den nye inntaksregimet.

Vi ser også at forskjellene mellom ulike inntaksregimer kan være relativt store på enkelte skoler. Fra 2004 til 2006 har andelen elever med svake resultater fra grunnskolen økt sterkt på Bredtvet, Manglerud, Persbråten og Oslo handelsgymnasium. Mens den er blitt betydelig lavere på Hellerud og Stovner. I tillegg er andelen av byens ti prosent svakeste elever tre ganger høyere på den nyetablerte Bjørnholt enn i byen som helhet.

I Tabell 7.1 så vi at konsentrasjonen av prestasjonssvake elever var betydelig høyere på skoler i region Sør-øst enn i resten av byen. Av Tabell 7.2 ser vi at det også innad i regionen er en opphopning av svake elever på enkelte skoler. På Lambertseter og Nordstrand er slike elever så godt som fraværende, på Manglerud er andelen av de svakeste elevene omtrent som gjennomsnittet i byen, mens andelen svake elever er betydelig høyere enn i byen som helhet på Bjørnholt, Ulsrud og Hellerud. Også internt i de

andre regionene ser vi liknende tendenser. I region Vest var det i 2006 en opphopning av de svakeste elevene på Persbråten (om enn ikke mye høyere enn bygjennomsnittet). I sentrum er andelene små, men i den grad det gikk prestasjonssvake elever på skoler i sentrum høsten 2006, var de elever ved Oslo Handelsgymnasium. I region nord-øst er også konsentrasjonen av de svakeste elevene sterk, og av elevene på regionens skoler som tilhører de ti prosent svakeste, er de aller fleste elever ved Bredtvet. Mindre enn én prosent av elevene på Grefsen og Stovner er blant de ti prosent svakeste elevene i byen, mens det gjelder over halvparten av elevene på Bredtvet høsten 2006. I denne regionen ser det altså ut til at det nye inntaksordningen har ført til økt konsentrasjon av svake elever. Stovner har ikke lenger noen elever som er blant de ti prosent svakeste i byen, mens denne andelen har økt med over ti prosentpoeng ved Bredtvet. Det kan altså se ut til at segregeringen ikke er blitt mindre *internt* i regionene.

7.2.2 Hvor havner de tjue prosent "svakeste"?

Vi har altså sett at spredningen av elevene med de ti prosent laveste karakterene fra grunnskolen påvirkes en god del av inntaksordningen, og at andelen svake elever er blitt noe mer spredt på byens skoler. Samtidig har vi sett at konsentrasjonen av svake elever internt i regionene er betydelig. I dette avsnittet undersøker vi hvordan mønsteret blir hvis vi utvider andelen svake elever til de tjue prosent svakeste. Tabell 7.3 viser andelen i de fire regionene som har karakterer fra grunnskolen blant de tjue prosent laveste i byen.

Tabell 7.3: *Prosentandel i de fire regioner som har karakterer fra grunnskolen som er blant de tjue prosent laveste i byen etter ulike inntaksregimer og tidspunkter.*

	avgiverregion 04	elev 04	avgiverregion 06	elev 06	1. inntak	Simulert karakterinntak	simulert region
Sentrum	18,5	0,3	21,9	7,6	6,9	0,2	3,0
Vest	19,4	20,6	13,1	18,5	14,5	15,1	15,5
Nord-øst	21,3	29,1	19,6	24,9	27,5	27,5	21,7
Sør-øst	20,9	36,4	21,1	32,9	37,1	43,2	43,0
Hele byen	20,2	20,2	18,7	20,0	21,6	21,6	21,6

Mønstrene i tabellen er relativt like de vi så i Tabell 7.1: både i 2004 og 2006 var andelen svake elever noe høyere enn andelen svake som var bosatt i regionen, i alle regionene unntatt i sentrum. Færre svake kommer altså inn (eller søker seg til) sentrum, andelen svake elever ved sentrumsskolene var imidlertid langt høyere i 2006 enn i 2004. Også når vi ser på de 20 prosent svakeste er opphopningen størst i region Sør-øst, og lavest i sentrum. Vi ser også her at det reelle førsteinntaket gir høyere andel svake elever i sentrum og i region nord-øst, enn de to simuleringene, og andelen svake elever i region sør-øst er lavest etter det reelle førsteinntaket. Også disse resultatene tyder altså på at de svakeste elevene spres noe mer på regionene under det nye inntaksregimet.

Da vi ovenfor så på andeler med karakterer blant de ti prosent laveste, fant vi at det trass i en tendens til større spredning på regionene så ut til å være sterke segregeringstendenser mellom skoler innad i regionene. I Tabell 7.4 undersøkes dette for de 20 prosent svakeste.

Tabell 7.4: *Prosentandel ved ulike skoler som har karakterer fra grunnskolen som er blant de tjue prosent laveste i byen etter ulike inntaksregimer og tidspunkter (Skolens regiontilhørighet i parentes*).*

	Elever 2004	Elever 2006	Reelt førsteinntak	Simulert karakterinntak	Simulert tredelt region
Nordstrand (SØ)	1,5	0,0	0,7	3,4	4,1
Stovner (NØ)	34,7	0,0	0,0	4,6	3,8
Lambertseter (SØ)	0,0	0,5	0,5	0,5	0,5
Oslo katedralskole (S)	0,0	0,6	0,0	0,0	0,0
Berg (V)	0,8	1,2	0,0	0,0	0,0
Ullern vgs (V)	3,0	2,6	1,3	1,3	1,3
Fagerborg (S)	0,8	3,5	1,4	0,7	17,4
Grefsen (NØ)	0,0	4,5	0,7	0,7	0,7
Foss (S)	0,0	7,2	3,3	0,0	0,0
Hartvig Nissens (S)	0,0	8,1	11,0	0,0	0,0
Elvebakken (S)	---	9,4	6,1	1,5	1,5
Oslo handelsgymnasium (S)	0,5	14,8	15,4	0,0	0,0
Manglerud (SØ)	14,2	37,6	28,6	37,9	41,4
Persbråten (V)	49,7	50,6	41,0	42,8	43,9
Bjørnholt (SØ)	---	52,5	50,7	56,5	59,4
Ulsrud (SØ)	75,2	62,0	61,6	62,8	65,2
Hellerud (SØ)	94,5	79,8	79,0	95,0	88,0
Bredtvet (NØ)	59,1	92,1	75,3	71,3	56,0
Hele byen	20,2	20,0	21,6	21,6	21,6

*SØ=Sør-Øst, NØ=Nord-Øst, V=Vest, S=Sentrum

Igjen ser vi at mønsteret er relativt likt det vi så ovenfor, da vi så på de ti prosent svakeste. Forskjellene mellom skolene er svært store. På en del skoler er mer enn halvparten av elevene blant de 20 prosent svakeste i byen, mens andre skoler ikke har slike elever i det hele tatt. Vi ser også at det på noen skoler er stor forskjell mellom 2004 og 2006. I 2004 var for eksempel hver tredje elev på Stovner blant de 20 prosent svakeste, mens det i 2006 ikke var noen slike elever ved skolen. I samme region ser vi at andelen på Bredtvet har gått fra 59 prosent i 2004 til 92 i 2006. I region Nord-øst har det med andre ord vært en tendens til økt segregering etter at inntaksordningen ble endret. Sannsynligvis har dette også med endret søkemønster å gjøre, og det kan se ut til at når valget begrenses til Stovner versus Bredtvet (slik den nye ordningen i større grad legger opp til), så vil flere til Stovner. De endrede inntaksreglene har altså økt innslaget av svake elever ved Bredtvet til over 90 prosent. På Hellerud ser derimot de nye reglene ut til å ha redusert andelen svake elever, selv om hele 80 prosent av skolens elever er blant de 20 prosent svakeste i Oslo. I region vest er de svakeste elevene i stor grad samlet på Persbråten, mens de i sør-øst er overrepresentert ved Manglerud, Bjørnholt, Ulsrud og Hellerud. På Lambertseter og Nordstrand er derimot svake elever nærmest fraværende. Vi ser også at svake elever er underrepresentert ved alle sentrumsskolene, med størst innslag av svake elever ved Oslo handelsgymnasium.

Ved sammenligning av de tre kolonnene lengst til høyre i tabellen ser vi at ulike inntaksregimer ville gi relativt store utslag på enkelte skoler. Dersom det regionbaserte inntaket med bare tre regioner hadde blitt gjennomført ville for eksempel andelen svake elever ved Fagerborg økt fra 1,4 til 17,4, mens det på Oslo handelsgymnasium og Hartvig Nissen ville ha redusert andelen fra henholdsvis 15,4 og 11,0 til 0. På svært populære skoler som Oslo katedralskole, Lambertseter og Berg ville det derimot ikke spilt noen rolle for denne andelen. Alt i alt kan vi, ut fra resultatene ovenfor, konkludere med at det nye inntaksregimet ser ut til å øke spredningen av de svakeste elevene totalt sett, men at det innad i regionene fortsatt er sterk segregering, og i enkelte tilfeller (som i region nord-øst) økende segregering.

7.2.3 Hvor havner de tjue prosent "flinkeste"?

Vi har altså sett at det nye inntaksregimet totalt sett, ser ut til å ha bidratt til økt heterogenitet når det gjelder de svakeste elevene. Hvordan er det så med de mest skoleflinke elevene? Er det bare et speilbilde av fordelingen av de svake elevene, eller kan vi se andre mønstre? Siden både det gamle og det nye inntaksregimet er relativt karakterbasert, kan det tenkes at type regime vil ha mindre betydning for spredningen av de flinkeste elevene enn for spredningen av de svakeste. Det er tenkelig at de flinkeste vil komme inn der de ønsker, uavhengig av hvilket av disse regimene som gjelder. I så fall vil det avgjørende være søkningen og ikke inntaksordningen. Nedenfor vil slike spørsmål undersøkes nærmere. Først vil vi se på fordelingen av de med de tjue prosent beste karakterene på regioner og skoler. Deretter vil vi avgrense "de flinkeste" ytterligere, ved å se på fordelingen av de med de ti prosent beste karakterene. Tabell 7.5 nedenfor viser fordelingen på regioner av ungdom med de tjue prosent beste karakterene, under ulike inntaksregler og på ulike tidspunkter.

Tabell 7.5: *Prosentandel i de fire regioner som har karakterer fra grunnskolen som er blant de tjue prosent høyeste i byen etter ulike inntaksregimer og tidspunkter.*

	avgiverregion 04	elev 04	avgiverregion 06	elev 06	1. inntak	simulert karakterinntak	simulert region
Nord-øst	19,1	9,6	18,7	6,8	6,0	5,8	6,0
Vest	17,1	9,4	24,1	11,8	12,0	12,0	12,2
Sør-øst	20,7	10,9	20,3	12,0	11,0	10,6	10,7
Sentrum	22,1	39,6	16,8	39,0	41,4	41,9	41,6
Hele byen	19,5	20,1	20,4	20,7	20,3	20,3	20,3

Igjen ser vi at avviket fra bygjennomsnittet er langt høyere når det gjelder mottakerregion enn avsenderregion, og de flinkeste elevene er svært overrepresentert i sentrumsregionen. Når det gjelder fordelingen av de flinkeste elevene er forskjellene mellom 2004 og 2006 mindre enn de var da vi ovenfor så på de svakeste elevene. Det gjelder i enda større grad hvis vi sammenligner de ulike inntaksregimene lengst til høyre i tabellen. Det ser med

andre ord ut til at inntaksordning spiller mindre rolle for hvor de 20 prosent flinkeste elevene havner. I Tabell 7.6 nedenfor undersøker vi om dette også gjelder på skolenivå.

Tabell 7.6: Prosentandel ved ulike skoler som har karakterer fra grunnskolen som er blant de tjue prosent høyeste i byen etter ulike inntaksregimer og tidspunkter (Skolens regiontilhørighet i parentes*).

	Elever 2004	Elever 2006	Reelt førsteinntak	Simulert karakterinntak	Simulert tredelt region
Bredtvet (NØ)	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Hellerud (SØ)	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Manglerud (SØ)	2,7	0,8	0,7	0,7	0,7
Ulsrud (SØ)	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2
Persbråten (V)	0,6	1,8	1,7	1,7	1,7
Bjørnholt (SØ)		3,3	1,4	1,4	1,5
Nordstrand (SØ)	12,4	3,7	4,1	4,1	4,1
Grefsen (NØ)	17,6	6,0	6,7	5,9	6,7
Ullern vgs (V)	2,3	9,1	9,6	9,6	9,6
Stovner (NØ)	8,3	12,2	12,3	12,3	12,3
Hartvig Nissens (S)	21,4	19,5	21,3	18,9	22,8
Elvebakken (S)		20,3	21,2	21,2	21,2
Berg (V)	29,4	24,4	24,3	24,3	24,9
Fagerborg (S)	14,5	28,0	29,9	29,9	29,9
Oslo handelsgymnasium (S)	37,6	34,1	36,6	36,1	36,6
Lambertseter (SØ)	37,4	43,7	48,9	46,7	47,3
Foss (S)	39,5	45,4	50,3	47,7	51,6
Oslo katedralskole (S)	78,3	72,8	74,7	82,9	73,4
Hele byen	20,1	20,7	20,3	20,3	20,3

*SØ=Sør-Øst, NØ=Nord-Øst, V=Vest, S=Sentrum

Igjen ser vi at det er svært store forskjeller mellom skolene. På Oslo katedralskole er rundt tre firedeler av elevene blant de 20 prosent mest skoleflinke i byen, mens Bredtvet og Hellerud ikke hadde noen slike elever i 2006. Fra 2004 til 2006 har andelen elever som er blant de med de 20 prosent beste karakterene fra grunnskolen endret seg relativt mye på en del skoler. Dette har sannsynligvis mer å gjøre med endret søkemønster enn med endret inntaksordning. Vi ser også at det er små og til dels helt ubetydelige forskjeller mellom de tre ulike inntaksregimene lengst til høyre i tabellen.

7.2.4 Hvor havner de ti prosent "flinkeste"?

Hvilken inntaksordning som gjelder ser altså ut til å spille mindre rolle for fordelingen av de 20 prosent flinkeste, enn det hadde for fordelingen av de svakeste elevene. Det er grunn til å tro at inntaksregime vil spille en enda mindre rolle for fordelingen av de ti prosent flinkeste elevene. Nedenfor undersøkes dette, og Tabell 7.7 viser hvordan de ti prosentene med høyest karaktersnitt fra grunnskolen fordeles på de fire regionene.

Tabell 7.7: Prosentandel i de fire regioner som har karakterer fra grunnskolen som er blant de ti prosent høyeste i byen etter ulike inntaksregimer og tidspunkter.

	Avgiverregion 04	Elev 04	Avgiverregion 06	Elev 06	1. inntak	Simulert karakterinntak	Simulert region
Nord-øst	11,6	6,0	9,1	2,3	2,2	2,2	2,2
Sør-øst	9,5	4,6	10,0	5,2	5,0	5,0	5,0
Vest	8,5	4,8	10,9	6,6	6,6	6,6	6,6
Sentrum	11,4	20,9	8,5	19,7	20,8	20,8	20,8
Hele byen	9,9	10,3	9,8	10,2	10,0	10,0	10,0

Vi ser som ventet at det reelle førsteinntaket og de to simulerte førsteinntakene gir identiske fordelinger på de fire regionene. De flinkeste elevene er sterkt overrepresentert i sentrum, mens de er mest underrepresentert i region Nord-øst. Elever med gode karakterer er altså ulikt fordelt på skoler i forskjellige regioner, men de tre inntaksregimene som undersøkes her påvirker ikke denne fordelingen. I Tabell 7.8 nedenfor undersøkes det i hvilken grad det er variasjon på skolenivå, og tabellen viser andeler elever på ulike skoler som har karakterer fra grunnskolen blant de ti prosent beste i Oslo.

Tabell 7.8: Prosentandel ved ulike skoler som har karakterer fra grunnskolen som er blant de ti prosent høyeste i byen etter ulike inntaksregimer og tidspunkter (Skolens regiontilhørighet i parentes*).

	Elever 2004	Elever 2006	Reelt førsteinntak	Simulert karakterinntak	Simulert tredelt region
Bredtvet (NØ)	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Hellerud (SØ)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Manglerud (SØ)	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Persbråten (V)	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Ulsrud (SØ)	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Bjørnholt (SØ)		1,6	0,0	0,0	0,0
Grefsen (NØ)	10,1	2,2	3,0	3,0	3,0
Nordstrand (SØ)	4,4	2,2	2,0	2,0	2,0
Stovner (NØ)	5,8	3,8	3,8	3,8	3,8
Ullern vgs (V)	0,8	3,9	3,8	3,8	3,8
Elvebakken (S)		6,3	6,1	6,1	6,1
Fagerborg (S)	6,9	7,0	7,6	7,6	7,6
Hartvig Nissens (S)	9,4	8,1	7,9	7,9	7,9
Berg (V)	15,1	15,9	15,6	15,6	15,6
Oslo handelsgymnasium (S)	19,7	17,9	19,8	19,8	19,8
Lambertseter (SØ)	15,8	19,1	22,8	22,8	22,8
Foss (S)	19,3	20,4	22,9	22,9	22,9
Oslo katedralskole (S)	44,7	47,5	48,7	48,7	48,7
Hele byen	10,3	10,2	10,0	10,0	10,0

*SØ=Sør-Øst, NØ=Nord-Øst, V=Vest, S=Sentrum

På skolenivå ser vi at fordelingen av de ti prosent flinkeste er identisk under de tre ulike inntaksregimene. De ti prosent flinkeste elevene kommer med andre ord inn der de ønsker. Når det gjelder forskjeller mellom skolene ser vi igjen at forskjellene er svært store. Nesten halvparten av elevene på Oslo katedralskole er blant de ti prosent flinkeste i Oslo, mens Bredtvet, Hellerud, Manglerud, Persbråten og Ulsrud ikke hadde noen slike elever i 2006.

Vi ser også at de ti prosent flinkeste elevene er overrepresentert på Berg, Oslo handelsgymnasium, Lambertseter og Foss, i tillegg til på Oslo katedralskole. I sentrum er det altså tre skoler hvor de aller flinkeste elevene er overrepresentert, mens det er én slik skole i region vest og én i region sør-øst. I region nord-øst er det derimot ingen slik skole, noe som også reflekteres i den lave andelen vi så i Tabell 7.7.

7.2.5 Er det polariseringstendenser innad på skolene?

Ovenfor har vi sett at det er polarisering mellom skolene. Noen skoler har en overvekt av spesielt flinke elever, mens andre har et stort flertall av elever som har karakterer som er blant byens laveste. Et annet interessant spørsmål i forbindelse med elevsammensetning i forhold til skoleflinkhet, handler om polarisering versus sentralisering internt på skolene. På noen skoler er det høye andeler elever som er befinner seg i ytterkantene av karakterfordelingen, mens det på andre skoler er få. Dersom det er betydelige andeler i begge ender av fordelingen (både mange som er blant de flinkeste og mange som er blant de svakeste) kan vi snakke om en *polarisert* elevmasse. Der hvor det er få i begge ender, kan vi snakke en *sentralisert* elevmasse. Andre tenkelige utfall er at det er opphopning av enten spesielt svake eller spesielt skoleflinke elever. Hvis vi ser tabell 7.4 og 7.6 i sammenheng, kan vi prøve å gi en beskrivelse av elevsammensetningen på skolene langs slike dimensjoner. I tabell 7.9 nedenfor gjengis andelen elever på de ulike skolene som hadde ungdomsskolekarakterer blant de 20 prosent beste i byen og de 20 prosent laveste, i 2004 og 2006. I tillegg har vi lagt sammen de to verdiene i kolonnene lengst til høyre.

Tabell 7.9: *Andel ved ulike skoler som har karakterer fra grunnskolen blant de 20% høyeste og laveste i byen og summen av disse andelenes i 2004 og 2006 (Skolens regiontilhørighet i parentes*).*

	20% laveste		20% høyeste		Summer av andeler blant 20 % høyeste og laveste	
	2004	2006	2004	2006	2004	2006
Nordstrand (SØ)	1,5	0	12,4	3,7	13,9	3,7
Grefsen (NØ)	0	4,5	17,6	6	17,6	10,5
Ullern vgs (V)	3	2,6	2,3	9,1	5,3	11,7
Stovner (NØ)	34,7	0	8,3	12,2	43	12,2
Berg (V)	0,8	1,2	29,4	24,4	30,2	25,6
Hartvig Nissens (S)	0	8,1	21,4	19,5	21,4	27,6
Elvebakken (S)	----	9,4	----	20,3	----	29,7
Fagerborg (S)	0,8	3,5	14,5	28	15,3	31,5
Manglerud (SØ)	14,2	37,6	2,7	0,8	16,9	38,4
Lambertseter (SØ)	0	0,5	37,4	43,7	37,4	44,2
Oslo handelsgymnasium (S)	0,5	14,8	37,6	34,1	38,1	48,9
Persbråten (V)	49,7	50,6	0,6	1,8	50,3	52,4
Foss (S)	0	7,2	39,5	45,4	39,5	52,6
Bjørnholt (SØ)	----	52,5	----	3,3	----	55,8
Ulsrud (SØ)	75,2	62	1,3	1,3	76,5	63,3
Oslo katedralskole (S)	0	0,6	78,3	72,8	78,3	73,4
Hellerud (SØ)	94,5	79,8	0,8	0	95,3	79,8
Bredtvet (NØ)	59,1	92,1	1,1	0	60,2	92,1
Hele byen	20,2	20	20,1	20,7	40,3	40,7

*SØ=Sør-Øst, NØ=Nord-Øst, V=Vest, S=Sentrum

I tabellen ser vi (i kolonnen lengst til høyre) at det i 2006 var langt færre elever i ytterkantene (blant de 20% svakeste eller beste) på Nordstrand, Grefsen, Ullern og Stovner enn i byen som helhet. I byen sett under ett er det rundt førti prosent som er enten blant de tjue prosent svakeste eller blant de tjue prosent flinkeste, mens det på disse skolene i 2006 bare var rundt ti prosent av elevene som kunne plasseres i endene av karakterfordelingen. Dette kan betegnes som en sentralisert elevmasse, i betydningen få elever med spesielt gode eller spesielt dårlige karakterer. I motsatt ende (med en mer polarisert elevmasse) finner vi Oslo handelsgymnasium og Foss, som i 2006 både hadde mer enn førti prosent av elevene i ytterkantene av fordelingen, og som hadde betydelige andeler i begge ender av fordelingen (om enn med en klar overvekt av skoleflinke elever). Oslo katedralskole og Lambertseter har også mer enn førti prosent av elevene i ytterkant av fordelingen, men der er så godt som alle elevene ytterkant blant de tjue prosent flinkeste i byen. I motsatt ende finner vi Persbråten, Bjørnholt, Ulsrud, Hellerud og Bredtvet, som alle hadde en opphopning av svake elever i 2006.

Når det gjelder utviklingen fra 2004 til 2006, ser vi at utviklingen varierer mellom skolene. Foss og Fagerborg har for eksempel fått både flere av de svakeste elevene og flere av de mest skoleflinke. Elevmassen på disse skolene har med andre ord blitt mer polarisert etter innføringen av det nye inntaksregimet. Ullern, Hartvig Nissen og Oslo handelsgymnasium ser også ut til å ha hatt en utvikling i retning av økt polarisering i perioden. På Nordstrand, Grefsen og Stovner har derimot utviklingen vært motsatt. Andelen elever i ytterkant av

karakterfordelingen har blitt redusert, noe som innebærer at en større andel av elevene har middels gode karakterer. Andre skoler har sett utvikling i retning av at andelen elever i ytterkantene øker, men bare på den ene siden. På Persbråten, Bredtvet og Manglerud har elevsammensetningen endret seg i retning av flere svake elever. Andelen svake elever har gått opp, mens andelen skoleflinke elever er relativt uforandret, i nærheten av null. Særlig sterk er denne tendensen på Bredtvet. De hadde i 2006 mange flere elever som er blant de svakeste i byen, og andelen som er blant de flinkeste har gått ned, og skolen har i 2006 ingen elever som er blant de 20 prosent flinkeste i byen. Hellerud har heller ingen elever som er blant de 20 prosent flinkeste i byen, men der er andelen elever som er blant de svakeste blitt redusert i betydelig grad. Også på Hellerud er det med andre ord en utvikling i retning av flere middels flinke elever. Ulsrud har også sett en reduksjon av andelen svake elever, uten at andelen elever som er blant de flinkeste har endret seg. Lambertseter har også opplevd en økning i bare den ene enden av karakterfordelingen, men i motsatt ende. Andelen elever som er blant de flinkeste har gått opp uten at det har vært noen endring i andelen svake elever (som fortsatt er omtrent null).

7.2.6 Oppsummering – segregeringsindekser etter prestasjonsnivå

De enkle krysstabellene vi har vist ovenfor tyder altså på at inntaksregime spiller en rolle for spredningen av de svakeste elevene, og at segregeringen av de svakeste elevene er blitt noe lavere under det nye inntaksregimet. Samtidig har vi sett at inntaksordningen spiller en ubetydelig rolle for spredningen av de mest skoleflinke elevene. I Tabell 7.10 nedenfor vil vi oppsummere om segregering etter prestasjonsnivå ved å vise estimerte indekser for spredning av de fire gruppene vi har sett på ovenfor. Øverst i tabellen presenteres indekser for spredning av elevene med de ti prosent laveste karakterene i 2004 og 2006, og for situasjonen etter det reelle førsteinntaket i 2006, og for de to simulerte førsteinntakene. Deretter kommer indekser hvor vi har skilt ut de tjue prosent svakeste, de tjue prosent beste, og nederst, de ti prosent beste. Hver enkeltkoeffisients størrelse er ikke intuitivt lett å vurdere. Leseren bør derfor rette oppmerksomheten mot eventuelle forskjeller mellom de samme koeffisienter under ulike betingelser.

Tabell 7.10: *Segregeringsindekser etter karaktergrupperinger etter ulike inntaksregimer og tidspunkter.*

	Elever 2004	Elever 2006	Reelt 1. inntak	Simulert karakterinntak	Simulert 3- delt region
<hr/>					
10 % dårligste					
Dissimilarity index	0,816	0,643	0,780	0,830	0,764
Exposure rate (C.L.V.):	0,046	0,071	0,064	0,041	0,060
Segregation index (C.L.V.):	0,536	0,307	0,410	0,625	0,449
<hr/>					
20 % dårligste					
Dissimilarity index	0,793	0,698	0,710	0,815	0,762
Exposure rate (C.L.V.):	0,087	0,110	0,116	0,089	0,106
Segregation index (C.L.V.):	0,568	0,452	0,464	0,590	0,508
<hr/>					
20 % beste					
Dissimilarity index	0,531	0,516	0,560	0,566	0,560
Exposure rate (C.L.V.):	0,144	0,154	0,144	0,139	0,145
Segregation index (C.L.V.):	0,283	0,255	0,290	0,314	0,284
<hr/>					
10 % beste					
Dissimilarity index	0,478	0,525	0,565	0,565	0,565
Exposure rate (C.L.V.):	0,088	0,085	0,082	0,082	0,082
Segregation index (C.L.V.):	0,147	0,165	0,181	0,181	0,181

Exposure rate (C.L.V.)=Clotfelter, Ladd og Vigdor sin Exposure rate

Segregation index (C.L.V.): Clotfelter, Ladd og Vigdor sin Segregation index

Dissimilarityindeksen måler avvik fra jevn fordeling av en minoritetsgruppe på ulike skoler, og representerer andelen av minoritetsgruppen (for eksempel de ti prosent svakeste) som måtte ha byttet skole for å oppnå fullkommen integrasjon av gruppen. Indeksen varierer mellom 0 og 1, så verdier rundt 0,7 uttrykker en betydelig segregering. Vi ser at verdiene er lavere for de ”flinkeste” elevene enn for de svakeste, noe som innebærer at segregeringen av de skolesvakeste elevene er høyere.

”Eksponeringsraten” måler hvor stor eksponering majoritetspersoner typisk vil ha av minoriteten (for eksempel de ti prosent svakeste) på de enkelte skoler. For å fortsette med samme eksempel, angir raten da andelen av de ti prosent svakeste elevene som går sammen med den typiske majoritetseleven. Hvis alle skoler hadde den samme fordelingen som byen sett under ett, ville eksponeringsraten vært på sitt maksimale, nærmere bestemt på 0,1²². Vi ser av tabellen at dette ikke er tilfelle, særlig ved et fullstendig karakterbasert inntaksregime er det langt unna. Vi ser også at verdiene er lavere for de svakeste elevene enn for de flinkeste, noe som innebærer at gjennomsnittseleven i større grad er eksponert for medelever som er blant de flinkeste i byen, enn for medelever som er blant de svakeste. Eksponeringen for svake elever er særlig lav ved et rent karakterbasert regime.

Segregeringsindeksen er avstanden i prosentpoeng mellom den maksimalt mulige eksponering av svake elever (som er prosenten med ”svake elever” i hele befolkningen, her

²² Når vi ser på de tjue prosent svakeste vil tilsvarende maksimum være 0,2.

ti prosent) og den faktiske eksponeringsraten som majoriteten opplever av minoriteten. Også her ser vi at verdiene er lavere når de flinkeste er skilt ut som ”minoritet”, enn når vi skiller ut de svakeste elevene.

Tabell 7.10 gir det samme inntrykk som vi fikk av krysstabellene ovenfor. Segregeringen av de svakeste har gått noe ned fra 2004 til 2006, og segregeringen av de svakeste er høyest, og majoritetens eksponering for svake elever er lavest, under simuleringen av et rent karakterbasert inntak. Spredningen av de flinkeste elevene endres derimot i liten grad. Hvis vi sammenligner det reelle førsteinntaket med de to simuleringene for de ti prosent flinkeste, ser vi at verdiene er identiske. Estimaten som gjelder elevsammensetningen i 2004 og 2006, tyder faktisk på at segregeringen av de flinkeste elevene har økt svakt etter innføringen av det nye inntaksregimet. Når det gjelder spørsmålet om økt heterogenitet under det nye inntaksregimet kan vi altså konkludere at det har gitt økt heterogenitet ved at de svakeste elevene i mindre grad segregeres, mens det ikke har noen slik effekt på spredningen av de flinkeste elevene. Dette er heller ikke overraskende all den tid også det nye inntaksordningen er relativt karakterbasert.

7.3 Segregering etter etnisk bakgrunn

Med hensyn til spredning etter elevenes morsmål, konkluderer Utdanningsetaten (2005) med at det ikke er mulig å se klare og entydige utslag på heterogenitet ved overgang til regionbasert inntak. Dette ble målt som endringer i andeler med andre morsmål enn norsk på de ulike skolene, regionene og i byen som helhet. For den største regionen, Sør-Øst, som også har flest søkere med andre morsmål, rapporteres det om store variasjoner skolene imellom, men at utslagene av inntaksordningen likevel er relativt små. Utdanningsetaten tar forbehold om at morsmålsopplysningene er basert på søkerens egne opplysninger på søknaden, og at søkere med minoritetsspråklig bakgrunn kan tenkes å la være å føre opp morsmål fordi de er tospråklige og derfor ikke ser noen relevans av spørsmålet. I den elektroniske surveyen er det stilt spørsmål om egen og foreldres landbakgrunn, og her vil vi undersøke spredningen av de som har oppgitt en ikke-vestlig bakgrunn i surveyen. Dette vil sammenlignes med fordelingen i en survey med liklydende spørsmål om landbakgrunn i 2004.

Her er det liten grunn til å vente store forskjeller. Alle inntaksregimene som vurderes er i betydelig grad karakterbaserte, og utslagene vil sannsynligvis være mindre her enn de vi så ovenfor for spredning av de svakeste elevene. Imidlertid kan det tenkes å være forskjeller i preferanser mellom majoritets- og minoritetselever, som kan føre til segregering. Samtidig er det å ha ikke-vestlig bakgrunn (i likhet med lav sosial bakgrunn som vi skal se på i 7.4) negativt korrelert med karakterer (se for eksempel Støren, Helland & Grøgaard 2007), slik at det er mulig at resultatene vil minne om de vi ovenfor så for de svakeste elevene.

Vi vil gå fram på samme måte som i forrige avsnitt. Først viser vi andeler fra minoritetsgruppen (i dette tilfellet ikke-vestlig bakgrunn) i de fire regionene og på de ulike

skolene. Deretter vil vi beregne segregeringsindekser på samme måte som ovenfor. Her slår vi sammen innvandrerne og deres etterkommere, og ser på andeler elever og søkere som er ikke-vestlige innvandrere eller etterkommere. Tilsvarende tabeller som bare viser andeler ikke-vestlige innvandrere vises i tabellvedlegget.

7.3.1 Hvor havner de ikke-vestlige ungdommene?

Tabell 7.11 viser andeler søkere og elever med ikke-vestlig bakgrunn i de fire regionene. Vi ser på andeler fra ungdomsskolene i regionene (Avgiverregion 04 og 06), på de videregående skolene hvor ungdommen er elever (Elev 04 og 06) og andeler på skoler i de ulike regionene under det reelle førsteinntaket i 2006 og på de to simulerte førsteinntakene. Siden svarprosenten på surveyen var altfor lav på Manglerud, må denne skolen ekskluderes fra analysene.

Tabell 7.11: *Prosentandel Ikkevestlige innvandrere og etterkommere i de fire regioner etter ulike inntaksregimer og tidspunkter. (Manglerud er ekskludert pga. lav svarprosent i 2006)*

	Avgiverregion 04	Elev 04	avgiverregion 06	Elev 06	1. inntak	Simulert karakterinntak	Simulert region
Vest	4,0	9,9	6,1	7,3	10,5	12,6	11,3
Sentrum	24,4	18,9	30,3	30,6	19,5	17,5	19,4
Sør-øst	32,2	37,3	37,0	38,2	45,9	47,5	46,7
Nord-øst	36,9	40,4	48,7	49,1	48,0	46,8	44,9
Total	24,5	26,1	28,5	29,7	28,8	28,8	28,9

Tabellen viser mønstre som minner om det vi så for elevene med de laveste karakterene. Med unntak av sentrum er andelen ikke-vestlige elever i regionen noe høyere enn andelen som kommer fra regionen (avgiverregion). Vi ser også at denne tendensen er mindre tydelig i 2006 enn den var i 2004. Hvis vi sammenligner elevsammensetningen i 2004 med 2006, tyder det at andelen ikke-vestlige har gått ned i regionen som hadde færrest i 2004 (region vest) og opp i regionen som hadde flest (Nord-øst), på økt segregering. Det at andelen ikke-vestlige har økt sterkt i sentrum, peker derimot i motsatt retning. Vi ser videre at andelen ikke-vestlige er lavest i vest, og høyest i nord-øst, noe som gjenspeiler byens etnisk segregerte bosetning. Når det gjelder det reelle førsteinntaket sammenlignet med de to simuleringene, ser vi at forskjellene er relativt små. Det simulerte karakterinntaket ville gitt noen flere ikke-vestlige tilbud om plass ved en skole i region vest og i region sør-øst, og noe lavere andeler i de to andre regionene. Utslagene er imidlertid små.

Ovenfor så vi at selv om andelen svake elever så ut til å bli likere i de fire regionene, var det sterk segregering internt i regionene. I tabellen nedenfor undersøker vi hvordan andeler med ikke-vestlig bakgrunn varierer mellom skolene.

Tabell 7.12: Prosentandel ikke-vestlige innvandrere og etterkommere ved ulike skoler ved ulike inntaksregimer og tidspunkter (Skolens regiontilhørighet i parentes*). (Manglerud er ekskludert pga. lav svarprosent i 2006)

	Elev 2004	Elev 2006	Reelt førsteinntak	Simulert karakteropptak	Simulert tredelt region
Ullern (V)	5,7	7,8	5,1	10,4	8,2
Persbråten (V)	10,1	8,1	8,0	9,8	7,9
Fagerborg (S)	5,3	8,2	8,4	11,5	17,4
Oslo handelsgymnasium (S)	12,1	14,4	14,6	14,7	15,5
Hartvig Nissens (S)	18,1	16,3	17,8	19,0	18,3
Berg (V)	13,9	16,5	17,5	17,5	17,3
Lambertseter (SØ)	27,4	22,0	23,0	23,2	23,9
Oslo katedralskole (S)	35,6	24,1	23,1	20,8	24,4
Nordstrand (SØ)	15,6	24,2	19,0	22,9	19,8
Grefsen (NØ)	25,2	25,0	25,8	28,1	26,5
Elvebakken (S)	----	31,6	28,9	17,9	17,5
Foss (S)	22,6	32,1	30,8	21,6	23,2
Stovner (NØ)	50,0	55,4	53,6	58,5	57,3
Bjørnholt (SØ)	----	63,4	55,0	56,4	61,5
Ulsrud (SØ)	55,1	69,1	67,3	64,0	68,9
Hellerud (SØ)	53,9	74,3	63,8	72,7	62,2
Bredtvet (NØ)	50,7	86,0	62,1	48,1	45,7
Totalt	26,1	29,6	28,8	28,8	28,9

*SØ=Sør-Øst, NØ=Nord-Øst, V=Vest, S=Sentrum

Tabellen viser at forskjellene mellom skolene er store. Noen skoler (Ullern, Persbråten og Fagerborg) har færre enn 10 prosent elever med ikke-vestlig bakgrunn, mens de ikke-vestlige utgjør mer enn halvparten på andre skoler (Stovner, Bjørnholt, Ulsrud, Hellerud og Bredtvet). Vi ser også at elevsammensetningen har endret seg en god del i 2006 sammenlignet med 2004. Andelen ikke-vestlige elever har økt betraktelig på de skoler som hadde mange ikke-vestlige elever allerede i 2004, mens den har gått ned på andre skoler. Størst er nedgangen i andel elever med ikke-vestlig bakgrunn på Oslo katedralskole. Sammenholdt med den betydelige økningen av ikke-vestlige elever i sentrumsregion, som vi så i tabell 7.11, betyr nedgangen på Oslo katedralskole at det må ha vært betydelig vekst i denne andelen på andre sentrumsskoler. Særlig gjelder dette Elvebakken, som ikke tilbød studieforberedende i 2004, men også på Foss har det vært en betydelig økning i andelen ikke-vestlige.

Når vi sammenligner det reelle førsteinntaket med de to simuleringene, ser vi at inntaksordningen påvirker andelen ikke-vestlige i ulik grad på ulike skoler. På en del skoler påvirker ikke inntaksordningen sammensetningen nevneverdig, mens det på andre ville ha spilt en stor rolle. På Bredtvedt, Foss og Elvebakken er andelen ikke-vestlige klart høyest ved det reelle førsteinntaket, på Hellerud ville andelen ikke-vestlige vært klart høyere ved et rent karakterbasert inntak, mens denne andelen på Fagerborg ville vært høyest dersom den simulerte tredelingen av byen hadde vært gjeldende. Disse mønstrene henger nok delvis sammen med karakterer. De skolene hvor inntaksregime spiller liten

rolle for andelen ikke-vestlige, er i stor grad også skoler med små andeler elever med lave karakterer fra grunnskolen.

Fra de to foregående tabellene kan vi foreløpig konkludere at det regionbaserte inntaket neppe har ført til økt heterogenitet med hensyn til spredningen av ikke-vestlige elever. Det at andelen ikke-vestlige elever har økt mest på de skoler hvor denne andelen var høy også i 2004, tyder på det motsatte. Nedenfor vil dette spørsmålet undersøkes nærmere ved at vi presenterer segregeringsindekser for byen som helhet i 2004 og 2006, og for det reelle og de simulerte førsteinntak i 2006.

7.3.2 Oppsummering – segregeringsindekser etter innvandrerbakgrunn

Tabellen nedenfor viser altså estimerte segregeringsindekser for elevsammensetningen i 2004 og 2006, og for ulike inntaksregimer i 2006. Også her er Manglerud utelatt fordi svarprosenten på surveyen var for lav på skolen. Tabellen viser både segregering hvor alle med ikke-vestlig bakgrunn slås sammen, og hvor bare de som er ikke-vestlige *innvandrere* er skilt ut som egen kategori.

Tabell 7.13: *Segregeringsindekser etter karaktergrupperinger etter ulike inntaksregimer og tidspunkter. (Manglerud er ekskludert pga. lav svarprosent i 2006)*

	Elever 2004	Elever 2006	Reelt 1. inntak	Simulert karakterinntak	Simulert 3- delt region
Ikkevestlige innvandrere og etterkommere					
Dissimilarity index	0,366	0,428	0,407	0,403	0,389
Exposure rate (C.L.V.):	0,225	0,221	0,226	0,228	0,232
Segregation index (C.L.V.):	0,140	0,252	0,217	0,208	0,197
Ikkevestlige innvandrere					
Dissimilarity index	0,308	0,402	0,398	0,419	0,367
Exposure rate (C.L.V.):	0,094	0,099	0,094	0,092	0,094
Segregation index (C.L.V.):	0,051	0,135	0,124	0,143	0,138

Exposure rate (C.L.V.)=Clotfelter, Ladd og Vigdor sin Exposure rate

Segregation index (C.L.V.): Clotfelter, Ladd og Vigdor sin Segregation index

Hvis vi først sammenligner 2004 med 2006, ser det ut til at segregeringen har økt i 2006. Både dissimilarity index og segregation index er høyere i 2006, mens eksponeringsraten er relativt uforandret. Dette tyder med andre ord på at heterogeniteten i Oslos videregående skoler er lavere i 2006 enn den var i 2004. Når det gjelder etnisitet ser altså ikke endringen i inntaksregime ut til å ha hatt den ønskede virkning. Imidlertid er det grunn til å understreke at fordelingen av elever ikke bare henger sammen med inntaksordning, men at ungdommens egen søkning også spiller en viktig rolle. I de tre kolonnene lengst til høyre i tabellen (som sammenligner resultatene av samme søkning under ulike inntaksregimer) ser vi at forskjellene er mindre (enn i kolonnene til venstre), og at segregeringen ikke ville ha vært mindre hvis man hadde valgt et rent karakterbasert inntak. Segregeringen av de ikke-vestlige *innvandrerne* ville vært noe høyere under et rent karakterbasert inntak, enn under

det reelle førsteinntaket. Når det gjelder fordelingen av alle med ikke-vestlig bakgrunn ser det ut til at det er simuleringen med bare tre regioner, som ville ha gitt lavest segregering. Dette blir imidlertid hypotetisk, fordi det er nokså sannsynlig at ungdommen tar hensyn til gjeldende inntaksordning når de søker om videregående skole. Inntaksregimet kan altså tenkes å ha hatt en indirekte effekt på segregeringen ved at det har påvirket ungdommers søkning. Det ser imidlertid ut til at det først og fremst er karakterer som ”driver systemet”, og segregeringen av ikke-vestlig ungdom er betydelig lavere enn segregeringen av de svakeste elevene.

7.4 Segregering etter sosial bakgrunn

Når man snakker om segregering og mangel på heterogenitet i skolen, er man ofte også opptatt av elevenes sosiale bakgrunn. Dette vil undersøkes nedenfor. I surveyen inngikk flere spørsmål som tok sikte på å måle elevenes sosiale bakgrunn. Vi har undersøkt fem av disse. Det er for det første om far og mor har studert, for det andre om mor og far er i arbeid eller ikke og, endelig, hvor mange bøker elevene oppgir at de har hjemme. Ut fra disse variablene har vi så konstruert fem dikotome variabler (med bare to verdier). Disse er om mor har studert eller ikke, om far har studert eller ikke, om mor er i arbeid eller ikke, om far er i arbeid eller ikke og om elevene oppgir at de har mer enn 1000 bøker hjemme eller ikke. Disse variablene gir relativt like fordelinger på skoler og regioner, og vi vil derfor nøye oss med å presentere én av dem i teksten. Vi vil vise andeler på ulike skoler, og i de fire regionene, som oppgir at de har en far som ikke har studert. Fordelingen på de fire andre indikatorene på sosial bakgrunn plasseres i tabellvedlegget. Her har vi, i motsetning til ovenfor i kapitlet, ikke muligheten til å sammenligne med situasjonen i 2004. Grunnen til det er ganske enkelt at vi ikke har sammenlignbare mål på elevenes sosiale bakgrunn i 2004.

7.4.1 Hvor havner ungdom med fedre uten høyere utdanning?

Vi vil altså undersøke hvordan andelen som har fedre som ikke har studert varierer mellom de fire regionene og de ulike skoler. Tabell 7.14 viser hvordan denne andelen varierer mellom regionene. Også her har vi måttet utelate Manglerud pga. lav svarprosent på surveyen.

Tabell 7.14: Prosentandel i de fire regioner som oppgir at far har ikke studert ved ulike inntaksregimer og tidspunkter. (Manglerud er ekskludert pga. lav svarprosent i 2006).

	Avgiverregion	Elev 2006	Reelt 1. inntak	Simulert karakterinntak	Simulert tredelt region
Vest	15,9	19,8	19,3	21,2	21,0
Sentrum	35,6	28,1	27,7	26,5	27,0
Sør-øst	41,6	48,7	45,8	46,0	45,9
Nord-øst	55,8	57,9	55,1	54,9	52,6
Hele byen	34,7	34,8	33,9	33,9	34,0

Det mest slående i tabellen er den store forskjellen mellom regionene, og den illustrerer godt hvor sosialt segregert Oslo er. Vi ser et skille mellom Vest og Sentrum på den ene siden og Nord-øst og Sør-øst på den andre siden. I Vest oppgir færre enn hver femte elev at far ikke har studert, mens dette gjelder over halvparten av elevene som kommer fra en grunnskole i Nord-øst. Ellers ser vi at forholdet mellom avgiverregion (hvor elevene gikk ut av ungdomskolen) og mottakerregion (hvor den videregående skolen de går på ligger) minner om det vi så ovenfor for fordelingen av elever med lave karakterer fra grunnskolen. Andelen med fedre som har studert er lavere på de videregående skolene i sentrum, enn blant avgangselever fra ungdomsskolene i regionen, mens mønsteret er motsatt i de andre regionene. Dette kan nok ses i sammenheng med at elever med høyt utdannede foreldre i gjennomsnitt får langt bedre karakter enn elever uten slike foreldre (se for eksempel Støren *et al.* 2007).

Når vi ser på de tre kolonnene lengst til høyre i tabellen, ser vi at forskjellene i sosial sammensetning mellom de ulike inntaksordningene er ubetydelige. Inntaksregime ser altså ikke ut til å spille så stor rolle for den sosiale sammensetningen. I tabellen nedenfor undersøker vi hvordan dette ser ut på skolenivå.

Tabell 7.15: Prosentandel ved ulike skoler som oppgir at far ikke har studert ved ulike inntaksregimer og tidspunkter (Skolens regiontilhørighet i parentes*). (Manglerud er ekskludert pga. lav svarprosent i 2006).

	Reelt			
	Elev 2006	førsteinntak	Simulert karakteropptak	Simulert 3-delt region
Ullern vgs (V)	15,6	11,7	17,8	15,1
Berg vgs (V)	19,5	21,4	24,0	21,8
Fagerborg vgs (S)	20,2	18,5	20,7	24,4
Persbråten vgs (V)	23,1	22,8	21,3	24,4
Oslo katedralskole (S)	23,4	22,2	22,3	22,9
Foss vgs (S)	28,9	25,0	26,9	27,8
Oslo handelsgymnasium (S)	29,6	31,8	25,8	26,5
Hartvig Nissens (S)	33,3	35,4	31,6	27,3
Lambertseter (SØ)	36,1	30,5	28,6	30,2
Nordstrand (SØ)	40,0	39,5	39,5	38,7
Elvebakken vgs (S)	43,8	41,9	44,4	45,9
Grefsen vgs (NØ)	44,6	46,7	49,1	45,9
Bjørnholt (SØ)	53,1	51,5	56,7	58,6
Ulsrud vgs (SØ)	60,9	58,5	56,4	57,7
Bredtvet vgs (NØ)	62,5	47,4	44,4	43,1
Stovner vgs (NØ)	65,9	66,7	68,8	66,3
Hellerud vgs (SØ)	66,1	58,1	59,2	53,7
Hele byen	35,0	33,9	33,9	34,0

*SØ=Sør-Øst, NØ=Nord-Øst, V=Vest, S=Sentrum

Utslagene av de ulike inntaksordningene er noe større på skolenivå enn på regionnivå. Imidlertid må også forskjellene etter inntaksregime på de ulike skolene karakteriseres som relativt moderate. Størst er forskjellen på Ullern, hvor andelen elever uten far med høyere utdanning ville vært 6,1 prosentpoeng høyere enn ved det reelle førsteinntaket, hvis det bare var karakterer som bestemte. På Ullern ser det altså ut til at det regionbaserte inntaket reduserer heterogeniteten. Dette er ikke så overraskende i lys av tabell 7.14, som viste at andelen fedre uten høyere utdanning er betydelig lavere i region vest enn i resten av byen. På Oslo handelsgymnasium forholder det seg motsatt, og der ville andelen med fedre uten høyere utdanning vært seks prosentpoeng lavere dersom inntaket hadde vært helt karakterbasert. Forskjellene mellom de ulike inntaksregimene på den enkelte skole er imidlertid små sammenlignet med forskjellene mellom skolene. Blant elevene på Hellerud er det bare en tredel som har fedre som har studert, mens dette gjelder mer enn fire av fem på vestkantskolene Ullern og Berg.

7.4.2 Oppsummering – segregeringsindekser etter sosial bakgrunn

I de to foregående tabellene kan det altså se ut til at inntaksregime ikke spiller så stor rolle for den sosiale elevsammensetningen. I tabellen nedenfor undersøkes dette nærmere ved at vi presenterer segregeringsindekser for alle de fem indikatorene på sosial bakgrunn som vi beskrev ovenfor (dvs. om mor har studert eller ikke, om far har studert eller ikke, om mor er i arbeid eller ikke, om far er i arbeid eller ikke og om elevene oppgir at de har mer enn 1000 bøker hjemme eller ikke).

Tabell 7.16: *Segregeringsindekser etter sosiale bakgrunnsfaktorer ved ulike inntaksregimer og tidspunkter. (Manglerud er ekskludert pga. lav svarprosent i 2006).*

	Elev 2006	Reelt førsteinntak	Simulert karakteropptak	Simulert 3-delt region
<u>Mer enn 1000 bøker</u>				
Dissimilarity index	0,226	0,232	0,240	0,239
Exposure rate (C.L.V.):	0,203	0,204	0,204	0,204
Segregation index (C.L.V.):	0,056	0,056	0,057	0,058
<u>Far ikke i arbeid</u>				
Dissimilarity index	0,286	0,265	0,272	0,261
Exposure rate (C.L.V.):	0,152	0,151	0,151	0,152
Segregation index (C.L.V.):	0,066	0,055	0,059	0,053
<u>Mor ikke i arbeid</u>				
Dissimilarity index	0,250	0,241	0,264	0,249
Exposure rate (C.L.V.):	0,199	0,200	0,197	0,200
Segregation index (C.L.V.):	0,077	0,060	0,074	0,059
<u>Mor ikke studert</u>				
Dissimilarity index	0,247	0,248	0,267	0,254
Exposure rate (C.L.V.):	0,298	0,300	0,297	0,298
Segregation index (C.L.V.):	0,088	0,083	0,09	0,085
<u>Far ikke studert</u>				
Dissimilarity index	0,281	0,277	0,284	0,272
Exposure rate (C.L.V.):	0,311	0,306	0,307	0,31
Segregation index (C.L.V.):	0,108	0,100	0,097	0,089

Som ventet viser tabellen at segregeringen på bynivå i liten grad påvirkes av inntaksregime. Forskjellene er nærmest ubetydelige, men hvis vi leter kan det kanskje være en *svak* tendens i retning av størst segregering ved det karakterbaserte inntaket. For alle indikatorene på sosial bakgrunn er Dissimilarity index høyere ved det simulerte karakterinntaket, enn ved de to alternativene. Når det gjelder de andre indeksene (Segregation index og eksponeringsraten), er utslagene mindre og ikke entydige. Alt i alt ser det altså ut til at den sosiale segregeringen i Oslos videregående skoler i liten grad påvirkes av inntaksregime. Videre ser vi at segregeringen etter sosial bakgrunn gjennomgående er lavere enn segregeringen av ikke-vestlig ungdom og segregeringen av de svakeste elevene.

7.5 Har det nye inntaksregimet medført økt heterogenitet?

I dette kapitlet har vi sett at segregeringen av de svakeste elevene fra ungdomsskolen har gått noe ned fra 2004 til 2006, og at segregeringen ville vært høyere i 2006 med et rent karakterbasert inntak. Spredningen av de flinkeste elevene endres derimot i liten grad. Når vi sammenligner det reelle førsteinntaket med de to simuleringene for de ti prosent flinkeste, er verdiene identiske. Estimaten som gjelder elevsammensetningen i 2004 og 2006, tyder faktisk på at segregeringen av de flinkeste elevene har økt svakt etter

innføringen av det nye inntaksregimet. Når det gjelder spørsmålet om økt heterogenitet under det nye inntaksregimet kan vi altså konkludere at det har gitt økt heterogenitet ved at de svakeste elevene i mindre grad segregeres, mens det ikke har noen slik effekt på spredningen av de flinkeste elevene. Dette er heller ikke overraskende all den tid også den nye inntaksordningen er karakterbasert: Først fordeles halvparten av plassene inne regionen etter karakterer, dernest fordeles resten av plassene til søkere uavhengig av region etter karakterer.

Når det gjelder spredningen av ungdom med ikke-vestlig bakgrunn, tyder resultatene i dette kapitlet på at heterogeniteten i Oslos videregående skoler er lavere i 2006 enn den var i 2004. Når det gjelder etnisitet ser altså ikke endringen i inntaksordning ut til å ha hatt den ønskede virkning. Imidlertid er det grunn til å understreke at fordelingen av elever ikke bare henger sammen med inntaksordning, og at ungdommens egen søkning også spiller en viktig rolle. Når vi sammenligner resultatene av samme søkning under ulike simulerte inntaksregimer, ser vi at forskjellene er mindre, og at segregeringen ikke ville ha vært mindre hvis man hadde valgt et rent karakterbasert inntak.

Den *sosiale* segregeringen i Oslos videregående skoler, påvirkes i liten grad av inntaksregime, men det er en svak tendens i retning av noe større segregering ved det karakterbaserte inntaket. I fall denne svake tendensen er uttrykk for noe reelt, kan det med andre ord se ut til at den regionsbaserte inntaksordningen gir noe høyere heterogenitet enn et rent karakterbasert inntak ville ha gjort.

Litteraturhenvisninger

- Bakken, Anders (2003): Minoritetsspråklig ungdom i skolen. Reproduksjon av ulikhet eller sosial mobilitet? Oslo: NOVA, Rapport 15/03.
- Clotfelter, Carles; Ladd, Helen & Vigdor, Jacob (2002): Segregation and Resegregation in North Carolina's Public Classrooms. North Carolina: Duke University. Working papers Series SAN02-03.
- Field, Andy (2005): Discovering Statistics Using SPSS. London: Sage Publication.
- Grøgaard, Jens B (2002): Integreerte eller segregerte undervisningsopplegg i videregående opplæring: Hvilke gir best resultater? i: Tidsskrift for ungdomsforskning 2002, 2 (2): 83–108.
- Hagen, Kåre (1995): Adresse eller karakterer? En evaluering av inntaksordningen benyttet ved opptak til grunnkurs i allmenne og økonomisk/administrative fag i Oslos videregående skoler, høsten 1994. Oslo: FAFO-notat 1995:1
- Hansen, Marianne Nordli (2005): Ulikhet i osloskolen: rekruttering og segregering, i: Tidsskrift for ungdomsforskning 2005, 5 (1): 3–26.
- Helland, Håvard & Jon Lauglo (2005): Har frittstående grunnskoler økt segregeringen? Konsekvenser av ny lov om frittstående skoler – baselinerapport II: Elevsammensetningen. Oslo: NIFU STEP rapport 2/2005.
- Lauglo, Jon (1996): Motbakke, men mer driv? Innvandrerungdom i norsk skole. Oslo: UNGforsk Rapport 6/96.
- Lødding, Berit (2003): Frafall blant minoritetsspråklige. Om frafall og norsk som andrespråk blant minoritetsspråklige elever i overgangen fra 10. klasse til videregående opplæring. NIFU skriftserie nr. 29/2003
- Lødding, Berit (2004): Tap og vinn med samme sinn? Evaluering av det karakterbaserte inntaket til videregående opplæring i Akershus høsten 2004. Oslo: NIFU STEP skriftserie 24/2004
- Markussen, Eifred (2003): Om valg av studieretning i og bortvalg av videregående opplæring blant 16-åringene i 2002. Første delrapport i prosjektet Bortvalg og kompetanse. NIFU skriftserie nr. 5/2003
- Markussen, Eifred, Berit Lødding, Nina Sandberg & Nils Vibe (2006): Forskjell på folk – hva gjør skolen? Oslo: NIFU STEP Rapport 3/2006.
- Massey, Douglas S. & Denton, Nancy A. (1988): The Dimensions of Residential Segregation. Social Forces 67:2 (December 1988).
- Sandberg, Nina & Nils Vibe (1995): Alle kan ikke bli frisører. Søkning og opptak til videregående opplæring. Evaluering av reform 94. Underveisrapport våren 1995. Oslo: Utredningsinstituttet.

Støren, Liv Anne; Håvard Helland & Jens B. Grøgaard (2007): Og hvem stod igjen...?
Sluttrapport fra prosjektet Gjennomstrømning i videregående opplæring blant elever
som startet i videregående opplæring i årene 1999 – 2001. Rapport 14/2007. Oslo:
NIFU STEP.

Utdanningsetaten (2004): Utredning regionbasert inntak. Oslo: Notat til Utdanningsetaten

Utdanningsetaten (2005): Nye regler om regionbasert inntak til grunnkurs allmenne,
økonomiske og administrative fag. Oppsummering av tallmateriale – analyse. Oslo:
Utdanningsetaten

Vedlegg

Vedleggstabell V. 1 Grad av enighet i påstander om hvordan det var å søke videregående opplæring våren 2006. Svarfordeling i prosent for hver påstand. N=1738.

Påstand	Helt uenig	Litt uenig	Litt enig	Helt enig	Ikke svart
Jeg var usikker på hvilket utdanningsprogram jeg skulle ha som førsteønske	46,6	15,7	22,9	13,2	1,6
For meg var det viktig å komme inn på den skolen jeg hadde som førsteønske	4,3	11,0	25,5	57,5	1,7
De skolene jeg var mest interessert i å søke, ligger langt fra der jeg bor	33,5	26,6	24,0	13,5	2,3
Hvilket utdanningsprogram jeg kom inn på var viktigere for meg enn hvilken skole jeg kom inn på	16,3	31,9	28,5	19,7	2,6
Jeg var usikker på hvilken skole jeg skulle ha som førsteønske	33,8	16,2	29,7	18,0	2,4
Jeg fikk god informasjon om de skolene jeg var interessert i	13,6	28,5	35,6	19,8	2,6
For meg var det viktigere å komme inn på den skolen jeg ville gå på enn å få kort vei til skolen	8,6	17,4	28,9	42,8	2,4
Hvilken skole jeg kom inn på var viktigere for meg enn hvilket utdanningsprogram jeg kom inn på	29,8	34,3	23,5	9,8	2,6

Vedleggstabell V. 2 Grad av enighet i påstander om hvordan skoleplasser bør fordeles. Svarfordeling i prosent for hver påstand. N=1738.

Påstand	Helt uenig	Litt uenig	Litt enig	Helt enig	Ikke svart
Du bør komme inn på den skolen som ligger nærmest der du bor, uansett hvilke karakterer du har	34,1	28,1	22,0	13,6	2,1
På skolen er det viktig at du møter elever fra andre deler av byen	5,0	12,5	41,1	39,2	2,2
Bare karakterer bør avgjøre om du får komme inn på den skolen du ønsker å gå på	15,2	31,8	28,9	21,5	2,5
Du lærer mye av å gå sammen med elever som har bakgrunn fra flere land	10,0	16,9	37,6	33,1	2,4
Både bosted og karakterer bør telle for hvilken skole du kommer inn på	16,2	19,1	33,0	29,0	2,8
Inntaksordningen til videregående skoler i Oslo er rettferdig	20,1	30,0	35,3	11,9	2,8
En skole med bare etnisk norske elever er en kjedelig skole	20,1	22,2	27,7	27,3	2,7

Vedleggstabell V. 3 Grad av enighet i påstander om hva som var viktig da respondenten skulle søke plass i videregående våren 2006. Svarfordeling i prosent for hver påstand. N=1738.

Påstand	Helt uenig	Litt uenig	Litt enig	Helt enig	Ikke svart
Å få gå på en skole hvor jeg kjente andre elever	19,8	21,2	36,1	21,9	1,1
Å få gå på en skole med høye inntakskrav	12,9	28,4	40,6	16,9	1,2
Å få gå på en skole med gode lærere	1,7	4,8	32,5	60,0	1,0
Å få kort skolevei	16,1	26,4	34,9	21,5	1,1
Å få gå på en skole med et godt sosialt miljø	1,3	2,2	23,4	71,7	1,4
Å få komme inn på en skole som foreldrene mine mente var bra	27,6	26,8	33,6	10,8	1,3
Å komme bort fra tidligere skolekamerater	28,5	28,5	31,3	10,5	1,2
Å unngå en skole med elever som bruker mye penger	37,7	35,9	18,8	6,0	1,6
Å komme inn på en skole med det programfagtilbudet som jeg ønsket for Vg2	8,4	14,3	35,6	40,1	1,6
Å få gå sammen med elever som har en annen språk- og kulturbakgrunn enn jeg har	27,0	33,0	28,0	10,7	1,4
Å få gå på en skole med interessante tilbud utover fagene (f.eks. sport, skolerevy, musikk)	10,3	21,7	38,4	28,1	1,4
Å få gå på en skole hvor jeg ville være en av de beste elevene	34,4	36,2	20,4	7,5	1,4
Å få gå på en skole i sentrum av byen	34,3	23,5	26,6	13,9	1,7
Å få gå på en skole hvor jeg ikke måtte anstrenge meg for mye for å henge med faglig	24,7	36,2	29,7	7,5	1,8
Å få gå sammen med minoritetsspråklige elever	33,3	35,3	22,7	6,3	2,4
Å komme inn på en skole i nærheten av der jeg har mine fritidsaktiviteter eller jobb	41,8	29,3	20,1	7,1	1,7
Å få gå sammen med elever som har en bakgrunn som ligner min egen	19,1	24,6	39,8	14,8	1,8
Å komme inn på en skole i nærheten av butikker og kafeer	25,4	27,6	33,4	11,9	1,8
Å komme inn på en skole som kunne gi meg bedre muligheter enn foreldrene mine hadde	37,6	24,0	23,3	12,9	2,1
Å komme inn på en skole med elever som er interessert i politikk	45,7	28,0	18,1	6,6	1,6
Å få gå sammen med elever som har flere interesser enn skolearbeid	7,7	13,8	36,0	40,6	2,0

Vedleggstabell V. 4 Segregeringsindekser etter karaktergrupperinger etter ulike inntaksregimer og tidspunkter. (Med Manglerud i 2006)

	Elever 2004	Elever 2006	Reelt 1. inntak	Simulert karakterinntak	Simulert 3- delt region
Ikkevestlige innvandrere og etterkommere					
Dissimilarity index	0,366	0,432	0,414	0,408	0,395
Exposure rate (C.L.V.):	0,225	0,225	0,230	0,232	0,236
Segregation index (C.L.V.):	0,140	0,241	0,202	0,195	0,183
Ikkevestlige innvandrere					
Dissimilarity index	0,308	0,413	0,407	0,439	0,392
Exposure rate (C.L.V.):	0,094	0,102	0,097	0,096	0,098
Segregation index (C.L.V.):	0,051	0,111	0,097	0,109	0,100

Exposure rate (C.L.V.)=Clotfelter, Ladd og Vigdor sin Exposure rate

Segregation index (C.L.V.): Clotfelter, Ladd og Vigdor sin Segregation index

Vedleggstabell V. 5 Prosentandel Ikkevestlige innvandrere i de fire regioner etter ulike inntaksregimer og tidspunkter.

	Avgiverregion 04	Elev 04	avgiverregion 06	Elev 06	1. inntak	simulert karakterinntak	Simulert region
Vest	1,0	3,1	1,6	1,9	3,0	2,5	2,5
Sentrum	11,4	8,5	10,9	11,9	6,0	5,3	6,5
Sør-øst	8,8	11,9	13,5	14,8	19,1	20,1	20,1
Nord- øst	13,7	17,7	17,5	18,7	18,8	19,4	16,7
Total	8,2	9,9	10,2	11,6	10,8	10,8	10,9

Vedleggstabell V. 6 Prosentandel ikke-vestlige innvandrere ved ulike skoler ved ulike inntaksregimer og tidspunkter.

	2004	2006	reelt førsteinntak	simulert karakteropptak	simulert tredelt region
Berg vgs (V)	4,1	5,8	6,3	4,8	4,7
Bjørnholt-(SØ)	----	22,0	15,0	17,9	20,5
Bredtvet vgs (NØ)	28,0	36,0	25,8	21,5	14,8
Elvebakken vgs (S)	----	15,8	13,2	10,3	10,0
Fagerborg vgs (S)	0,8	1,0	1,1	1,0	4,7
Foss vgs (S)	6,1	10,1	8,7	5,9	5,1
Grefsen vgs (NØ)	11,0	12,5	12,1	12,5	11,8
Hartvig Nissens (S)	11,8	6,7	6,9	12,0	11,5
Hellerud vgs (SØ)	21,1	35,1	28,7	29,3	22,4
Lambertseter vgs (SØ)	9,1	8,7	9,7	9,8	10,6
Nordstrand vgs (SØ)	5,2	7,7	3,6	4,8	3,7
Oslo handelsgymnasium (S)	6,3	3,4	3,3	3,2	4,3
Oslo katedralskole (S)	16,1	9,2	7,7	4,0	6,5
Persbråten vgs (V)	3,4	1,5	1,4	1,5	1,4
Stovner vgs (NØ)	18,3	19,8	18,6	22,3	21,9
Ullern vgs (V)	1,6	1,0	1,0	0,9	1,0
Ulsrud vgs (SØ)	18,4	30,9	31,8	30,0	34,0
Total	9,9	11,4	10,8	10,8	10,9

Vedleggstabell V. 7 Prosentandel i de fire regioner som oppgir at Far ikke er i arbeid eller at de ikke vet om far er i arbeid etter ulike inntaksregimer og tidspunkter.

	Avgiverregion	Elev 2006	Reelt 1. inntak	Simulert karakterinntak	Simulert tredelt region
Vest	9,0	11,1	11,3	10,7	10,7
Sentrum	18,6	11,9	11,6	11,0	11,1
Sør-øst	17,4	22,8	21,3	23,7	23,0
Nord-øst	22,5	24,7	24,0	22,0	23,0
Hele byen	16,0	16,2	15,9	15,9	15,9

Vedleggstabell V. 8 Prosentandel ved ulike skoler som oppgir at far ikke er i arbeid eller at de ikke vet om far er i arbeid ved ulike inntaksregimer og tidspunkter (Skolens regiontilhørighet i parentes*).

	Elev 2006	Reelt førsteinntak	Simulert karakteropptak	Simulert tredelt region
Oslo handelsgymnasium (S)	6,3	6,6	9,0	10,6
Persbråten vgs (V)	8,8	10,9	11,4	10,8
Fagerborg vgs (S)	9,3	7,4	10,4	8,1
Lambertseter (SØ)	9,4	9,7	9,8	10,6
Oslo katedralskole (S)	9,9	10,0	8,0	8,9
Ullern vgs (V)	10,8	9,1	8,5	9,3
Hartvig Nissens (S)	11,5	10,9	10,0	7,7
Berg vgs (V)	13,7	13,5	11,9	11,8
Nordstrand (SØ)	15,4	15,5	18,5	16,5
Grefsen vgs (NØ)	16,7	21,2	18,8	20,6
Foss vgs (S)	18,3	17,3	13,7	15,2
Bjørnholt (SØ)	24,4	17,9	16,7	23,7
Stovner vgs (NØ)	26,7	27,8	30,1	28,4
Bredtvet vgs (NØ)	32,0	21,2	15,2	18,5
Elvebakken vgs (S)	34,2	34,2	25,6	25,0
Hellerud vgs (SØ)	35,1	27,5	35,4	26,5
Ulsrud vgs (SØ)	35,5	35,5	33,0	35,9
Hele byen	16,3	15,9	15,9	15,9

*SØ=Sør-Øst, NØ=Nord-Øst, V=Vest, S=Sentrum

Vedleggstabell V. 9 Prosentandel ved ulike skoler som oppgir at mor ikke er i arbeid eller at de ikke vet om mor er i arbeid ved ulike inntaksregimer og tidspunkter.

	Avgiverregion	Elev 2006	Reelt 1. inntak	Simulert karakterinntak	Simulert tredelt region
Vest	13,9	15,9	16,5	15,1	16,0
Sentrum	21,5	16,1	15,2	14,4	14,7
Sør-øst	20,6	29,1	28,1	30,3	29,6
Nord-øst	28,0	31,8	31,4	31,4	29,5
Hele byen	20,1	21,5	21,2	21,2	21,1

Vedleggstabell V. 10 Prosentandel ved ulike skoler som oppgir at mor ikke er i arbeid eller at de ikke vet om mor er i arbeid ved ulike inntaksregimer og tidspunkter (Skolens regiontilhørighet i parentes*).

	Elev 2006	Reelt førsteinntak	Simulert karakteropptak	Simulert tredelt region
Fagerborg vgs (S)	10,3	8,4	13,5	9,3
Oslo katedralskole (S)	12,8	11,5	10,4	15,4
Nordstrand (SØ)	14,3	15,5	16,0	13,9
Persbråten vgs (V)	14,7	15,2	17,4	17,3
Hartvig Nissens (S)	15,4	12,9	12,0	12,5
Lambertseter (SØ)	15,7	15,0	15,2	15,0
Berg vgs (V)	16,5	18,3	11,9	14,2
Ullern vgs (V)	16,7	16,2	16,0	16,5
Oslo handelsgymnasium (S)	17,2	18,5	17,4	16,3
Foss vgs (S)	22,0	20,2	17,6	18,2
Grefsen vgs (NØ)	23,6	25,8	28,1	26,5
Elvebakken vgs (S)	23,7	23,7	15,4	15,0
Stovner vgs (NØ)	27,7	27,8	29,0	28,4
Bjørnholt (SØ)	34,1	30,8	25,0	34,2
Ulsrud vgs (SØ)	37,3	35,5	36,0	36,9
Bredtvet vgs (NØ)	52,0	42,4	36,7	33,3
Hellerud vgs (SØ)	55,4	45,1	53,5	46,9
Hele byen	21,6	21,2	21,2	21,1

*SØ=Sør-Øst, NØ=Nord-Øst, V=Vest, S=Sentrum

Vedleggstabell V. 11 Prosentandel i de fire regioner som oppgir at Mor har ikke studert ved ulike inntaksregimer og tidspunkter.

	Avgiverregion	Elev 2006	Reelt 1. inntak	Simulert karakterinntak	Simulert tredelt region
Vest	17,5	20,4	19,8	20,7	21,4
Sentrum	35,7	27,6	27,5	25,8	25,7
Sør-øst	40,0	43,6	41,4	42,5	42,7
Nord-øst	51,1	52,7	52,8	53,8	50,9
Hele byen	33,7	32,7	32,5	32,5	32,3

Vedleggstabell V. 12 Prosentandel ved ulike skoler som oppgir at mor ikke har studert ved ulike inntaksregimer og tidspunkter (Skolens regiontilhørighet i parentes*).

	Elev 2006	Reelt førsteinntak	Simulert karakteropptak	Simulert 3-delt region
Ullern vgs (V)	11,3	7,4	18,6	12,9
Berg vgs (V)	19,7	20,2	19,5	18,9
Oslo katedralskole (S)	20,3	21,1	19,8	20,8
Fagerborg vgs (S)	24,0	25,5	21,1	23,5
Hartvig Nissens (S)	27,5	26,3	24,2	21,2
Persbråten vgs (V)	27,6	27,9	23,6	29,4
Oslo handelsgymnasium (S)	29,0	30,6	28,5	28,4
Foss vgs (S)	30,0	26,3	29,2	28,0
Lambertseter (SØ)	33,6	31,1	29,1	29,8
Grefsen vgs (NØ)	35,9	41,4	38,2	36,2
Nordstrand (SØ)	37,6	37,5	35,5	36,0
Ulsrud vgs (SØ)	50,6	51,9	50,6	49,3
Bjørnholt (SØ)	51,5	48,5	53,3	53,3
Bredtvet vgs (NØ)	53,1	48,1	47,8	44,9
Elvebakken vgs (S)	54,5	51,5	41,7	41,7
Hellerud vgs (SØ)	59,3	46,3	52,2	50,7
Stovner vgs (NØ)	64,1	62,9	69,0	65,5
Hele byen	33,0	32,5	32,5	32,3

*SØ=Sør-Øst, NØ=Nord-Øst, V=Vest, S=Sentrum

Vedleggstabell V. 13 Prosentandel i de fire regioner som oppgir at de har Mer enn 1000 bøker hjemme ved ulike inntaksregimer og tidspunkter.

	Avgiverregion	Elev 2006	Reelt 1. inntak	Simulert karakterinntak	Simulert 3-delt region
Nord-øst	16,9	12,4	12,1	11,8	12,3
Sør-øst	16,4	12,5	13,4	12,4	12,5
Sentrum	19,0	26,9	27,7	29,1	28,7
Vest	30,3	27,8	28,5	27,5	28,1
Hele byen	21,4	21,5	21,9	21,9	21,9

Vedleggstabell V. 14 Prosentandel ved ulike skoler som oppgir at de har Mer enn 1000 bøker hjemme ved ulike inntaksregimer og tidspunkter (Skolens regiontilhørighet i parentes*).

	Elev 2006	Reelt førsteinntak	Simulert karakteropptak	Simulert 3-delt region
Hellerud vgs (SØ)	2,8	8,0	5,2	7,3
Ulsrud vgs (SØ)	6,5	7,7	8,2	6,9
Stovner vgs (NØ)	7,2	7,5	7,9	7,7
Elvebakken vgs (S)	13,2	13,5	18,4	17,9
Bredtvet vgs (NØ)	14,3	13,8	13,2	14,1
Nordstrand (SØ)	15,6	14,3	14,8	13,9
Grefsen vgs (NØ)	18,3	16,9	15,9	16,4
Lambertseter (SØ)	18,5	19,1	19,3	19,1
Persbråten vgs (V)	19,9	21,7	26,0	22,3
Bjørnholt (SØ)	21,6	21,6	17,6	20,6
Hartvig Nissens (S)	23,3	27,0	26,3	27,2
Fagerborg vgs (S)	23,7	26,3	25,0	23,3
Oslo handelsgymnasium (S)	23,8	21,3	23,5	22,9
Foss vgs (S)	26,2	27,5	32,7	34,7
Ullern vgs (V)	31,6	31,6	27,5	29,8
Berg vgs (V)	33,1	33,9	29,0	33,3
Oslo katedralskole (S)	39,7	40,8	41,6	39,8
Hele byen	21,2	21,9	21,9	21,9

*SØ=Sør-Øst, NØ=Nord-Øst, V=Vest, S=Sentrum